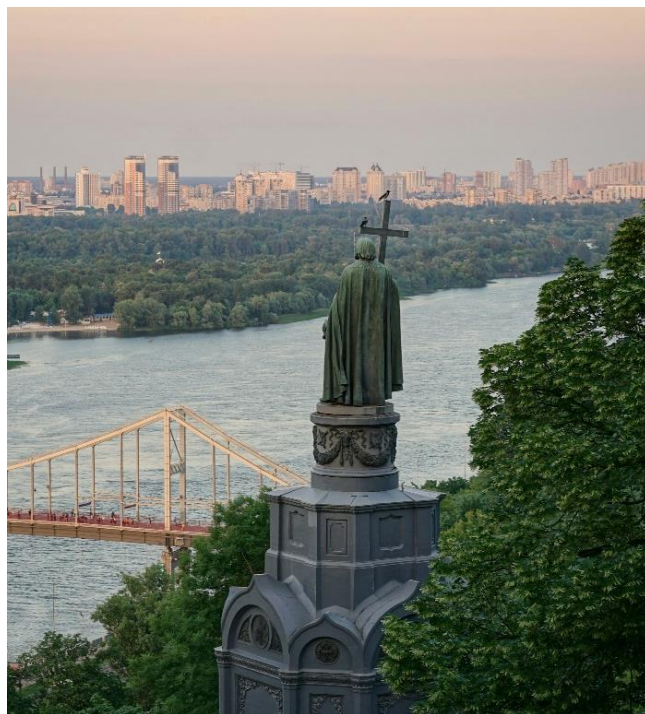
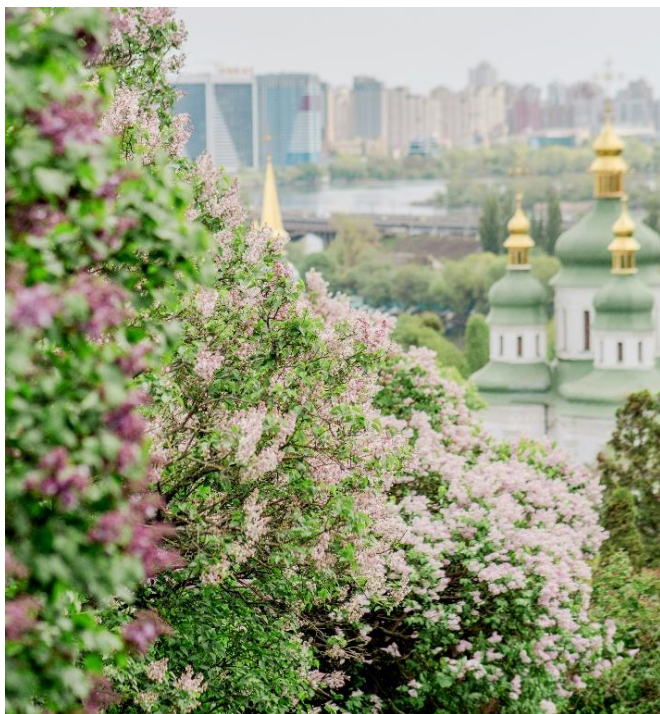

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА
АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ
ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)

**РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ
ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
МІСТА КИЄВА У 2024 РОЦІ**

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	5
1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ	6
1.1. Географічне розташування та кліматичні особливості території	7
1.2. Соціальний та економічний розвиток території	12
2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ	13
2.1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря	13
2.2. Транскордонне забруднення атмосферного повітря	15
2.3. Якість атмосферного повітря в населених пунктах	15
2.4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря	28
2.5. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття	29
2.6. Державна політика та заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря	29
3. ЗМІНА КЛІМАТУ	32
3.1. Тенденції зміни клімату	32
3.2. Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату	32
3.3. Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару	34
4. ВОДНІ РЕСУРСИ	35
4.1. Водні ресурси та їх використання	35
4.2. Забруднення поверхневих вод	48
4.3. Стан поверхневих вод	51
4.4. Державна політика та заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів	58
5. ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО ТА ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ, РОЗВИТОК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ	60
5.1. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі	60
5.1.1. Загальна характеристика	60
5.1.2. Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття	61
5.1.3. Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття	62
5.1.4. Формування національної екомережі	65
5.2. Охорона, використання та відтворення рослинного світу	67
5.2.1. Загальна характеристика рослинного світу	67
5.2.2. Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів	69
5.2.3. Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	72
5.2.4. Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України	80
5.2.5. Охорона, використання та відтворення зелених насаджень	81

5.2.6.	Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах міста Києва	87
5.3.	Охорона, використання та відтворення тваринного світу	90
5.3.1.	Загальна характеристика тваринного світу	90
5.3.2.	Стан і ведення мисливського господарства	91
5.3.3.	Стан і ведення рибного господарства	91
5.3.4.	Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів	92
5.3.5.	Охорона, використання та відтворення водних біоресурсів	92
5.3.6.	Інвазійні чужорідні види тварин у фауні в межах міста Києва	94
5.4.	Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні	95
5.4.1.	Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду	95
5.4.2.	Водно-болотні угіддя міжнародного значення	97
5.4.3.	Біосферні резервати та Всесвітня природна спадщина	97
5.4.4.	Формування Смарагдової мережі	97
5.4.5.	Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду	98
6.	ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ҐРУНТИ	101
6.1.	Структура та стан земель	101
6.2.	Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти	104
6.3.	Державна політика та заходи у сфері охорони земель	105
7.	НАДРА	106
7.1.	Мінерально-сировинна база	106
7.2.	Система моніторингу геологічного середовища	106
8.	ВІДХОДИ	109
8.1.	Структура утворення та накопичення відходів	109
8.2.	Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)	110
8.3.	Транскордонне перевезення небезпечних відходів	113
8.4.	Державна політика та заходи у сфері поведження з відходами	114
9.	ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА	115
9.1.	Екологічна безпека як складова національної безпеки	115
9.2.	Об'єкти підвищеної небезпеки	115
9.3.	Радіаційна безпека	119
9.4.	Екологічна безпека на територіях, які зазнали впливу внаслідок збройної агресії проти України	119
9.5.	Державна політика та заходи з забезпечення екологічної безпеки	121
10.	ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	122
11.	СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	124

12. ЕНЕРГЕТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	125
13. ТРАНСПОРТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	126
14. СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО	128
15. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	129
15.1. Національна та регіональна екологічна політика	129
15.2. Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища	130
15.3. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища	131
15.4. Виконання державних цільових екологічних програм	132
15.5. Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища	132
15.6. Оцінка впливу на довкілля	133
15.7. Економічні засади природокористування	133
15.8. Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки	134
15.9. Економічні засади природокористування	134
15.10. Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища	135
15.11. Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища	135
15.12. Екологічна освіта та інформування	136
ВИСНОВКИ	138

ВСТУПНЕ СЛОВО

Природне середовище – це необхідна складова життя людини, адже саме воно є важливою передумовою існування і джерелом людських ресурсів. Під впливом різних факторів відбуваються небажані зміни в природному середовищі, які порушують екологічну рівновагу і тим самим завдають великої шкоди генофонду всього живого, зокрема й людини. Тому проблеми гармонізації відносин між суспільством і природою, охорони навколишнього середовища, екологічної безпеки набувають глобального значення, потребують об'єднання зусиль спільноти задля збереження екологічної рівноваги.

Охорона довкілля, раціональне використання природних ресурсів, а також створення належних умов екологічної безпеки життєдіяльності людини є ключовими передумовами сталого економічного й соціального розвитку. Ці завдання напряму пов'язані з підвищенням якості життя населення, збереженням здоров'я людей та формуванням сприятливих умов для майбутніх поколінь.

Діяльність Департаменту спрямована на стабілізацію та поступове поліпшення екологічного стану міста, на раціональне використання й відтворення усіх видів природних ресурсів, а саме: на охорону та збереження атмосферного повітря, збереження та невиснажливе використання ландшафтів земель та ґрунтів, поверхневих та підземних вод, охорону та невиснажливе використання об'єктів тваринного і рослинного світу, збереження біорізноманіття та формування екологічної мережі.

Особливу увагу приділено питанню прозорості та відкритості інформації для громадськості. З цією метою щороку готується та публікується Доповідь про стан навколишнього природного середовища в місті Києві. У ній узагальнюються результати спостережень, аналізується динаміка змін стану довкілля, висвітлюються проблеми та шляхи їх вирішення. Це дозволяє не лише інформувати мешканців столиці, а й формувати екологічну свідомість, стимулювати громадську активність у питаннях охорони природи.

Таким чином, охорона навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки є стратегічним завданням, що визначає перспективи розвитку міста й країни загалом.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Дата утворення 482

Територія, км² 836,0

Кількість адміністративно-територіальних одиниць – 10

Щільність населення, тис осіб на 1 км² 3,6 (станом на 01.01.2022)

Чисельність населення			
Назва міста	Площа, км ²	Чисельність наявного населення, тис осіб ¹	Щільність наявного населення, тис осіб/ км ²
1	2	3	4
Райони			
Голосіївський	160,0	253,272	1,583
Дарницький	130,0	347,684	2,674
Деснянський	147,0	365,193	2,484
Дніпровський	67,0	356,368	5,319
Оболонський	109,0	316,242	2,901
Печерський	20,0	165,348	8,267
Подільський	34,0	210,347	6,187
Святошинський	102,0	340,580	3,339
Солом'янський	40,0	386,647	9,666
Шевченківський	27,0	210,620	7,801
Усього по місту Києву	836,0	2952,301	3,531

¹ Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, урахувавши ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у місті Києві (www.kyiv.ukrstat.gov.ua).

Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

1.1. Географічне розташування та кліматичні особливості території

Київ – столиця та найбільше місто України. У системі адміністративно-територіального устрою України Київ має спеціальний статус, визначений Конституцією України та Законом України «Про столицю України – місто-герой Київ».

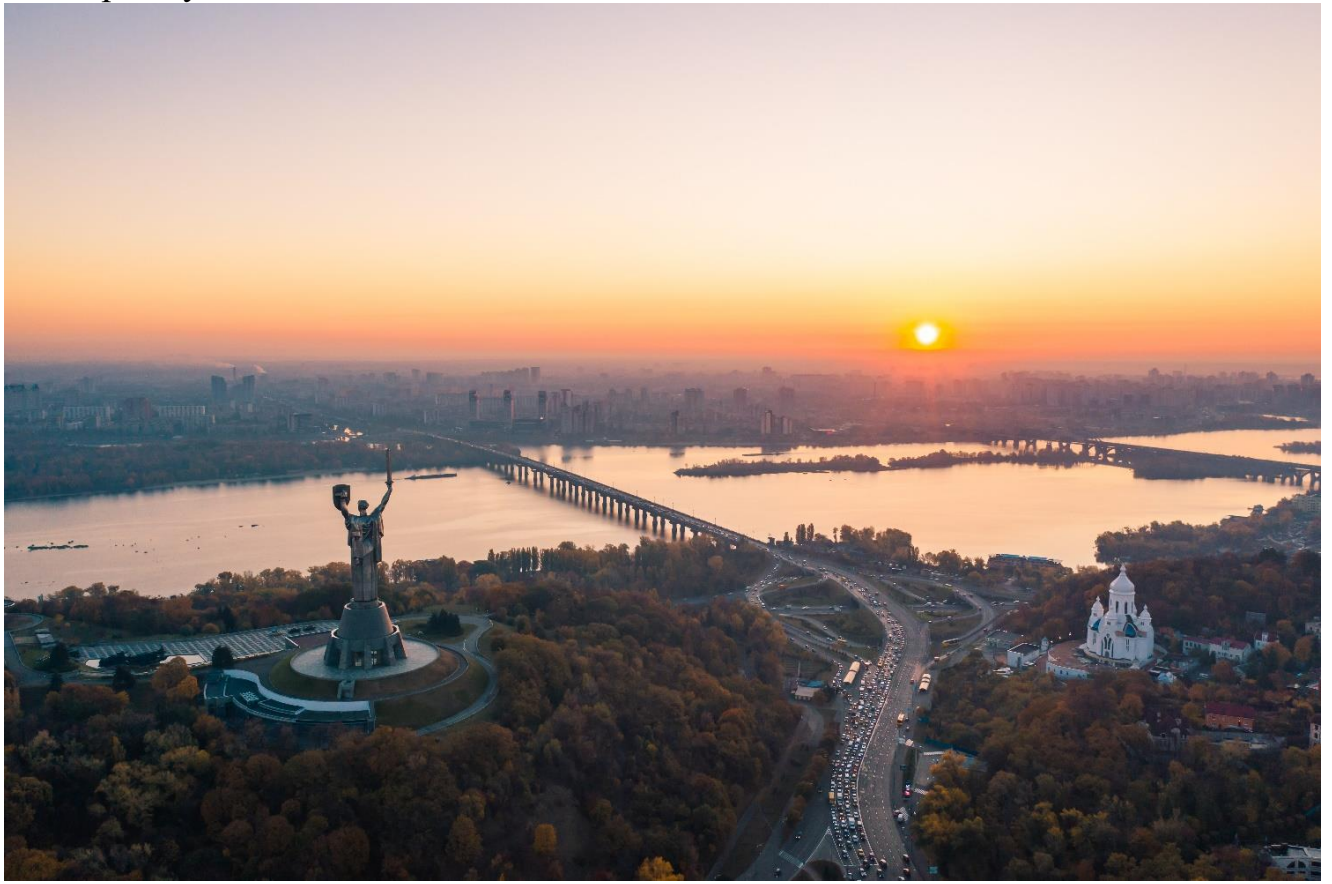
Місто Київ з висоти пташиного польоту

Місто розташоване в центрі східної Європи на берегах річки Дніпро, у середній течії Дніпра (Канівське водосховище), у північній Наддніпрянщині. Сучасний Київ, де сьогодні мешкає понад 2,9 млн людей, входить до числа десяти найбільших міст Європи. Площа території столиці, в межах міської смуги, становить 836,0 км².

Визначальними даними щодо розмірів міста є протяжність міської території з півночі на південь і зі сходу на захід: в обох напрямках вона практично однакова і сягає біля 42 км. Теоретично це визначає деяку відмінність у температурі повітря на межах міста.

Своєрідність і різноманітність природних умов Києва пов'язані з його розташуванням на межі фізико-географічних зон: лісостепової та мішаних лісів. Північна частина міста розташована на Поліській низовині, південно-західна (правобережна) – на Придніпровській височині, південно-східна (лівобережна) – на Придніпровській низовині.

Основною особливістю Києва є наявність великої гідрографічної «осі» – річки Дніпро, яка поділяє територію міста на дві частини – правобережну і лівобережну.

Місто Київ з висоти пташиного польоту

Своєрідність і різноманітність природних умов Києва пов'язані з його розташуванням на межі фізико-географічних зон: лісостепової та мішаних лісів. Північна частина міста розташована на Поліській низовині, південно-західна (правобережна) – на Придніпровській височині, південно-східна (лівобережна) – на Придніпровській низовині.

Основною особливістю Києва є наявність великої гідрографічної «осі» – річки Дніпро, яка поділяє територію міста на дві частини – правобережну і лівобережну.

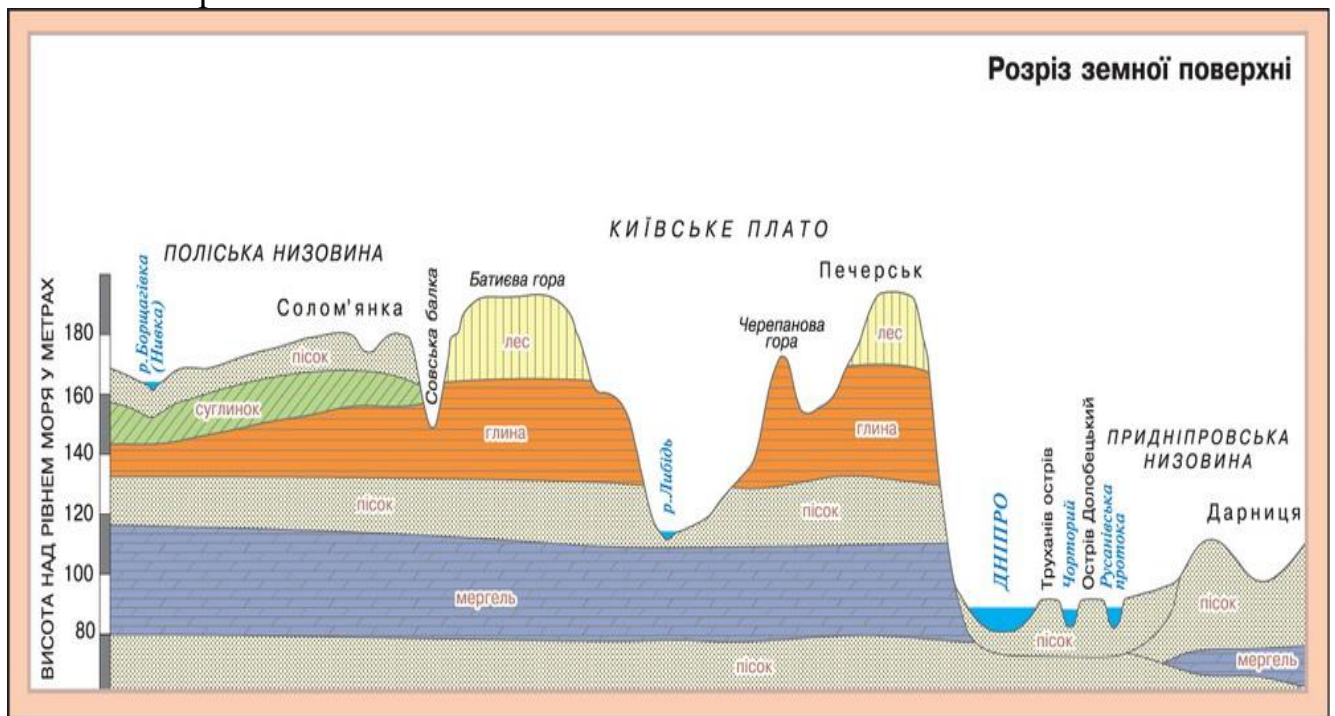
Поверхня правобережної частини міста – підвищена платоподібна рівнина, розчленована ярами та балками, долинами невеликих річок, лівобережної – низовинна рівнина. Характерні форми рельєфу правобережжя – пагорби, які кияни називаються горами, зокрема, Печерська (її висота найбільша – 197,7 м над рівнем моря (площа Слави), Старокиївська (188 м), Батиєва (176 м), Хоревиця (174 м), Багринова (170 м), Щекавиця, Замкова, Звіринська, Чорна, Черепанова, Лиса.

Значну відмінність висотного положення окремих частин міста спричинила доволі значну ерозію земної поверхні – передусім на правобережжі. Наслідком стало поширення ярів, яких налічується близько 50. Довжина найбільших ярів сягає 2-3 км, глибина 45-50 м. Найвідоміші яри – Бабин, Протасів, Реп'яхів, Звіринський, Кмитів, Юрківський та інші. Чимало в місті й балок з дещо меншою крутістю схилів: Сирецька, Совська, Наводницька, Мишоловська.

Найнижчі ділянки міста відповідають рівню води в Дніпрі – близько 92 м над рівнем моря.

У геологічному відношенні місто Київ з прилеглими до нього територіями розташований у зоні стику двох регіональних структур північно-східного схилу Українського кристалічного щита та південно-західного борту Дніпровсько - Донецької западини. Межею між ними слугує Дніпровська зона розломів північно-західного простягання. Завдяки цьому Київ знаходиться у досить спокійній тектонічній зоні.

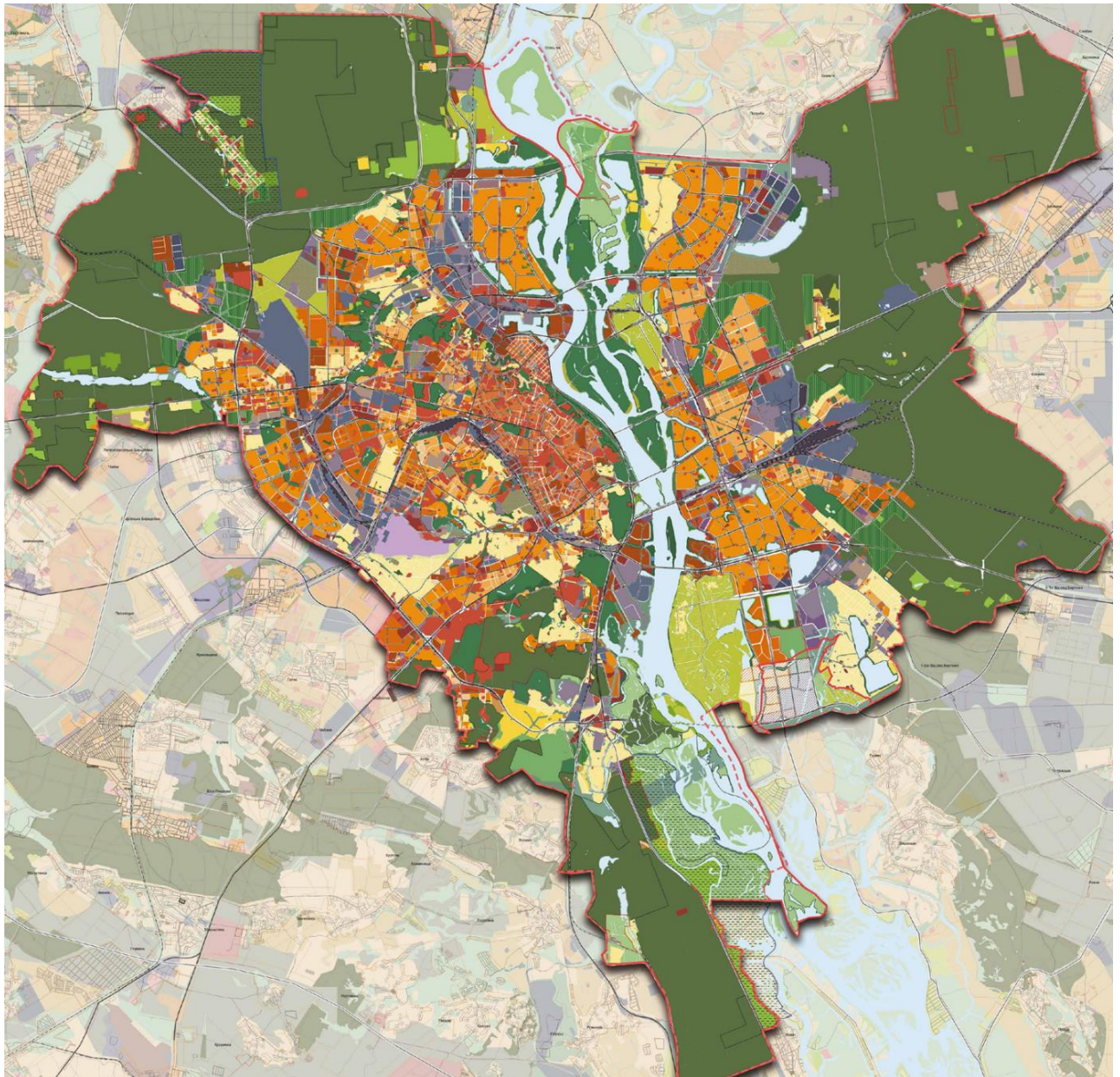
Ґрунтовий покрив Києва є вельми строкатим, зважаючи на різноманітність природних умов. Північним околицям міста, що тяжіють до Полісся, властиві дерново-підзолисті ґрунти, сформовані переважно під хвойними лісами. На правобережній високій частині міста панують звичні для більшої частини України ґрунти – чорноземи. Утворились вони переважно на дуже своєрідних пухких, добре провітрюваних і відносно сухих суглинках – лесові відкладення. У природних київських лісопарках поширені темно – сірі лісові ґрунти, що утворились під пологом широколистяних лісів.

Розріз земної поверхні на території міста Києва

Місто Київ є багатим на водні ресурси: існують значні запаси підземної води; окрім цього, великою є кількість поверхневих водних об'єктів: річок, озер, ставків.

Гідрографічна мережа району представлена Канівським водосховищем (річка Дніпро), річками його басейну (Десна, Либідь, Борщагівка (Нивка), Сирець, Горенка, Віта, Котурка), озерами, болотами, ставками і каналами. Дніпро і його долина мають істотний вплив на природні умови Києва і дислокацію елементів його житлово-промислової агломерації.

Мапа міста Києва

Характерним для режиму всіх річок є чітко виражена весняна повінь, низька літня межень, дещо підвищені рівні восени через сезонні дощі. Живлення річок змішане з переважаючим живленням ґрунтовими водами.

Місто Київ характеризується помірно континентальним кліматом з теплим літом і м'якою зимою, оптимальною зволоженістю. Відчутний вплив на клімат Києва має Канівське водосховище. Велика рухома водна площа сприяє формуванню бризового перенесенню повітря: вдень різниця температур між водою та суходолом створює потоки свіжого вологого повітря до міста. Протягом року переважає антициклонічна діяльність, якій властива доволі стійка, малохмарна погода.

Існування та орієнтація долини Дніпра впливає на напрямок вітру. Останнє засвідчують дані спостережень на метеостанції Вишгород, що розташована саме в цій долині – на греблі Київського гідровузла. Тут доволі значною є повторюваність північного вітру, який за напрямком збігається з орієнтацією річкової долини.

Місто Київ відноситься до I кліматичного району (Північно – західний – Полісся, Лісостеп).

Взимку в Києві утворюється сніговий покрив, середня висота покриву в лютому 5-10 см, максимальна – 84 см (1940).

Рівень сумарної сонячної радіації взимку порівняно невеликий – близько 300 МДж/м², протягом весни збільшується і може сягати 1340 – 1500 МДж/м². Влітку відбувається подальше збільшення притоку тепла і в липні – серпні він становить близько 1720 МДж/м². Восени надходження сумарної радіації помітно знижується, у жовтні – листопаді її рівень в 1,5 – 2 рази менший, ніж навесні. Середня місячна температура повітря +9,2°C.

Київ належить до районів України із достатнім рівнем зволоження, з характерною кількістю опадів за рік 500 – 600 мм. Близько 70% усієї кількості опадів випадає в теплий період, 30% припадає на холодні місяці року.

Але, процес глобального потепління вніс корективи у кліматичні характеристики міста. Найбільш яскраво це простежується на прикладі змін температури повітря. При аналізі зміни температури за останній кліматичний період 1991-2020 рр. у порівнянні із попереднім періодом 1961-1990 рр., які є стандартними кліматичними нормами, згідно рекомендацій Всесвітньої метеорологічної організації, можна простежити наступне.

За останні 30 років січень потеплішав на 2,4°C відносно кліматичної норми 1961-1990 рр. Липень потеплішав на 2,0°C у порівнянні з попереднім періодом. Це дає можливість зробити висновок, що середня температура повітря за літо та зиму у Києві в останні роки підвищилася на 1,7°C та 1,5°C відповідно ніж у попередній 30-ти річний період 1961-1990 рр. весна та осінь у столиці потеплішали на 1,2°C та 0,7°C відповідно. Річна температура повітря зросла на 1,3°C і складала 9,0°C.

Різниця між нормами середньої місячної температури повітря (°C),
місячної кількості опадів (мм) у Києві по сезонах та їх тривалість

Показники	Сезони	Зима	Весна	Літо	Осінь	Рік
Температура	1991-2020	-2,5	9,4	20,4	8,7	9,0
	1961-1990	-4,0	8,2	18,7	8,0	7,7
	відхилення	1,5	1,2	1,7	0,7	1,3
Опади	1991-2020	123	147	198	150	618
	1961-1990	147	141	230	133	650
	відхилення	-24	6	-32	17	-32
Початок / Закінчення	1991-2020	29.11-28.02	01.03-10.05	11.05-15.09	16.09-28.11	
	1961-1990	01.12-15.03	16.03-14.05	15.05-08.09	09.09-30.11	
09.09-30.11 Тривалість	1991-2020	92	71	118	74	
	1961-1990	105	60	107	83	
	відхилення	-13	11	11	-9	

Іншим важливим параметром, що впливає на клімат – кількість опадів. Подібно до температури повітря, тут також сталися певні зміни.

Річна сума опадів у столиці за період 1991-2020 рр. стала на 32 мм меншою ніж у період 1961-1990 рр. Серед місяців липень став сухішим на 20 мм, а травень поряд з тим став вологішим на 12 мм. Аналізуючи сезони року, літо найбільш зазнало впливу дефіциту опадів, а осінь стала більш вологою в останні роки.

Зважаючи на потепління в останні роки тривалість сезонів року у Києві за період 1991-2020 рр. дещо знімалась. Так, літо стало довшим на 11 днів, поряд з цим зима стала коротшою на 13 днів.

По функціональному використанню територія міста Києва розділяється на такі зони:

- житлову та громадську забудову;
- промислову;
- рекреаційну (лісові масиви, парки, сквери, зелені насадження загального користування, об'єкти природоохоронного фонду, водоймища).

Кожна із функціональних зон характеризується своїми особливостями, призначенням і впливом на навколишнє природне середовище.

Житлова зона характеризується висотною забудовою в центральній правобережній частині міста, на нових масивах – Оболонь, Виноградар, Теремки тощо, на Лівобережжі – масиви Троєщина, Харківський, а також приватною забудовою, яка розташована переважно на околиці міста по його периметру.

1.2. Соціальний та економічний розвиток територій

Чисельність населення міста Києва станом на 01 січня 2022 року становила 2952301 осіб.

	Наявне населення (осіб)		Постійне населення (осіб)	
	на 1 січня 2022 року	на 1 лютого 2022 року (попередні дані)	на 1 січня 2022 року	на 1 лютого 2022 року (попередні дані)
Місто Київ	2952301	2950702	2910994	2909395
Райони				
Голосіївський	253272	253124	251174	251026
Дарницький	347684	347512	341185	341013
Деснянський	365193	364887	362303	361997
Дніпровський	356368	356190	354639	354461
Оболонський	316242	316104	313368	313230
Печерський	165348	165360	160625	160637
Подільський	210347	210425	206937	207015
Святошинський	340580	340399	334660	334479
Солом'янський	386647	386496	384601	384450
Шевченківський	210620	210205	201502	201087

*Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, урахувавши ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення окремої статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики (www.kyiv.ukrstat.gov.ua). Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

2.1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Закон України «Про охорону атмосферного повітря» спрямований на збереження та відновлення природного стану атмосферного повітря, створення сприятливих умов для життєдіяльності, забезпечення екологічної безпеки та запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Існують два головні джерела забруднення атмосфери: природний і штучний (антропогенний).

Шкідливі речовини за ступенем дії на організм людини поділяються на 4 класи: 1) особливо небезпечні; 2) високо небезпечні; 3) помірно небезпечні; 4) мало небезпечні. Для кожної речовини, що забруднює атмосферне повітря встановлено два нормативи: максимально разова та середньодобова межі допустимої концентрації. Найбільша концентрація кожної шкідливої речовини не повинна перевищувати максимальну разову межу допустимої концентрації.

Нижче наведені таблиці, які показують динаміку обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, основних забруднювачів атмосферного повітря у місті Києві та викиди за видами економічної діяльності.

Динаміка обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря
за 2024 рік та два попередніх

Показники	2022 ¹ рік	2023 ¹ рік	2024 ¹ рік
1	2	3	4
Загальна кількість (одиниць) дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, виданих у поточному році суб'єкту господарювання, об'єкт якого належить до:	88	172	112
другої групи	15	28	39
третьої групи	73	144	73
Викиди забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел, тис т	11,3 ²	27,8 ²	35,6
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т	13,5 ²	33,3 ²	42,6
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	3,8 ²	9,4 ²	12,1

¹ Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 2102-IX із 05 години 30 хвилин 24.02.2022 в Україні введено воєнний стан, який станом на сьогоднішній день відповідними Указами Президента продовжено з 08.02.2025 на 90 діб та з 09.05.2025 на 90 діб та, урахувавши ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у місті Києві (www.kyiv.ukrstat.gov.ua). Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

² Дані уточнені.

Основні забруднювачі атмосферного повітря за 2024 рік¹

№ з/п	Назва об'єкта	Частка викидів забруднюючої речовини			Частка оснащення джерел викидів газоочисними установками (ГОУ), %	Ефективність роботи ГОУ, %	Зменшення обсягів викидів за рахунок впровадження природоохоронних заходів, т/рік *	
		усього викидів, т/рік	до загального обсягу викидів об'єкта, %	до загального обсягу викидів населеного пункту, %			очікуване	фактичне
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» ДНІПРОВСЬКИЙ	18363,427	100	-	-	-	-	-
2	СВП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» ТЕЦ-5	4604,821	100	-	-	-	-	-
3	СВП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» ТЕЦ-6	1570,743	100	-	-	-	-	-
4	ФІЛІЯ «ЗАВОД «ЕНЕРГІЯ» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО»	493,405	100	-	-	-	-	-
5	Державне підприємство (ДП) «Антонов»	171,815	100	-	-	-	-	-

* Графи 8, 9 заповнюються тільки щодо виконаних заходів.

Беручи до уваги закони України «Про правовий режим воєнного стану», «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни», Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», та, урахуваючи ситуацію, що склалася у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації починаючи з даних за лютий 2022 року, яка розміщується на офіційному вебсайті Головного управління статистики у місті Києві (www.kyiv.ukrstat.gov.ua).

Органи державної статистики поновлять оприлюднення статистичної інформації у повному обсязі після завершення встановленого законом терміну для подання статистичної та фінансової звітності.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності у 2024¹

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном (забруднюючі речовини і парникові гази)	
		тис т	відсотків до загального підсумку (% до 2023)
1	2	3	4
Усього		35,567	128,2
1	За видами економічної діяльності, у тому числі:		
1.1	Сільське, лісове та рибне господарство	0,0483	109

№ з/п	Види економічної діяльності	Обсяги викидів за регіоном (забруднюючі речовини і парникові гази)	
		тис т	відсотків до загального підсумку (% до 2023)
1	2	3	4
1.2	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,0283	122
1.3	Переробна промисловість	1,2264	113,7
1.4	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	32,9408	133,7
1.5	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	0,1053	18,7
1.6	Будівництво	0,0028	9,9
1.7	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,1724	52,7
1.8	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,1476	50,2
1.9	Тимчасове розміщування й організація харчування	0,0142	103,8
2.0	Інформація та телекомунікації	0,0367	185,8
2.1	Фінансова та страхова діяльність	0,0348	178,7
2.2	Операції з нерухомим майном	0,4098	199,3
2.3	Професійна, наукова та технічна діяльність	0,1423	130,8
2.4	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,1722	103,8
2.5	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,0046	100
2.6	Освіта	0,0093	251,1
2.7	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,0139	99,7
2.8	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,008	95,7
2.9	Надання інших видів послуг	0,0495	99,7

¹ Інформація сформована на основі фактично поданих підприємствами звітів (рівень звітування становив 93,0%). Дані можуть бути уточнені.

2.2. Транскордонне забруднення атмосферного повітря

Спостереження за транскордонним перенесенням забруднювальних речовин в Україні проводяться на метеорологічних станціях Світязь (село Світязь Ковельського району Волинської області) та Рава – Руська (село Шабельня Львівського району Львівської області).

2.3. Якість атмосферного повітря в населених пунктах

Моніторинг забруднення атмосферного повітря у місті Київ проводився Центральною геофізичною обсерваторією імені Бориса Срезневського на 16-ти

стаціонарних постах (ПСЗ), які розташовані у 8-ми районах столиці. Для визначення забрудненості повітря у 2024 році було відібрано і проаналізовано 76754 проби. На ПСЗ №10 (вул. Межигірська), ПСЗ №13 (Експоцентр України) та з дев'ятого лютого на ПСЗ №20 (Деміївська площа), спостереження проводились не в повному обсязі через відключення їх від електроенергії.

З сьомого травня на ПСЗ №13, який було переміщено з Експоцентру на інше місце по вулиці Горіхуватський Шлях, 7, були відновлені відбори проб атмосферного повітря на визначення основних забруднюючих домішок – завислих речовин, діоксиду сірки та діоксиду азоту. Пост залишився в радіусі 5,5 км від попереднього місцезнаходження, тому порівняння рівнів забруднення повітря на посту з даними минулих років залишаються достатньо коректними.

На 14-ти стаціонарних постах визначався вміст основних забруднюючих домішок – завислих речовин, діоксиду сірки, оксиду вуглецю і діоксиду азоту, на одному посту – вміст розчинних сульфатів. За вмістом специфічних речовин – сірководню, фенолу, фтористого водню, хлористого водню, аміаку, формальдегіду, важких металів: свинцю, мангану, хрому, заліза, кадмію, міді, нікелю, цинку спостереження проводились на окремих постах з урахуванням викидів промислових підприємств, розташованих поблизу ПСЗ, а також у районах проходження найбільш завантажених автомагістралей міста.

Загальний рівень забруднення повітря у місті Київ за індексом забруднення атмосфери (ІЗА) у 2024 році оцінювався як високий.

Загалом по Києву перевищення середньодобових гранично допустимих концентрацій (ГДКс.д.¹) спостерігалось з діоксиду азоту у 2,8 рази, діоксиду сірки та формальдегіду – у 1,4 рази, фенолу – у 1,1 рази (табл. А). Це речовини 2 і 3 класів небезпеки і такі, які протягом усього року найбільше забруднювали атмосферне повітря.

Протягом року середньорічні концентрації *завислих речовин* на постах були на рівні 0,5-0,7 ГДКс.д. Загалом по місту середньорічна концентрація завислих речовин дорівнювала 0,5 ГДКс.д. Максимальні концентрації на постах міста були у межах 0,2-0,3 ГДКм.р. (табл. Б).

Вміст *діоксиду сірки* за середньорічними концентраціями перевищував рівень відповідної ГДКс.д. на всіх постах, крім ПСЗ №5 (проспект Науки, 37, поблизу метеомайданчику обсерваторії). Найбільші середньорічні концентрації діоксиду сірки спостерігались на Берестейському проспекті (ПСЗ №11) – 1,8 ГДКс.д., на Оболонському проспекті (ПСЗ №17), вулиці Олександра Довженка (ПСЗ №2) – 1,7 ГДКс.д. На інших постах середньорічні концентрації були у межах 1,4-1,6 ГДКс.д., на проспекті Науки – 0,2 ГДКс.д. Максимальні концентрації на постах міста становили 0,2-0,4 ГДКм.р.

Найбільші середньорічні концентрації *оксиду вуглецю* зафіксовані на Бессарабській площі (ПСЗ №7), Деміївській площі (ПСЗ №20) та вулиці Семена Скляренка (ПСЗ №21) – 0,5 ГДКс.д.; на інших постах середньорічні концентрації були у межах 0,2-0,4 ГДКс.д. Загалом по місту середньорічна концентрація оксиду вуглецю становила 0,4 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації зареєстровані в

¹ * - згідно РД 52.04-186-89 ГДКс.д. (середньодобові) стосуються тривалої дії забруднюючих домішок і з цими ГДК порівнюються середньомісячні концентрації; ГДКм.р. (максимально разові) відносяться до випадків відбору проб протягом 20 хвилин і з цими ГДК порівнюються разові концентрації домішок.

районі Гідропарку (ПСЗ №15) на рівні 2,7 ГДКм.р., на вулиці Скляренка – 1,7 ГДКм.р., на Берестейському проспекті – 1,5 ГДКм.р., на вулицях Інженера Бородіна (ПСЗ №4) та Межигірській (ПСЗ №10) – 1,1 ГДКм.р., на проспекті Науки – 1,0 ГДКм.р. Всього за рік з оксиду вуглецю зафіксовано 33 випадки перевищення ГДКм.р., що становило 0,4% від загальної кількості спостережень за цією домішкою (в 2023 – 0,3%). Найбільша кількість випадків перевищення ГДКм.р. зафіксована на ПСЗ №15 та ПСЗ №21 – 2,9% і 1,6% відповідно.

Вміст **діоксиду азоту** за середньорічними та максимальними концентраціями перевищував рівень відповідних ГДК майже на всіх постах. Найбільші середньорічні концентрації діоксиду азоту спостерігались на постах, які розташовані поблизу автомагістралей з інтенсивним рухом транспорту: на вулиці Каунаській (ПСЗ №9) – 3,9 ГДКс.д., на Галицькій площі (ПСЗ №6), Бессарабській площі та вулиці Скляренка – 3,8 ГДКс.д., на бульварі Лесі Українки (ПСЗ №8) – 3,4 ГДКс.д., на вулиці Інженера Бородіна (ПСЗ №4) – 3,2 ГДКс.д., на Берестейському проспекті – 3,0 ГДКс.д. На інших постах середньорічні концентрації були у межах 2,4-2,9 ГДКс.д., на проспекті Науки – 1,1 ГДКс.д.

Максимальні разові концентрації діоксиду азоту на рівні 3,8 ГДКм.р. відмічались на Галицькій площі, 3,5 ГДКм.р. – на Бессарабській площі, 2,5 ГДКм.р. – на бульварі Лесі Українки та вулиці Інженера Бородіна., 2,4 ГДКм.р. – на вулиці Каунаській, 2,3 ГДКм.р. – на вулиці Скляренка. На інших постах максимальні концентрації діоксиду азоту були у межах 1,3-1,9 ГДКм.р.; на проспекті Науки – 0,9 ГДКм.р. За рік з діоксиду азоту зафіксовано 1171 випадок перевищення ГДКм.р., що становило 9,7% від загальної кількості спостережень за цією домішкою (у 2023 – 2,4%). Найбільша кількість перевищення ГДКм.р. зафіксована на ПСЗ №7 – 26,1%, ПСЗ №9 – 24,9%, ПСЗ №21 – 23,5%, ПСЗ №6 – 22,1%.

Вміст **фенолу**, що визначався на семи постах, за середньорічними концентраціями перевищував рівень відповідної ГДКс.д. на всіх постах у 1,1-1,2 рази. Максимальні разові концентрації були у межах 0,9 ГДКм.р.

Вміст **формальдегіду** у повітрі вимірювався на 12 постах. Середньорічні концентрації цієї домішки на 11-ти постах перевищували середньодобову ГДК у 1,2-1,7 рази, на ПСЗ №5 середньорічна концентрація становила 0,8 ГДКс.д. Найбільший середньорічний вміст формальдегіду спостерігався на Бессарабській площі, Берестейському проспекті та вулиці Скляренка – 1,7 ГДКс.д. Максимальні разові концентрації на всіх постах були у межах 0,3-0,5 ГДКм.р.

Середньорічні концентрації **сірководню** на трьох постах, де вимірювалась ця домішка становили 0,002 мг/м³. Максимальні разові концентрації зареєстровані в районі вулиці Гетьмана Павла Полуботка (ПСЗ №3) на рівні 0,0087 мг/м³ (1,1 ГДКм.р.), на інших постах – 0,0043-0,0048 мг/м³ (0,5-0,6 ГДКм.р.).

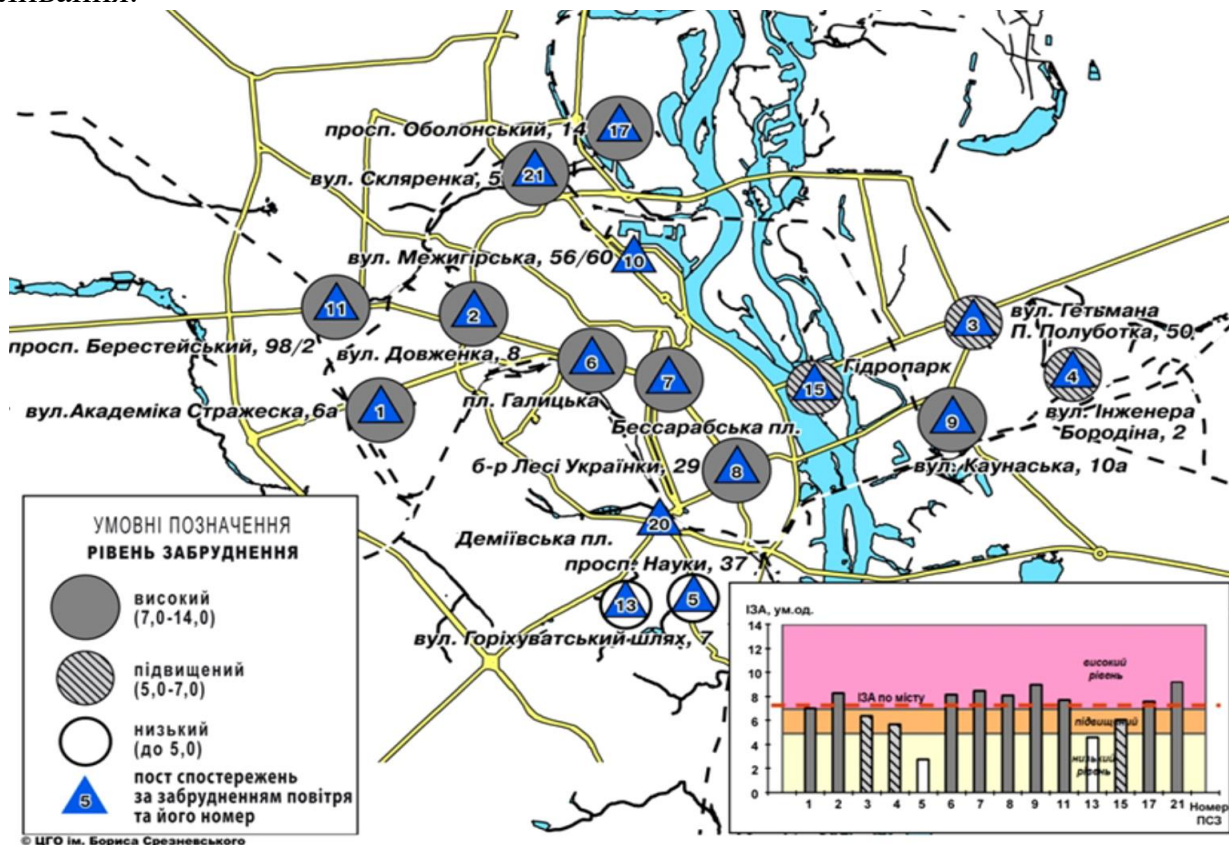
Середньорічний та максимальний вміст інших специфічних домішок на постах міста не перевищував санітарно-гігієнічні нормативи і становив відповідно: з фтористого водню – 0,1-0,2 ГДКс.д. та 0,1-0,4 ГДКм.р., з аміаку – 0,2 ГДКс.д. та 0,1-0,2 ГДКм.р. З хлористого водню середньорічні концентрації на постах були на рівні 0,3 ГДКс.д., максимальні разові – 0,8-0,9 ГДКм.р.

Вміст **важких металів** був значно нижче рівнів відповідних середньодобових гранично допустимих концентрацій. Середньорічні концентрації

свинцю, мангану, хрому, заліза, кадмію, міді, нікелю та цинку на всіх постах і по місту були на рівні $\leq 0,01-0,1$ ГДКс.д. Максимальні з середньомісячних концентрацій зі кадмію досягали 0,2 ГДКс.д. у листопаді на ПСЗ №21. Максимальний вміст свинцю, заліза та міді становив 0,1 ГДКс.д.

У річному ході середньомісячних концентрацій відмічалось зростання вмісту окремих забруднюючих домішок у теплий період року: формальдегіду – з березня по вересень, фенолу – у червні-вересні. Вміст діоксиду азоту протягом усього року коливався у межах близько 1,9 ГДКс.д., з більш високими значеннями (2,9-4,0 ГДКс.д.) у березні-вересні; з жовтня відмічалось зниження концентрацій до 1,9-2,2 ГДКс.д.

Вміст діоксиду сірки протягом усього року коливався у межах близько 1,2 ГДКс.д.. У холодний період року – з січня по березень та з листопада по грудень середньомісячні концентрації діоксиду сірки підвищувались до рівня 1,6-1,8 ГДКс.д., що пов'язано з опалювальним сезоном у місті. Вміст завислих речовин, фтористого водню, аміаку та важких металів протягом року мав незначні коливання.

Рівні забруднення атмосферного повітря на постах спостережень мережі моніторингу ЦГО у місті Києві за 2024 рік (за ІЗА)

За ІЗА рівень забруднення повітря міста майже увесь рік характеризувався як високий (7,0-10,0 умовних одиниць), з найбільш високими значеннями у липні-вересні (9,6-10,0 ум. од.). Лише у січні – лютому та жовтні – грудні рівень забруднення повітря дещо знизився і характеризувався як підвищений (5,4-6,8 ум. од.).

За середньорічними концентраціями забруднюючих домішок за 2024 рік на 9-ти постах міста рівень забруднення оцінювався, як високий. Місцем з

найбільшим забрудненням повітря був район вулиці Семена Скляренка. Також високим рівнем забруднення характеризувались вулиця Каунаська, Бессарабська площа, вулиця Олександра Довженка (район метро Шулявка), Галицька площа, бульвар Лесі Українки, 4, Берестейський проспект (район метро Святошин), Оболонський проспект та вулиця Академіка Стражеска (перетин з бульваром Вацлава Гавела). Підвищений рівень забруднення зафіксовано на вулиці Гетьмана Павла Полуботка (район метро Чернігівська), в районі Гідропарку та вулиці Інженера Бородіна (район ДВРЗ).

Низьким рівнем забруднення увесь рік характеризувався район вулиці Горіхуватський Шлях та проспекту Науки, 37, поблизу метеомайданчику обсерваторії – зелена зона міста.

У порівнянні з попереднім роком рівень забруднення атмосферного повітря міста дещо підвищився (за ІЗА з 7,1 до 7,4 ум. од.), залишився на рівні високого. Високий рівень забруднення обумовлено середньорічними концентраціями таких пріоритетних домішок, як діоксид азоту, діоксид сірки, формальдегід, фенол.

Порівняно з 2023 роком відмічалось незначне зниження середньорічних концентрацій діоксиду сірки та фенолу, поряд з цим у повітрі суттєво підвищився середньорічний вміст діоксиду азоту, дещо – фтористого водню. Вміст інших забруднюючих домішок майже не змінився

З грудня 2020 року Департаментом захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент) здійснюється розбудова сучасної системи моніторингу, яка базується на основних принципах Європейських директив.

У 2024 році державний моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря здійснюється на 7 пунктах спостереження за станом атмосферного повітря. Узагальнена інформація про стан забруднення атмосферного повітря представлена по усіх пунктах відповідно до програми спостереження.

Детальна інформація про стан атмосферного повітря за кожним пунктом моніторингу включає актуальну інформацію про концентрацію забруднюючих речовин, метеорологічні параметри та значення індексу якості повітря. Інформацію про концентрацію забруднюючих речовин та метеорологічні параметри доступні для користувача уже через декілька хвилин після вимірювання.

Пункти моніторингу спостереження за станом атмосферного повітря встановлені у 6 районах міста Києва за адресами:

Адреса	Район	Програма робіт
1	2	3
вулиця Турівська, 28	Подільський	Діоксид сірки (SO ₂), оксиди азоту (NO; NO ₂ ; NO _x), монооксид вуглецю (CO), озон (O ₃), тверді частки (ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀)
вулиця Архітектора Вербицького, 26	Дарницький	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃ , аміак (NH ₃), сірководень (H ₂ S), меркаптани
Харківське шосе, 7/1	Дніпровський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀
проспект Європейського Союзу, 64Г	Подільський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃
вулиця Щусєва, 20	Шевченківський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃
проспект Берестейський, 97	Святошинський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃ , бензол (C ₆ H ₆),
вулиця Китаївська, 22	Голосіївський	SO ₂ , NO; NO ₂ ; NO _x ; CO, ТЧ _{2,5} ; ТЧ ₁₀ ; O ₃ , C ₆ H ₆ ,

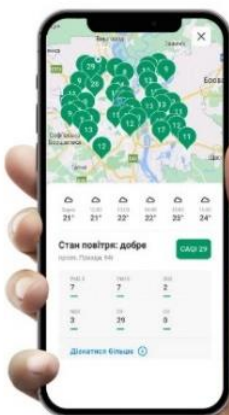
Рівень забрудненості атмосферного повітря оцінюється за загальним індексом якості повітря (CAQI, Common Air Quality Index), який формується автоматично на основі показників.

За даними якості повітря можна слідкувати у режимі реального часу на онлайн-мапі за посиланням <http://asm.kyivcity.gov.ua/> (7 автоматичних пунктів спостереження) та у мобільному застосунку «Київ Цифровий» (46 індикативних датчиків). Зазначені системи забезпечують оперативною об'єктивною інформацією про стан довкілля органи державної влади та мешканців міста.

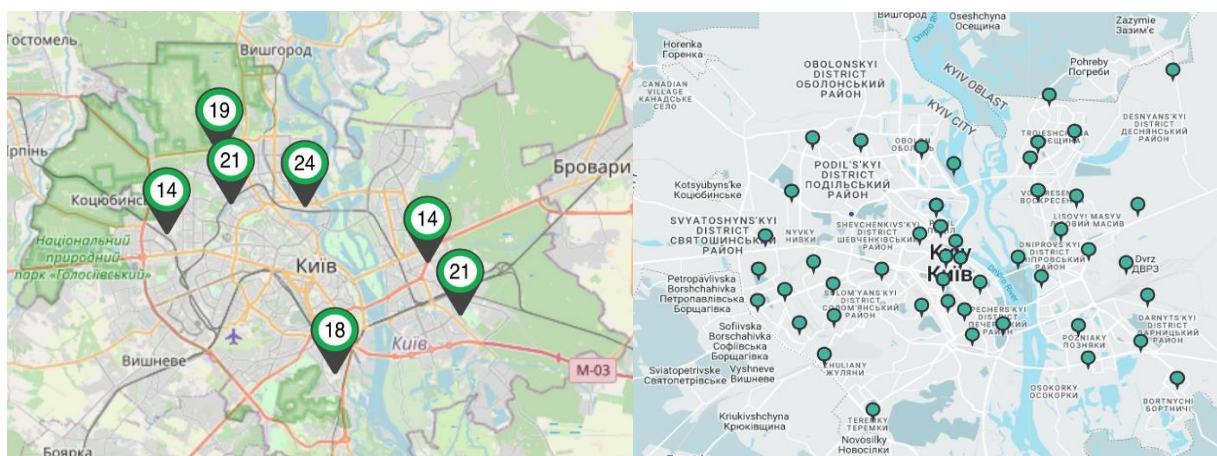
МІСЬКА СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ

7 РЕФЕРЕНТНИХ ПУНКТІВ

46 ІНДИКАТИВНИХ ДАТЧИКІВ

Контроль якості атмосферного повітря у місті Києві на пунктах спостереження та індикативними давачами

Рівні забруднюючих речовин в атмосферному повітрі місті Києва

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
За даними Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)				
Сірководень	UA 2071822 вулиця Архітектора Вербицького, 26	5,9	ГДКм.р. / – (макс/дата) 226 – 11.04	-
Аміак	UA 2071822	2,12	-	-
Метилмеркаптан	UA 2071822	0,098*	ГДКм.р. / - 14,9 - 10.04	-
Етилмеркаптан	UA 2071822	0,034	ГДКм.р. / - 46,0 - 22.03	-
Діоксид сірки	UA 2071922 вулиця Турівська, 28	9,1	ГДКм.р. / ГДКс.д. (макс/дата) 1019,9 / 08.09 79,3 / 23.05	-
	UA 2071722 Харківське шосе, 7/1		1379,9 / 20.07 125,0 / 07.01	
	UA 2071822 вулиця Архітектора Вербицького, 26	13,9	1097,8 / 15.06 185,2 / 28.01	Поріг небезпеки. Три послідовні години. 500 мкг/м ³ . 15.02 з 08:00 по 11:00 макс. 599,3
			Одна година. 350 мкг/м ³ не повинна бути перевищена більше ніж 24 рази на календарний рік: 26 раз; мін/макс 353,9 / 27.07 845,1 / 14.06	
	UA 2072022 проспект Європейського Союзу, 64Г	5,7	403,7 / 14.06 56,0 / 07.09	-
	UA 2072122 вулиця Щусєва, 20	6,9	982,0 / 03.10 62,7 / 23.05	-
	UA 2072222 проспект Берестейський, 97	10,9	378,1 / 05.03 57,9 / 14.06	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
За даними Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)				
Діоксид сірки	UA 2072322 вулиця Китайська, 22	5,7	-	-
Оксиди азоту (NO _x)	UA 2071922	37,1	Одна година. 200 мкг/м ³ не повинна бути перевищена більше ніж 18 разів на календарний рік: 132 раз; мін/макс 200,2 / 23.04 689,6 / 22.10	-
	UA 2071822	40,5	127 рази; мін/макс 201,5 / 22.10 769,5 / 29.01	-
	UA 2071722	41,9	170 рази; мін/макс 201,0 / 09.03 1083,3 / 22.03	-
	UA 2072022	21,5	43 разів; мін/макс 201,2 / 13.02 591,2 / 21.10	-
	UA 2072122	32,3	98 разів; мін/макс 200,1 / 24.11 927,7 / 21.10	-
	UA 2072222	49,2	94 рази; мін/макс 200,8 / 05.05 787,7 / 01.05	-
	UA 2072322	28,4	36 рази; мін/макс 203,8 / 04.10 581,6 / 22.10	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
Діоксид азоту (NO ₂)	UA 2071922	22,4	ГДКс.д.; макс/дата більше 40 мкг/м ³ – 20 разів 71,6 / 16.07	-
	UA 2071822	21,8	15 разів 54,6 / 08.03	-
	UA 2071722	25,5	41 раз 68,6 / 18.07	-
	UA 2072022	15,0	6 разів 60,6 / 21.08	-
	UA 2072122	20,9	24 рази 75,5 / 06.07	-
	UA 2072222	26,1	53 рази 61,0 / 31.08	-
	UA 2072322	18,8	3 рази 60,1 / 07.11	-
Бензол	UA 2072222	0,2	-	-
	UA 2072322	0,1	-	-
Оксид вуглецю	UA 2071922	324,1	-	-
	UA 2071822	306,4	-	-
	UA 2071722	306,6	-	-
	UA 2072022	291,6	-	-
	UA 2072122	298,5	-	-
	UA 2072222	365,0	-	-
	UA 2072322	273,1	ГДКм.р. / ГДКс.д. (макс/дата) 7049,0 / 09.02 927,8 / 05.01	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
Тверді частки (ТЧ ₁₀)	UA 2071922	22,2	-	-
	UA 2071822	25,0	-	-
	UA 2071722	25,4	-	-
	UA 2072022	21,0	-	-
	UA 2072122	22,4	-	-
	UA 2072222	20,9	-	-
	UA 2072322	22,6	-	-
Тверді частки (ТЧ _{2,5})	UA 2071922	13,7	-	-
	UA 2071822	17,9	-	-
	UA 2071722	16,3	-	-
	UA 2072022	13,2	-	-
	UA 2072122	13,4	-	-
	UA 2072222	13,7	-	-
	UA 2072322	14,1	-	-

Назва забруднюючої речовини ²	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини ³ , мкг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (величина, мкг/м ³ / дата)
1	2	3	4	5
Озон	UA 2071922	52,5	ГДКм.р. / ГДКс.д. (макс/дата) 230,8 / 17.07 140,4 / 14.07	Довгострокова ціль: 194,8/17.07 Інформаційний поріг: 215,3/17.07
	UA 2071822	58,0	261,5 / 16.07 125,9 / 15.07	Довгострокова ціль: 237,2/16.07 Інформаційний поріг: 233,9/16.07 Поріг небезпеки: 256,2/16.07
	UA 2072022	59,9	242,3 / 16.07 125,5 / 14.07	Довгострокова ціль: 204,7/16.07 Інформаційний поріг: 217,9/16.07
	UA 2072122	52,0	174,5 / 11.07 115,1 / 14.07	Довгострокова ціль: 133,8/11.07
	UA 2072222	63,2	207,5 / 21.08 154,4 / 15.07	Цільовий показник. перевищення 78 разів. Довгострокова ціль: 175,7/12.07 Інформаційний поріг: 205,4/21.08
	UA 2072322	50,3	178,7 / 21.08 106,6 / 22.08	Довгострокова ціль: 146,9/11.07

1 - Окремо наводиться інформація про рівні забруднюючих речовин у агломерації (агломераціях), розташованих на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

2 - Наводиться перелік забруднюючих речовин, визначених у додатку 2 до Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827.

3 - Рівні забруднюючих речовин наводяться у одиницях вимірювання маси, визначених у додатку 2 до Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827.

* - Граничні рівні – Наказ МОЗ від 10.05.2024 № 813 «Про затвердження державних медико-санітарних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»

Забруднення повітря озоном є проблемою, що пов'язана з виробничою діяльністю людини. Озон – один з основних газових компонентів – забруднювачів атмосферного повітря. Атмосферний (стратосферний) озон є продуктом дії сонячного випромінювання на атмосферний (O₂) кисень. Однак тропосферний озон є забруднювачем, який може загрожувати здоров'ю людей та тварин, а також ушкоджує рослини.

При взаємодії сонячних променів з діоксидом азоту та вуглеводнями, що потрапляють в атмосферу з вихлопних газів автомобілів, утворюється

фотохімічний смог. Діоксид азоту під дією ультрафіолетового випромінювання сонця розпадається, утворюючи оксид азоту та вільні атоми кисню (озон). Вони призводять до подразнення слизових оболонок очей та носоглотки у людей, а також загибелі рослинності та псування гумових виробів.

У приземному шарі атмосфери основним джерелом озону є фотохімічні реакції, в яких беруть участь оксиди азоту, леткі вуглеводні (вихлопи автотранспорту та промислові викиди) та інші речовини. Ці компоненти називаються попередниками озону.

Ознаки отруєння озоном виникають практично відразу після контакту. Потрапляючи в дихальні шляхи, він викликає подразнення в горлі, відчуття печіння, утруднення дихання, головний біль.

Результати моніторингу свідчать про постійне забруднення атмосферного повітря озоном, оксидом та діоксидом азоту.

Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі міста Києва у 2024 році
за даними індикативних вимірювань

Номер та адреса місця вимірювання	Назва забруднюючої речовини, мкг/м ³							
	Монооксид вуглецю (CO)		Діоксид азоту (NO ₂)		Озон (O ₃)		Діоксид сірки (SO ₂)	
Концентрація (С)	С сер.	С макс.	С сер.	С макс.	С сер.	С макс.	С сер.	С макс.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Дарницький район								
KV01P0047 вул. Є. Харченка, 53	293	587	21,9	68,3	19,8	52,7	24,6	42,4
KV01P009 проспект Григоренка, 206	286	697	26,5	75,7	7,2	75,2	11,1	29,6
KV01P0035 вул. Бориса Гмирі, 36	297	545	37,4	115	28,4	59,7	25,8	48,2
KV01P0003 вул. Бориспільська, 11	364	861	24,9	83,4	22,8	58,4	7,1	84
KV01P0037 вул. Вакуленчука, 1	410	930	40,3	170	29,3	98,7	20,8	59,1
Деснянський район								
KV01P0042 бульвар В. Висоцького, 3	314	597	26,2	138	45,8	87,1	39,3	61,1
KV01P0012 вул. Пухівська, 16	268	416	51,0	98,2	23,9	97,8	7,0	34,1
KV01P0001 проспект Червоної калини, 76	240	605	28,9	82,0	30,4	86,1	7,5	45,0
KV01P0032 вул. Радунська, 46а	125	526	46,6	82,6	13,6	66,9	21,0	78,6
KV01P0029 вул. Путивльська, 35	273	637	33,6	95,6	16,3	51,9	23,9	83,2

Номер та адреса місця вимірювання	Назва забруднюючої речовини, мкг/м ³							
	Монооксид вуглецю (CO)		Діоксид азоту (NO ₂)		Озон (O ₃)		Діоксид сірки (SO ₂)	
Концентрація (C)	C _{сер.}	C _{макс.}	C _{сер.}	C _{макс.}	C _{сер.}	C _{макс.}	C _{сер.}	C _{макс.}
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Дніпровський район								
KV01P0050 проспект Броварський, 5і (Гідропарк)	390	843	31,8	75,6	51	151	38,4	82,7
KV01P0024 бульвар Ігоря Шамо, 9	235	663	36,5	99,0	36,0	88,2	22,9	74,6
KV01P0017 вул. Князя Р. Мстиславича, 10	283	699	31,4	90,3	21,4	76,8	20,4	138
KV01P0005 вул. Алматинська, 39б	339	634	23,5	76,5	27,3	63,3	34,6	385
KV01P0044 проспект Воскресенський, 13а	448	1632	44,4	86,5	38,6	91,7	30,7	126
KV01P0041 проспект Л. Каденюка, 20а	314	780	36,0	123,4	35,1	98,0	28,2	56,5
Голосіївський район								
KV01P0031 вул. Ак. Заболотного, 20а	372	1042	47,8	105	22,3	63,2	8,7	51,4
Печерський район								
KV01P0028 вул. Інститутська, 14а	248	440	39,9	104	26,2	88,8	35,9	100
KV01P0033 вул. Павла Іоана II, 14/21	291	630	44,6	90,7	22,3	68,9	18,4	48,8
KV01P0016 вул. Кн. Острозких, 39а	313	590	20,6	62,4	14,7	61,9	9,8	40,7
KV01P0026 Залізничне шосе, 41	430	1036	29,5	109	66,0	134	8,8	37,6
KV01P0010 НСК Олімпійський	331	681	43,1	183	17,6	43,4	16,7	32,0
Подільський район								
KV01P0027 проспект Європейського Союзу, 84	303	712	55,3	122	43,5	79,0	19,7	108
KV01P0022 вул. Турівська, 28	234	639	47,1	160	35,7	85,7	11,0	85,3
Оболонський район								
KV01P0015 проспект Оболонський, 12б	368	891	33,0	94,8	10,2	35,9	18,6	56,5
KV01P0025 вул. Макіївська, 5	403	793	34,8	83,8	42,0	99,0	26,2	75,4

Номер та адреса місця вимірювання	Назва забруднюючої речовини, мкг/м ³							
	Монооксид вуглецю (CO)		Діоксид азоту (NO ₂)		Озон (O ₃)		Діоксид сірки (SO ₂)	
Концентрація (C)	C _{сер.}	C _{макс.}	C _{сер.}	C _{макс.}	C _{сер.}	C _{макс.}	C _{сер.}	C _{макс.}
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Святошинський район								
KV01P0030 вул. Ак. Корольова, 8б	167	383	60,8	196	50,1	141	19,7	81,6
KV01P0049 вул. Зодчих, 40а	339	686	55,4	181	34,2	169	21,7	57,4
KV01P0011 вул. Вахтанга Кікабідзе, 18	312	888	31,2	90,2	40,5	96,5	8,2	27,9
KV01P0045 вул. родини Бунге, 10	394	953	34,6	72,0	17,1	74,9	38,6	71,3
KV01P0014 вул. Пшенична, 2а	526	2875	36,8	102	34,3	102	31,9	561
KV01P0019 бульвар Ак. Вернадського, 8	276	856	17,8	60,5	45,1	71,1	36,2	76,4
Солом'янський район								
KV01P0023 вул. Героїв Севастополя, 3	320	903	42,6	97,5	17,8	45,5	5,1	24,9
KV01P0036 проспект Відрадний, 40	511	2139	35,0	276	22,5	101	18,5	154
KV01P0046 вул. Амосова, 10	278	699	37,4	133	12,1	52,3	7,3	28,0
KV01P0021 вул. Карела Чапека, 11	699	1795	257	515	69,7	257	6,2	141
Шевченківський район								
KV01P0013 вул. Кудрявська, 21	270	560	19,7	88,3	24,6	46,7	11,4	32,9
KV01P0007 вул. Хрещатик, 32а	335	620	49,2	109	16,5	66,5	14,6	32,1
KV01P0039 вул. Ігоря Турчина, 11	272	720	35,4	118	15,6	60,5	16,4	50,8
KV01P0048 Володимирський узвіз	365	738	39,8	61,9	21,4	58,3	37,2	68,7

2.4. Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря

Радіаційний фон на території Києва відстежується шляхом регулярних спостережень за потужністю експозиційної дози (ПЕД) гамма-випромінення пунктах контролю ЦГО та Департаменту.

На пунктах моніторингу спостереження за станом атмосферного повітря Департаменту проводилися спостереження за радіаційним фоном міста Києва за адресами та визначений середньорічний фон:

- вул. Архітектора Вербицького, 26 – 0,10 мкЗв/год;
- вул. Харківське шосе, 7/1 – 0,11 мкЗв/год;
- проспект Європейського Союзу, 64Г – 0,11 мкЗв/год;
- вул. Турівська, 28 – 0,12 мкЗв/год;

- вул. Щусєва, 20 – 0,11 мкЗв/год;
- проспект Берестейський, 97 – 0,10 мкЗв/год;
- вул. Китаївська, 22 – 0,11 мкЗв/год;

Забруднення території техногенними та техногенно-підсиленими
джерелами природного походження

№	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Кількість населення, млн осіб	Радіаційний фон на території, мкЗв/год	Питома активність забруднюючих радіонуклідів, Бк/кг				
				цезій-137 (техногенний)	стронцій-90 (техногенний)	радій (природний)	торій (природний)	калій (природний)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	місто Київ (ЦГО)	2,95	0,09	-	-	-	-	-
	місто Київ (Департамент)		0,104	-	-	-	-	-

2.5. Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття

Забруднення атмосферного повітря за ступенем хімічної небезпеки для людини посідає перше місце, завдаючи негативних екологічних наслідків і для екосистем, чинить безпосередній вплив на рослинність і фауну, а також на якість води і ґрунту. Сприяє евтрофікації, що призводить до змін видового різноманіття та вторгнення нових видів, сприяє окисленню ґрунту, озер і річок, викликаючи втрати видового різноманіття, пошкодження сільськогосподарських культур, лісів та рослин шляхом зниження їх темпів зростання та негативного впливу на біорізноманіття та екосистеми.

Головні забруднювачі повітря визначені додатком 2 Порядку здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827. Він включає перелік хімічних речовин, що утворюються в процесі виробничої та іншої діяльності людини. Серед них основними є оксиди та діоксиди сірки та азоту (SO_x, NO_x), оксид вуглецю (CO) і тверді частинки (ТЧ₁₀ і ТЧ_{2,5}), на частку яких припадає близько 98% від загального обсягу викидів шкідливих речовин в атмосферу.

2.6. Державна політика та заходи у сфері поліпшення та відновлення стану атмосферного повітря

Відповідно до статті 22 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» з метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

Запровадження європейських підходів до здійснення моніторингу атмосферного повітря в Україні пов'язане із зобов'язаннями України впровадити законодавство ЄС у сфері якості повітря відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода).

Зокрема, відповідно до додатку XXX до Угоди визначено обов'язок України транспонувати та впровадити Директиви ЄС 2004/107/ЄС щодо миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів у навколишньому повітрі та 2008/50/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21.05.2008 про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи (далі – Директиви ЄС про якість повітря).

На рівні законодавства європейські підходи до здійснення моніторингу якості атмосферного повітря в Україні визначено такими нормативно-правовими актами:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря», якою затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря;

- Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 25.02.2021 № 147 «Про затвердження форми Програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 21.04.2021 за № 543/36165;

- Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.04.2021 № 300 «Про затвердження Порядку розміщення пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря в зонах та агломераціях», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 13.05.2021 за № 635/36257;

- Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 20.04.2021 № 261 «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» (зі змінами).

- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної системи моніторингу довкілля, інформації про стан довкілля (екологічної інформації) та інформаційного забезпечення управління у сфері довкілля» зі строком відтермінування через шість місяців з дня скасування чи припинення воєнного стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, крім пункту 2 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

На рівні зон та агломерацій в Україні визначені уповноважені органи управління якістю атмосферного повітря відповідно до вимог Постанови, які розробляють програми моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря відповідно до форми затвердженої наказом Міндовкілля від 25.02.2021 №147.

Програми є основою для загальної оцінки системи моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря відповідно до вимог законодавства.

Також, Порядок розміщення пунктів спостереження за забрудненням атмосферного повітря в зонах та агломераціях, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ від 21.04.2021 № 300, який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.05.2021 за № 635/36257, визначає основні вимоги та умови розміщення пунктів спостережень за забрудненням атмосферного повітря в зонах та агломераціях, їх мінімальну кількість для проведення фіксованих вимірювань, правила кодування, документування щодо їх розміщення на території України.

Таким чином, на сьогодні закладено основні законодавчі передумови для модернізації державної системи моніторингу атмосферного повітря в Україні та приведення її у відповідність до вимог Директив ЄС про якість повітря.

3. ЗМІНА КЛІМАТУ

3.1. Тенденції зміни клімату

Зміна клімату є найсуттєвішим глобальним екологічним викликом ХХІ сторіччя, що стоїть перед людством у місцевому, субнаціональному, регіональному та міжнародному вимірах, та є ключовим компонентом довгострокового глобального реагування на зміну клімату задля захисту людей, засобів до існування та екосистем.

Потепління клімату призводить до збільшення інтенсивності та повторюваності небезпечних та стихійних гідрометеорологічних явищ, які ведуть до зростання втрат від несприятливих погодних умов.

Збільшення вмісту вуглекислого газу (CO_2) супроводжувалось за рахунок розвитку промисловості та збільшенням автотранспорту.

Протягом останніх десятиліть майже удвічі зросла концентрація в атмосфері метану. Основні джерела його утворення – вирощування рису, розведення жуйних тварин, спалювання біомаси в тропіках і саванах, міські звалища, втрати природного газу при добуванні, транспортуванні та використанні, гірничо-видобувні роботи тощо. Приріст концентрації метану становить близько одного відсотка на рік. Вважають, що внесок цього газу в парниковий ефект може стати не набагато меншим, ніж вуглекислого, оскільки радіаційні властивості метану в двадцяті рази ефективніші, ніж CO_2 .

Однак на фоні високої середньої річної температури повітря у різних регіонах світу були зафіксовані різкі перепади температури повітря, які супроводжувались екстремальними явищами (руйнівні повені, сильні засухи).

3.2. Політика та заходи у сфері скорочення антропогенних викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату

Парниковий газ – це газ, який затримує інфрачервоне випромінювання земної поверхні, що призводить до глобального потепління на планеті. До основних парникових газів належать: діоксид вуглецю (CO_2), метан (CH_4), закис азоту (N_2O), гідрофторовуглецеві сполуки (ГФВ), перфторовуглецеві сполуки (ПФВ) та гексафторид сірки (SF_6).

З метою спостереження, збирання, оброблення, передачі і збереження інформації, необхідної для оцінки антропогенних викидів та поглинання парникових газів і прийняття відповідних управлінських рішень, створюється Національна система оцінки антропогенних викидів та поглинання парникових газів. Національна система охоплює суб'єктів господарювання, діяльність яких призводить або може призвести до антропогенних викидів та поглинання парникових газів.

Верховною Радою України 12.12.2019 прийнято Закон України № 377-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» (далі – Закон) з метою виконання постанови Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної

енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» в частині впровадження актів законодавства ЄС у сфері довкілля, зокрема Директиви 2003/87/ЄС.

Приведений вище Закон визначає правові та організаційні засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів та спрямований на виконання зобов'язань України за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема, Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також на виконання вимог Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Паризької угоди.

З метою реалізації положень цього Закону Кабінетом Міністрів України прийняті наступні постанови:

- «Про затвердження переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації» від 23.09.2020 № 880;

- «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів» від 23.09.2020 № 960;

- «Про затвердження Порядку верифікації звіту оператора про викиди парникових газів» від 23.09.2020 № 959.

З метою комплексного та повноцінного запуску системи Міндовкілля, як уповноваженим органом, прийняті накази:

- «Про затвердження Порядку державної реєстрації установок у Єдиному реєстрі з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» від 03.02.2021 № 75, зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 01.04.2021 № 428/36050;

- «Про затвердження типових форм документів у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів та вимог до їх заповнення» від 15.02.2021 №113, зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 14.04.2021 № 498/36120;

- «Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру з моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» від 08.06.2021 № 370, зареєстровано у Міністерстві юстиції України від 13.08.2021 № 1060/36682;

- «Про затвердження Методичних рекомендацій з оцінки викидів парникових газів за видами діяльності установок» від 13.10.2021 № 671.

Відповідно до Закону, система почала функціонувати з 01.01.2021 та перші достовірні та верифіковані дані про фактичні викиди парникових газів на рівні установок можна буде отримати протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни в Україні за весь період обов'язку подання відповідного звіту про викиди парникових газів.

В місті Києві особливої уваги заслуговують викиди парникових газів, що пов'язані з функціонуванням паливно-енергетичного комплексу, які спричиняють більше половини парникового ефекту.

3.3. Політика та заходи у сфері охорони озонowego шару

Для формування національної адаптаційної політики, в Україні проводяться комплексні дослідження спрямовані на визначення позитивних і негативних наслідків глобального потепління. Ці дослідження стосуються різних сфер господарської діяльності і природного середовища як у цілому для країни, так і в регіональному аспекті.

Прийнятий у 2019 році Закон України «Про регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами» (далі – Закон) став базовим законодавчим актом, який затвердив механізми регулювання операцій з контрольованими речовинами: встановив вимоги до суб'єктів господарювання щодо набуття статусу оператора шляхом реєстрації в Єдиному державному реєстрі операторів контрольованих речовин, навчання і сертифікації персоналу, запобігання та контролю витоків цих речовин, маркування обладнання, обліку і звітування про операції. Законом встановлено заборону на імпортування обладнання, яке працює з використанням озоноруйнівних речовин, а з 01.01.2021 року – розміщення на ринку первинних озоноруйнівних речовин.

Початковим етапом в реалізації вимог Закону стало створення в Україні Єдиного державного реєстру операторів контрольованих речовин (далі – Реєстр). Порядок створення та ведення Єдиного державного реєстру операторів контрольованих речовин затверджений наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 08.06.2021 № 369, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 13.08.2021 № 1077/36699. Наявність такого Реєстру забезпечує моніторинг обігу контрольованих речовин (озоноруйнівних речовин і фторованих парникових газів), отримання інформації для розроблення програм скорочення їх використання, а також надає можливість громадянам, суб'єктам господарювання, іншим заінтересованим особам отримувати актуальну інформацію про операторів контрольованих речовин та осіб, які мають відповідну кваліфікацію для проведення робіт з контрольованими речовинами.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р схвалено стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року.

У 2024 році Департаментом проводилась робота по підготовці Плану дій з адаптації до наслідків зміни клімату міста Києва.

Зазначений захід дасть можливість оцінити ступінь вразливості міста до основних негативних наслідків зміни клімату і відпрацювання в подальшому необхідних концептуальних та практичних адаптаційних заходів задля об'єднання зусиль громади, місцевої влади, бізнесу та експертного середовища, з метою спрямування їх на зменшення вразливості міста Києва до кліматичних змін, подолання проблем і попередження загроз пов'язаних зі зміною клімату, посилення стійкості місцевої громади та забезпечення більш комфортних і безпечних умов життя в місті.

Метою Стратегії є визначення стратегічних напрямів переходу економіки України на траєкторію низьковуглецевого зростання на засадах сталого розвитку відповідно до національних пріоритетів.

4. ВОДНІ РЕСУРСИ

4.1. Водні ресурси та їх використання

Надра Києва та Київської області рясніють підземними водами, які знаходяться на невеликій, з точки зору геології, глибині, які належать до Дніпровсько - Донецького артезіанського басейну. Він відрізняється поверхневим розвитком водоносних горизонтів і комплексів, найбільше значення з яких для водопостачання мають четвертинні, палеогенові, крейдові та юрські. Гідродинамічні умови визначаються як глибинними так і поверхневими факторами живлення та розвантажування підземних вод. Склад вод різноманітний – від гідрокарбонатно-кальцієвих (магнієвих), прісних (мінералізація до 1-3 г/дм³) до хлоридно-натрієвих (кальцієвих) розсолів з мінералізацією понад 30-100 г/дм³, що характерні для глибоких горизонтів палеозою та зон розвантажування у межах тектонічних розломів.

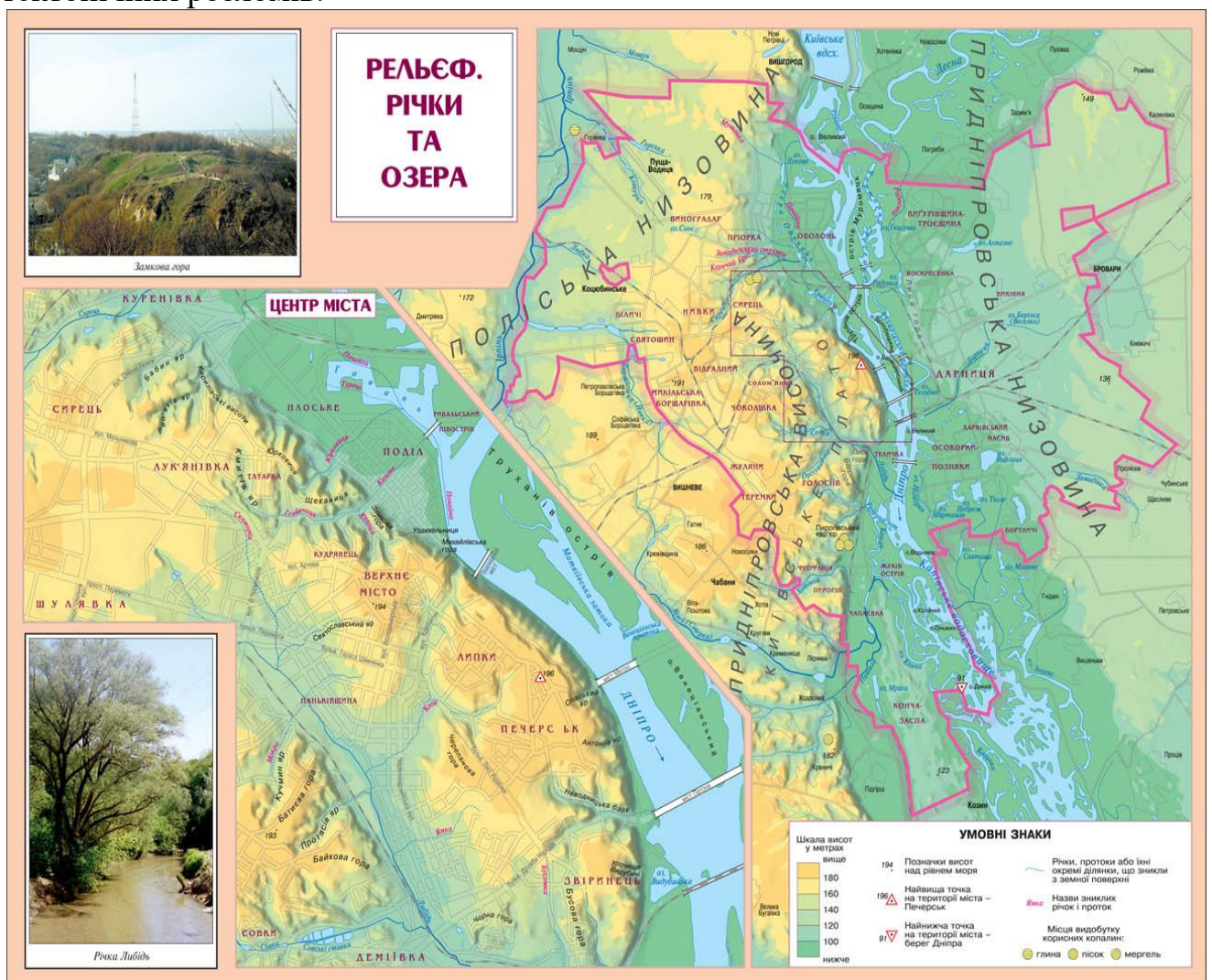
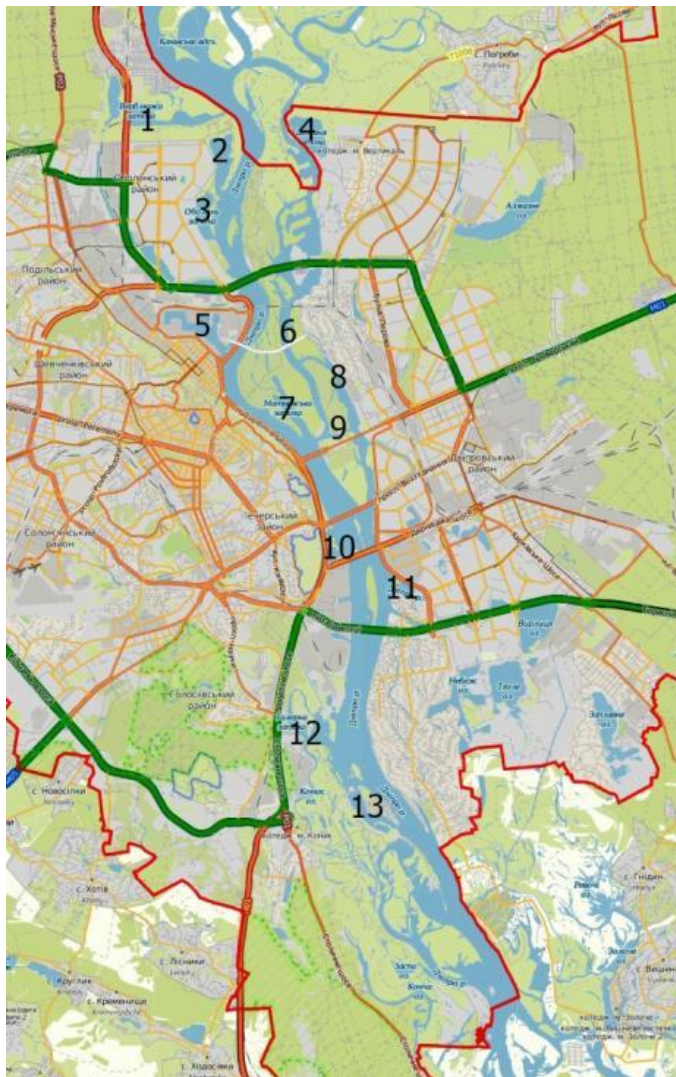

Схема розташування водних об'єктів міста

Найбільшим водним об'єктом у Києві є річка Дніпро. Нині внаслідок будівництва Канівської ГЕС його ділянка в межах міста належить до Канівського водосховища. Створення Канівського водосховища спричинило підняття рівня води в межах міста на 2,5–3,0 м і це зумовило значне збільшення площі акваторії.

Затоки, рукави і протоки Дніпра:

1 – Верблюд	8 – Русанівська
2 – Собаче горло	9 – Венеціанська
3 – Оболонь (Наталка)	10 – Видубицька
4 – Доманя	11 – Берковицина
5 – Гавань	12 – Галерна
6 – Десенка (Чорторий)	13 – Старик
7 – Матвіївська	

розміром є Гавань – спеціально облаштована акваторія для суден, їх завантаження і розвантаження, ремонту та їхнього відстоювання.

Найвідомішою в місті є Русанівська протока, яка відокремлює житловий масив Русанівка від Гідропарку (острів Венеціанський). Інша відома протока – Венеціанська, що розділяє Долобецький та Венеціанський острови.

Чимало в місті й островів. Окрім вищезгаданого Венеціанського острова, через який прокладено лінію метро, значними за розмірами є Муромець і Труханів, які нині являють собою одне ціле. Інші відомі острови: Долобецький, Жуків, Водників. Останні два острови завдяки збудованим дамбам фактично стали півостровами.

Довжина Дніпра (Канівського водосховища на річці Дніпро) в межах Києва становить 30 км. Найбільша ширина акваторії сягає 1,5 км, але зазвичай вона вдвічі менша. В межах Київського мегаполісу річка Дніпро має 400-600 м ширини і 6-12 м глибини. Дніпро утворює протоки (Венеціанська, Русанівська), затоки (Гавань, (Матвіївська, Десенка), заплавні озера (Радунка, Тельбин). Праві притоки Дніпра – річки Либідь, Сирець, Віта. У західній частині міста – річки Горенка, Борщагівка (Нивка), притоки річок Ірпінь, Сирець та Нивка утворюють озера. На піщаних ґрунтах (лівобережна та північно-західна частини міста) річкові долини менш звивисті, утворюють більшу кількість водойм, заболочених заплав, надзаплавних терас, ніж на лісових ґрунтах.

Характерними особливостями Дніпра в межах міста є його розгалуження на два, а інколи навіть на три рукави. Головний рукав тяжіє до історичної правобережної частини міста, другорядні (Десенка, Чорторий, Довбичка) – до лівобережної.

Великими за розмірами є й затоки. До найбільших належать Верблюд, Собаче горло, Оболонь, Доманя, Матвіївська. Близькою за

Русанівський канал

Дніпро являє собою найважливіший водний об'єкт Києва. Він використовується для відпочинку, водопостачання, а також як транспортна артерія. Крім того, особливо влітку, акваторія Дніпра (а точніше – Канівського водосховища на річці Дніпро в місті Києві) робить клімат у місті більш комфортним. У літню спеку температура біля води менш висока, ніж у місцях зі значним покриттям асфальту.

У теперішній час, через визначені й оцінені антропогенні впливи, акваторії Дніпра визнана «уразливою зоною», яка зазнає впливу внаслідок скидання стічних вод та в яких спостерігається евтрофікація або які можуть бути евтрофіковані у разі невжиття запобіжних заходів.

Гідроморфологічні зміни, що включають зарегульованість річкового стоку, порушення безперервності річкового потоку і ареалів проживання, ізоляцію суміжних водно-болотних угідь / заплав у річковому басейні.

Найважливішими проблемами, які ускладнюють використання акваторії Дніпра в міській зоні як території рекреації, є засмічення берегів, «цвітіння» води, заростання мілководь, складність доступу до окремих ділянок – насамперед островів.

Вся гідрографічна мережа Києва відноситься до басейну Дніпра. На території міста розташовується майже 700 водних об'єктів різних типів (річки, струмки, озера, ставки, канали тощо). Площа їх водного дзеркала коливається від 0,0025 до

1,86 км², об'єми – 0,003-19,3 млн м³. Середня глибина варіюється від 0,85 до 15 м, максимальна – від 1,85 до 28 м.

Річка Дніпро

Протяжність малих річок, що протікають по території міста, таких як Либідь, Сирець, Борщагівка (Нивка), Котурка і Віта з притоками у правобережній частині столиці та Дарниця – в Лівобережній складає 104,28 км.

Згідно генетичної класифікації водойми Києва поділяються на чотири типи:

- озера, які розташовані на заплавної території річки Дніпра (Бабине, Тельбин, Вирлиця та інші.);
- озера-стариці (каскад озер Опечень);
- стави на постійно існуючих та пересихаючих водотоках (на річках Борщагівка (Нивка), Горенка, Сирець та інші);
- безстічні озера (Синє, Центральне, Глинка).

У північній, центральній та південній частинах міста на правобережній заплаві Дніпра знаходяться озера Редькине, Вовковате, Біле, Вербне, Видубицьке, Єрик затоки Верблюд, Собаче Гирло, Оболонь, Гавань, Наталка, Галерна, річки Віта, Коник та інші.

Стисла інформація про деякі річки Києва

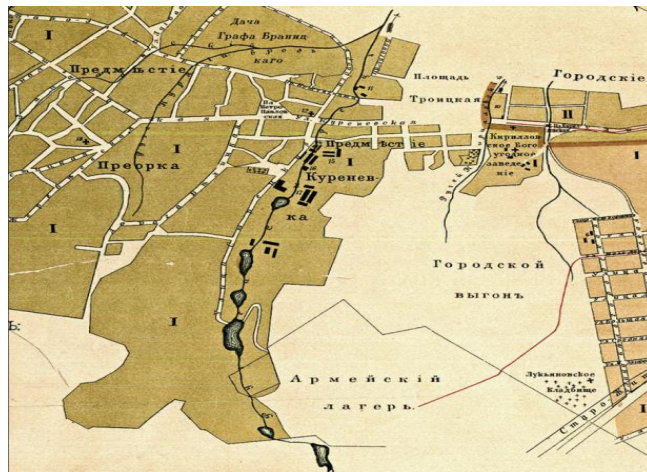
Річка Либідь – найвідоміша і до того ж найбільша серед правобережних малих річок міста. Її довжина становить 16,8 км, площа водозбору – 67,8 км², висота витоку над рівнем моря – 185 м, гирло – 91,5 м. Частина річки на поверхні, частина підземно у колекторі. Найбільші притоки Либіді – Совка, Горіхуватка, Клов тощо.

Маловідомий план околиць Києва 1753 року.

Вортман Д. Я., Нікітіна В.І.

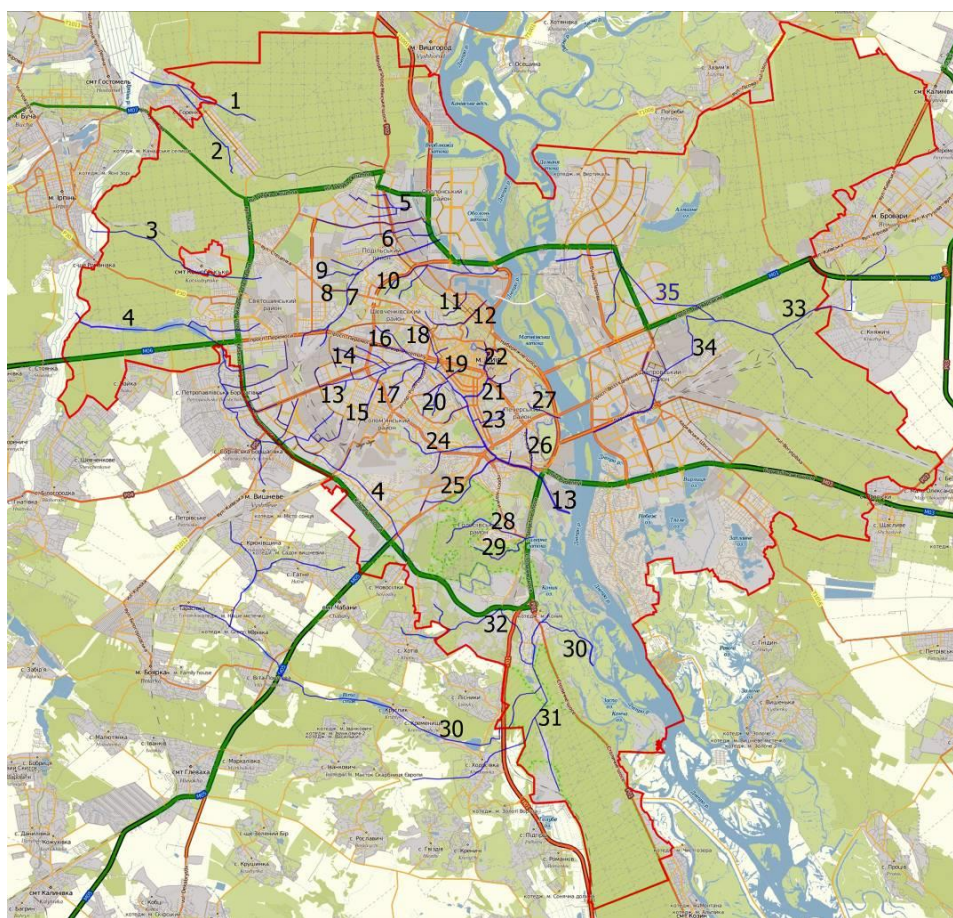
Вісник геодезії та картографії. 2008 (річка Либідь)

Фрагмент карти 1894 року., на якій зображені

річка Сирець та ставки на ній

Вісник геодезії та картографії. 2008 (річка Либідь)

Карта головних малих річок Києва

1 – Горенка	13 – Либідь	25 – Горіхуватка
2 – Котурка	14 – Волочаєвський струмок	26 – Буслівка
3 – Любка	15 – Вершинка	27 – струмок Наводницький
4 – Борщагівка (Нивка)	16 – струмок Піщаний	28 – струмок Голосіївський
5 – Коноплянка	17 – Кадетський Гай	29 – струмок Китаївський
6 – Курячий Брід	18 – Скоморох	30 – Віта
7 – Сирець	19 – струмок Ботанічний (Паньківський)	31 – Петіль
8 – Кам'янка	20 – Мокра	32 – Хотівський струмок
9 – Рогостинка (Брід)	21 – Клов	33 – струмок Пляховий
10 – струмок Кирилівський	22 – Хрещатик	34 – Дарниця
11 – Юрковиця	23 – Ямка	
12 – Глибочиця	24 – Совка	

Річка Дарниця – найбільша річка в лівобережній частині міста. Її довжина становить 21,3 км, площа водозбору – 194 км².

Річка Борщагівка (Нивка) – довжина становить 24 км, площа водозбору – 99,8 км². Річка має два витoki: один за 400 м від Одеської площі, а інший на південний захід від площі, на території інституту ПММС НАНУ, практично на межі міста. Існування річки «видають» три ставки, що створені на житловому масиві Теремки II.

Річка Сирець – довжина становить 9,5 км, площа водозбору – 23,2 км². Річка тече в західній частині Києва переважно з південного заходу на північний схід – у напрямку Дніпра. Сирець має кілька витоків, серед яких головним є той, що розташований між станціями метро «Нивки» і «Святошин».

Річка Віта – тече на південній околиці Києва, переважно за межами міської території. Довжина становить 13,9 км, площа водозбору – 244 км². За площею водозбору це найбільша мала річка Києва.

Річки Горенка і Котурка – протікають у північно-західній частині міста, з обох сторін охоплюючи Пущу-Водицю. Особливістю обох річок є те, що вони мають значний похил. Нині на обох річках створено кілька великих і глибоких ставків. На річці Котурка можна виділити озеро Горошиха, довжиною 1,2 км, на березі якого влаштований пляж «Пуща-Водиця».

Річка Глибочиця – по всій своїй довжині знаходиться під землею. Колектор, в якому протікає річка, бере початок з вул. Овруцької.

Київ забезпечується питною водою з трьох джерел водопостачання – річок Дніпра, Десни та підземних водоносних горизонтів. Артезіанський водопровід експлуатує свердловини сеноман-келовейського та середньоюрського водоносних горизонтів, глибиною від 90 до 340 м.

Для господарсько – питного водопостачання міста Києва використовуються переважно води сеноман-келовейського та байоського водоносних горизонтів.

Підземні води комплексу прісні, з мінералізацією 0,3 – 0,53 г/дм³, гідрокарбонатні кальцієво-натрієво-магнієві. Загальна жорсткість води змінюється в межах 2,3 – 6,0 ммоль/дм³.

Середньоюрський водоносний горизонт оцінюється як природно захищений від забруднення з поверхні землі. Води горизонту прісні, вміст сухого залишку 0,2 – 0,7 г/дм³.

Для міста характерна не тільки велика кількість водних об'єктів, але й їхнє різноманіття за походженням та господарським призначенням. На Київські водойми суттєво впливає міське середовище, яке проявляє себе у постійному тиску на їхній стан – якість води, гідрологічний режим, біорізноманіття. Це призводить до зміни якості води та погіршує їх стан.

В рамках виконання розпорядження Київської міської державної адміністрації від 30.09.2021 № 2079 «Про утворення комісії з інвентаризації водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів державної та комунальної власності, що знаходяться на території міста Києва» КП «ПЛЕСО» провело ряд заходів в частині інвентаризації водних об'єктів, що знаходяться на території міста Києва.

За результатами проведеної роботи станом на 01.01.2025 було виявлено 691 водний об'єкт на території міста Києва, з яких 135 водних об'єктів обліковуються

на балансі КП «ПЛЕСО», в тому числі: 63 озера, 24 ставка, 11 річок, 16 струмків, 5 заток, 16 каналів.

№	Район	Всього по районах	На балансі КП «Плесо»	Інші користувачі	Не визначений користувач
1	Деснянський	52	13	0	39
2	Святошинський	91	12	81	0
3	Дніпровський	82	25	5	52
4	Печерський	3	3	0	0
5	Голосіївський	190	21	124	43
6	Дарницький	173	25	36	110
7	Солом'янський	20	5	15	0
8	Оболонський	43	17	0	30
9	Шевченківський	16	4	12	0
10	Подільський	21	12	9	2
Усього		691	135	282	276

Для встановлення технічних параметрів замкнутого водного об'єкта, гідрологічних характеристик річки (водотоку), регламентацію експлуатаційної діяльності на водосховищах, ставках, озерах та замкнених природних водоймах, для забезпечення сталого використання (включаючи кількісне та якісне відновлення) усіх ресурсів, пов'язаних з існуванням водойми, надійності функціонування споруд і для підвищення ефективності їх використання розробляються паспорти водних об'єктів.

Паспорт водного об'єкта погоджується Держводагентством та підлягає коригуванню кожні 15 років, а також у разі змін технічних параметрів водного об'єкта і гідротехнічних споруд.

На виконання рішення Київської міської ради від 02.10.2018 № 1550/5614 «Про деякі заходи з розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення водних об'єктів на території міста Києва» (зі змінами) в 2024 році КП «ПЛЕСО» розробило паспорти водних об'єктів для 5-ти водойм на території міста Києва – озеро Бабіне на острові Труханів та 4 озера без назви на острові Труханів у Дніпровському районі міста Києва. Паспорти водних об'єктів розроблені всього для 71 водойми.

Важливим інструментом захисту водних об'єктів від забруднення та збереження їх природного стану є встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг.

У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється:

- 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і залісення), а також садівництво та городництво;
- 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив;
- 3) влаштування літніх таборів для худоби;
- 4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних, а також інженерно-технічних і фортифікаційних споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій, майданчиків для занять спортом на відкритому повітрі, об'єктів

фізичної культури і спорту, які не є об'єктами нерухомості), зокрема баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів;

5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки;

6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо;

7) випалювання сухої рослинності або її залишків з порушенням порядку, встановленого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

В межах водоохоронних зон забороняється:

1) використання стійких та сильнодіючих пестицидів;

2) влаштування кладовищ, скотомогильників, звалищ, полів фільтрації;

3) скидання неочищених стічних вод, використовуючи рельєф місцевості (балки, пониззя, кар'єри тощо), а також у потічки (статті 60 і 61 Земельного кодексу України, статті 88 і 89 Водного кодексу України).

На виконання рішення Київської міської ради від 02.10.2018 № 1550/5614 «Про деякі заходи з розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення водних об'єктів на території міста Києва» (зі змінами) за 2024 рік КП «ПЛЕСО» розроблено 5 проєктів землеустрою щодо організації і встановлення меж водоохоронних зон і прибережних захисних смуг щодо водних об'єктів озера Відро у Голосіївському районі, ставка у селищі Мриги у Голосіївському районі, озера Підбірна у Дарницькому районі, озера Гнилуша у Деснянському районі, озера в селищі Чапаєвка у Голосіївському районі міста Києва. Відомості про обмеження у використанні земель у вигляді водоохоронної зони та прибережної захисної смуги внесено до Державного земельного кадастру.

Відповідно до санітарного законодавства, щорічних планів/завдань міжрайонних відділів ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» та інших законів й нормативно-правових актів, які регулюють сферу діяльності в управлінні водними ресурсами міста Києва, щороку, з метою забезпечення епідемічного благополуччя населення, створення належних умов для безпечного відпочинку, КП «ПЛЕСО» щорічно організовує та забезпечує виконання комплексу необхідних заходів та робіт з благоустрою на підпорядкованих територіях пляжів, зон відпочинку та інших водних об'єктів міста Києва, щоб відпочиваючі отримували належні умови для безпечного та комфортного відпочинку на них.

У зв'язку із впровадженням воєнного стану згідно із Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022 (із змінами та доповненнями), літній оздоровчий сезон 2024 року не оголошувався задля безпеки та попередження скупчення населення в місцях масового відпочинку.

Проте, з приходом потепління у столиці, на муніципальних пляжах та зонах відпочинку міста Києва масово відпочивали місцеві громадяни та гості столиці, незважаючи на тимчасову небезпеку перебування на них та наявність на пляжах та зонах відпочинку інформаційних табличок «Відвідування зони відпочинку не рекомендується», що були розміщені у відповідності до Протоколу Ради оборони

міста Києва від 17.05.2023 № 4 та пункту 1.1 Протоколу Постійної комісії з питань ТЕБ та НС від 22.04.2024 № 8.

Враховуючи, що пляжі та зони відпочинку біля води знаходяться у вільному доступі для місцевих громадян, які являються потенційними відпочиваючими цих територій, вони у свою чергу потребують санітарного догляду за ними штатними робітниками з благоустрою підприємства.

Таким чином, у плановому режимі, робітниками з благоустрою постійно проводились роботи по прибиранню територій 15 пляжів та 20 зон відпочинку від сміття, що складається у контейнери для подальшого вивозу підрядною організацією, а робітниками з благоустрою мобільних бригад підприємства періодично проводилась очистка від сміття, палих дерев, парослі територій лінійних гідротехнічних споруд, яких у підпорядкуванні КП «ПЛЕСО» близько 135 об'єктів, орієнтовною загальною площею 1 137,33 га, з подальшим вивозом сміття до місць тимчасового зберігання твердих побутових відходів.

Разом з цим, на виконання Протоколу від 22.04.2024 № 8 Постійної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), у 2024 році підприємство забезпечило безумовне виконання заходів із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на водних об'єктах у межах міста Києва у період дії воєнного стану.

Для забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя та охорони здоров'я населення та гостей столиці під час відпочинку біля води, КП «ПЛЕСО» у своїй діяльності керується вимогами Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 17.03.2011 № 145 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць»

З метою здійснення системи заходів щодо ліквідації у разі виникнення екологічної небезпеки, підприємством у 2024 році було ініційовано проведення закупівлі та укладання договору з підрядною організацією на послуги з проведення лабораторних досліджень проб поверхневих вод, питної води, піску, ґрунту на пляжах, зонах відпочинку та водних об'єктах.

Разом з цим, з метою здійснення санітарно-епідеміологічного обстеження або моніторингового візиту місць масового відпочинку населення на водних об'єктах міста Києва (пляжів і зон відпочинку біля води) щодо дотримання вимог санітарного законодавства, які знаходяться в господарському віданні КП «ПЛЕСО», підприємство звернулось з листами до Головного управління Держпродспоживслужби у місті Києві та до Державної установи «Київський міський ЦКПХ МОЗ». В ході проведеного моніторингового візиту стосовно дотримання вимог санітарного законодавства, недоліки не виявлені.

Разом з цим, робітниками з благоустрою підприємства проводилась робота по виконанню всього необхідного комплексу заходів по забезпеченню належної екологічної, санітарної та протиепідеміологічної ситуації на підпорядкованих територіях, задля недопущення виникнення випадків інфекційних захворювань під час відпочинку на територіях пляжів, зон відпочинку та технічних водоймах.

Для цього, на підставі укладених договорів з підрядними організаціями, було замовлено та проведено послуги з дератизації, з акарицидної обробки та

ларвіцидної обробки. Послуги виконувались беручи до уваги щорічні плани-завдання міжрайонних відділів ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» та на виконання листів від ДУ «Київський міський ЦКПХ МОЗ» щодо необхідності проведення вказаних послуг в межах прибережних захисних смуг внутрішніх водойм, міських пляжів та зон відпочинку.

Разом з цим, пляжі та зони відпочинку постійно приводились до належного санітарного стану силами штатних робітників з благоустрою, а технічні водойми (лінійні гідротехнічні споруди) періодично силами робітників з благоустрою мобільних бригад.

Також, для забезпечення належної екологічної, санітарної та протиепідеміологічної ситуації на підпорядкованих територіях, задля недопущення виникнення випадків інфекційних захворювань під час відпочинку на територіях пляжів, зон відпочинку та технічних водойм замовляла наступні послуги відповідно до укладених договорів з підрядними організаціями:

1. Послуги з вивезення перевезення, утилізації/захоронення твердих побутових відходів, великогабаритних відходів.

2. Послуги з вилову безпритульних тварин, з метою профілактики та запобігання виникнення травматизму, сказу та хвороб спільних для тварин і людини. На сьогоднішній день, договір з підрядною організацією знаходиться на стадії підписання. Проводились за заявками відповідальних осіб на балансових територіях, у разі звернень громадян та листів від інших установ.

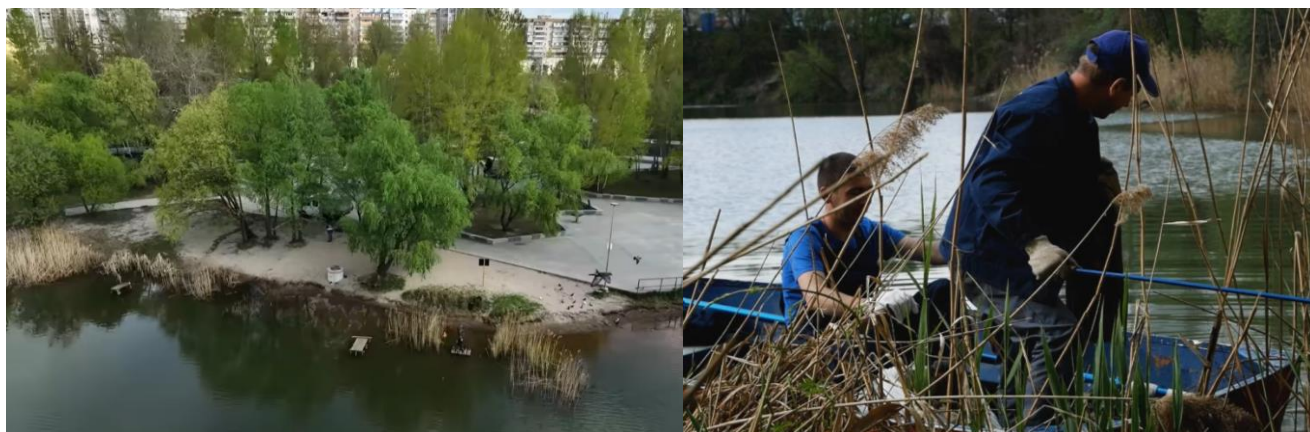
3. Послуги функціонування та обслуговування стаціонарних громадських вбиралень і модульних туалетів контейнерного типу (санітарних контейнерів), задля належних умов відпочинку населення біля водних об'єктів, з метою дотримання належного санітарно-гігієнічного стану балансових територій.

Разом з цим, для забезпечення поліпшення естетичного, санітарного стану територій водних об'єктів міста Києва, з метою екологічного виховання населення направлено на дбайливе ставлення до водних ресурсів, силами підприємства організовувались та проводились толоки з прибирання підпорядкованих територій водних об'єктів із залученням громадськості та працівників інших організацій/підприємств із дотриманням карантинних заходів.

На виконання Розпоряджень Київського міського голови від 19.03.2024 № 250 «Про проведення весняного двомісячника з благоустрою, озеленення та поліпшення санітарного стану міста Києва у 2024 році» та від 16.09.2024 № 837 «Про проведення осіннього двомісячника з благоустрою, озеленення та поліпшення санітарного стану міста Києва у 2024 році», а також враховуючи ініціативу жителів міста Києва та громадських організацій, у 2024 році було проведено толоки та прийнято участь у толоках на наступних локаціях:

№	Місце проведення
1	2
Голосіївський район	
1	Галерна затока (вул. Набережно-Корчуватська, 96)
Дарницький район	
2	озеро Жандарка (проспект П. Григоренка)
3	озеро Лебедине
4	озеро Заплавне
5	озеро Вулик

1	2
6	затока Комуніст
7	озеро Вирлиця (проспект М. Бажана)
Дніпровський район	
8	пляж Венеція
9	вул. Микільсько-Слобідська, набережна ЖК Русанівська Гавань, урочище Горбачиха
Деснянський район	
10	Кар'єри по вул. Закревського
11	Під північним мостом навпроти парку Муромець (50.495726, 30.556146)
Оболонський район	
12	затока Наталка
Солом'янський район	
13	Совська Пронька

Толока на озері Лебедине

В рамках проведення заходів по благоустрою підпорядкованих територій за 2024 рік (станом на листопад місяць) було проведено орієнтовно 663 прибирання та зібрано, вивезено сміття у кількості – 22 847 м³ (твердих побутових відходів) та 4 440 м³ (великогабаритних побутових відходів) для подальшої утилізації підрядною організацією.

Водоохоронні зони та прибережні захисні смуги водних об'єктів
(за звітний рік та два попередні)

Водоохоронні зони та прибережні захисні	Загальна площа, га	з них протягом року		
		2022 рік ¹	2023 рік ¹	2024 рік
1	2	3	4	5
Встановлено межі водоохоронних зон водних об'єктів з них внесено до Державного земельного кадастру	404,3907	171,2195	105,1530	128,0182
	336,9534	103,7822	105,1530	128,0182
Встановлено межі прибережних захисних смуг водних об'єктів з них внесено до Державного земельного кадастру	264,2204	94,4900	77,4205	92,3099
	264,2204	94,4900	77,4205	92,3099

¹Дані уточнені

Основні показники використання водних ресурсів у міста Київ за 2024 рік наведені нижче.

За результатами проведеної інвентаризації водних об'єктів КП «ПЛЕСО» на території міста Києва зафіксовано 691 одиницю.

Дозвільна діяльність у сфері водокористування

Дозволи на спеціальне водокористування	За роками		
	2022 рік ¹	2023 рік ¹	2024
Видано	8	59	72
анульовано*	-	-	-

¹ – дані уточнені

* окремо зазначаються підстави для анулювання дозволу на спеціальне водокористування та перелік водокористувачів, до яких застосовано такий захід (крім водокористувачів, яким дозвіл анульовано за заявою самого водокористувача).

Динаміка водокористування за 2024 рік та два попередніх

Показники	Одиниця виміру	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5
Забрано води з природних джерел, усього	млн м ³	511,139	526,298	591,876
у тому числі:				
поверхневої	млн м ³	492,107	503,916	568,891
підземної	млн м ³	19,032	22,382	22,985
морської	млн м ³	-	-	-
Використано свіжої води, усього	млн м ³	452,732	458,943	534,987
у тому числі на потреби:				
питні і санітарно-гігієнічні	млн м ³	97,849	101,57	120,810
виробничі	млн м ³	354,84	357,29	414,09
зрошення	млн м ³	0,002	0,001	0,001
1	2	3	4	5
Втрачено води при транспортуванні	млн м ³	46,818	50,258	49,917
	% до забраної води	9,0	9,5	8,43
Скинуто зворотних вод, усього	млн м ³	523,856	534,351	601,113
Скинуто зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, усього	млн м ³	523,798	534,24	600,732
з них:				
нормативно очищених, усього	млн м ³	212,578	229,334	238,457
у тому числі:				
на спорудах біологічного очищення	млн м ³	212,457	229,334	238,308
на спорудах фізико-хімічного очищення	млн м ³	0,005	0,003	0,003
на спорудах механічного очищення	млн м ³	0,115	0,147	0,146
1	2	3	4	5
нормативно чистих без очистки	млн м ³	295,992	291,826	349,914
забруднених, усього	млн м ³	15,228	12,932	12,361
у тому числі:				
недостатньо очищених	млн м ³	-	-	-
без очищення	млн м ³	15,228	12,932	12,361

Використання води за видами економічної діяльності у 2024 році
та двох попередніх

Види економічної діяльності	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної	усього, млн м ³	% економії свіжої води за рахунок оборотної
1	2	3	4	5	6	7
Усього за регіоном	452,73 3	-	459,943	30	534,987	35,86
За видами економічної діяльності						
у тому числі:						
Сільське, лісове та рибне господарство	0,009	-	0,01	-	0,012	-
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,01	-	0,007	-	-	-
Переробна промисловість	4,415	302	4,366	52	5,321	47,126
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	338,43 2	56	337,167	31	396,227	37,757
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	105,03 3	10	111,847	9	128,409	8,819
Будівництво	0,045	22	0,046	24	0,035	27,547
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,258	33	0,037	-	0,255	14,259
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	0,932	25	1,288	7	0,613	9,52
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,196	-	0,173	-	0,2	-
Інформація та телекомунікації	0,121	-	0,147	-	0,136	-
Фінансова та страхова діяльність	0,122	4838	0,138	96	0,146	95,712
Операції з нерухомим майном	0,874	3	0,899	1	1,027	38,53
Професійна, наукова та технічна діяльність	0,21	1672	0,261	85	0,256	91,641
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,093	-	0,12	-	0,105	-
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,196	1	0,199	6	0,209	2,594
Освіта	1,078	9	1,025	-	1,004	-
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,428	-	0,623	-	0,652	-
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,261	28	0,358	6	0,334	6,49
Надання інших послуг	0,02	360	0,023	-	0,046	-

4.2. Забруднення поверхневих вод

Основні показники забруднення поверхневих вод надані нижче.

Скидання забруднюючих речовин із зворотними водами у поверхневі водні об'єкти

Забруднююча речовина, що скидається разом із зворотними водами	2022 рік	2023 рік	2024 рік
	обсяг забруднюючих речовин, тис т	обсяг забруднюючих речовин, тис т	обсяг забруднюючих речовин, тис т
1	2	3	4
Азот амонійний	1,4492	1,9999	1,6805
БСК ₅	1,7186	2,4758	2,0607
Завислі речовини	2,6168	2,8083	1,8637
Нітрати	8,7645	8,4781	7,4669
Нітрити	0,4503	0,6876	0,5284
Сульфати	7,6044	8,9435	2,6497
Сухий залишок	1,6588	2,3449	2,4465
Хлориди	17,7396	20,3107	20,0563
ХСК	7,1964	9,4179	9,6831
Залізо	0,06708	0,0682921	0,0032681
Нафтопродукти	0,009890	0,0181033	0,0009457
АСПАР	0,0074746	0,0081101	-
Фосфати	1,4108477	0,798397	1,173211

Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин основними водокористувачами - забруднювачами поверхневих водних об'єктів

Найменування водокористувача-забруднювача	Наявність, потужність (м³/добу), ефективність використання (використання потужності) очисних споруд	2022 рік			2023 рік			2024 рік		
		об'єм скидання зворотних вод, тис м³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис м³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис м³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис м³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис м³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис м³	кількість забруднюючих речовин, що скидаються разом із зворотними водами, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Канівське водосховище (річка Дніпро)										
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «КИЇВВОДОКАНАЛ»	Наявні, 657000000 м³/добу, 32%	227700	15220	50693,89	243422	12930	55026,60	251594	12361	45955,07

Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах водних об'єктів регіону за даними водокористувачів, які скидають зворотні води у поверхневі водні об'єкти *

Місце спостереження за якістю води	Забруднююча речовина, мг/дм ³													
	АСПАР	Хлориди	Сульфати	Феноли	Нафтопродукти	Завислі речовини	Залізо загальне	Біхроматна окислюваність (ХСК)	Біохімічне споживання кисню (БСК ₅)	Нітроген			Фосфор	
										Азот амонійний	Нітрити	Нітрати	Ортофосфатів	Загальний
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Канівське водосховище, 855 км, скидний канал БСА	0,1	109,6		-	0,1	20,8	0,4	80,5	12,1	7,7	-	-	5,6	-

Результати державного моніторингу вод

Назва водного об'єкта	Кількість державних моніторингових створів спостереження, од.		Відібрано та проаналізовано проб води, од.	Кількість показників, од.	Кількість випадків та назва речовин з перевищенням ГДК, од.
	усього	у тому числі з перевищенням ГДК			
1	2	3	4	5	6
За інформацією Державного агентства водних ресурсів України					
Канівське водосховище (р. Дніпро), 854,5 км, водосховище, 500 м нижче Бортницької станції аерації (далі - БСА)	1	1	13	83	Амоній-іони – 5; БСК ₅ – 7; Залізо загальне – 3; Нікель та його сполуки – 1; Нітрит-іони – 5; Фосфат-іони (поліфосфати) – 1; ХСК – 12.
Канівське водосховище (р. Дніпро), 855 км, скидний канал БСА	1	1	12	82	Азот амонійний – 1; Амоній-іони – 12; БСК ₅ – 10; Залізо загальне – 1; Нітрат-іони – 2; Нітрит-іони – 12; Фосфат-іони (поліфосфати) – 7; ХСК – 12.
Канівське водосховище (р. Дніпро), 855,5 км, 500 м вище БСА	1	1	13	84	Амоній-іони – 5; БСК ₅ – 7; Залізо загальне – 3; Нітрит-іони – 6; Фосфат-іони (поліфосфати) – 2; ХСК – 12.

1	2	3	4	5	6
Канівське водосховище (р. Дніпро), 897 км, н/б Київської ГЕС, м. Вишгород, питний водозабір м. Київ	1	1	12	82	БСК5 – 3 Залізо загальне – 7; ХСК – 12.
р. Десна, 3 км, Деснянський питний водозабір м. Києва	1	1	51	88	БСК5 – 4; Залізо загальне – 13; ХСК – 51.
Канівське водосховище (р. Дніпро), м. Київ, Гідропарк, лівий берег	1	1	12	76	Амоній-іони – 1; БСК5 – 4; Залізо загальне – 3; ХСК – 11.
р. Либідь, гирло, м. Київ	1	1	11	76	Амоній-іони – 4; БСК5 – 9; Залізо загальне – 4; Нітрит-іони – 4; ХСК – 11.
р. Дніпро, 0 км, м. Київ, північний міст (парк Наталка)	1	1	12	12	Залізо загальне – 1; ХСК – 12.
р. Десенка, 0 км, м. Київ	1	1	11	12	Залізо загальне – 2; ХСК – 11.
За інформацією Центральної геофізичної обсерваторії імені Б. Срезневського					
Канівське водосховище (р. Дніпро), 854,5 км, 500 м нижче БСА	1	-	4	4	-
Канівське водосховище (р. Дніпро), 855 км, скидний канал БСА	1	-	4	4	-
Канівське водосховище (р. Дніпро), 855,5 км, 500 м вище БСА	1	-	4	4	-
Канівське водосховище (р. Дніпро), Гідропарк, лівий берег	1	-	4	4	-
Канівське водосховище (р. Дніпро), 897 км, н/б Київської ГЕС, м. Вишгород, питний водозабір м. Київ	1	-	5	4	-
р. Либідь, гирло	1	-	4	4	-

* відповідно до Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.05.2022 № 721 «Про затвердження Гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення» та Додатку 8 до Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод.

4.3. Стан поверхневих вод

Стан якості поверхневих вод, які є джерелом питної води, характеризується підвищеним вмістом органічних та біогенних речовин, а підземні води відзначаються підвищеною жорсткістю і мінералізацією, а також наднормативним вмістом сполучень важких металів.

Проблема посилюється через застарілі методи водопідготовки або та незадовільним технічним станом мереж водопостачання, які фактично є джерелами вторинного забруднення водопровідної води.

Зношеність і негерметичність водонесних мереж є причиною забруднення водопровідної води, погіршення її якості внаслідок корозії металевих труб та потрапляння забруднених стічних вод з негерметичної каналізаційної мережі.

Викликає занепокоєння стан річок та водойм, що розташовані на території міста. Якість води водойм і водотоків оцінювалася за 32 показниками – органолептичними, фізико-хімічними, санітарно-токсикологічними із застосуванням «Методики екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями», розробленою Українським науково-дослідним інститутом екологічних проблем Міністерства екології та природних ресурсів України.

У 2024 році за Програмою моніторингу поверхневих вод було досліджено 70 озер, ставків, штучно змінених водойм та 27 річок, струмків, каналів, які є на балансі на КП «ПЛЕСО». Періодичність контролю стану водних об'єкт була не менше 4 рази на рік, у кількох створах на кожного об'єкту.

Для оцінювання якості води та встановлення ступеню забруднення води у водоймах використовувалася «Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями», що розроблена Українським науково-дослідним інститутом екологічних проблем Міністерства екології та природних ресурсів України.

Екологічна оцінка якості поверхневих вод (водойми, озера, ставки) за 2020 – 2024 роки

Клас та категорія	Водні об'єкти, %				
	2020	2021	2022	2023 ¹	2024
1	2	3	4	5	6
I до 17 балів «Води відмінні дуже чисті»	0	0	0	0	0
II від 18 до 44 балів «води дуже добрі, чисті та води добрі, досить чисті»	0	0	0	0	0
III від 45 до 58 балів «води задовільні, слабо забруднені»	29	5	24	9	7
IV від 59 до 72 балів «води посередні, помірно забруднені»	71	77	69	73	79
V від 73 до 86 балів «води погані, брудні»	0	18	7	17	14
VI більше 86 балів «води дуже погані, дуже брудні»	0	0	0	1	0
Загальна кількість об'єктів, що досліджувалися	62	61*	58**	70***	70

* 2021 рік – не досліджувалося озеро Нижній Тельбін через відсутність доступу (будівництво дорожньо-мостової розв'язки).

**2022 рік – не досліджувалися 5 водойм із-за відсутності доступу - озеро Тягле; озеро Небреж; ставок на річка Любка в селі Коцюбинське – перекрито військовими; озеро Нижній Тельбін – перекрито будівельниками; озеро в селі Бортничі вул. Озерна – пересохле. Збільшилося проведення досліджень на 1 водойму – озеро Видубицьке.

***2023 рік – кількість досліджуваних водойм зросла на 7 – озеро Кругле; озеро Берізка; затока Вовкувата (вул. Плав'юка); затока Вовкувата (вул. Набережно-Рибальська); затока Десенка; затока Галерна; ставок «Яремчука № 6».

Як видно з наведеної таблиці протягом 2024 року спостерігали:

- покращення екологічного стану на 41 водному об'єкті із 70 (58,6 %);
- погіршення екологічного стану на 25 водних об'єктах із 70 (35,7 %).

Погіршення екологічного стану пов'язане із обмілінням переважної більшості водних об'єктів, замуленням, скиданням як вод з дощових каналізацій, так і стічних промислових та господарських вод;

- без змін – 4 водних об'єкти із 70 (5,7 %).

Екологічна оцінка якості поверхневих вод (річка, струмок, канал) за 2020 – 2024 роки

Клас та категорія	Водні об'єкти, %				
	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6
I до 17 балів «Води відмінні дуже чисті»	0	0	0	0	0
II від 18 до 44 балів «води дуже добрі, чисті та води добрі, досить чисті»	0	0	0	0	0
III від 45 до 58 балів «води задовільні, слабо забруднені»	15	8	14	0	0
IV від 59 до 72 балів «води посередні, помірно забруднені»	46	46	50	22	41
V від 73 до 86 балів «води погані, брудні»	39	46	36	61	52
VI більше 86 балів «води дуже погані, дуже брудні»	0	0	0	17	7
Загальна кількість об'єктів, що досліджувалися	13	13	14	18	27

Як видно з наведеної таблиці протягом 2024 року спостерігали:

- покращення екологічного стану на 6 водних об'єктах із 27 (22,2%);
- погіршення екологічного стану на 0 водних об'єктах із 27;
- без змін екологічного стану на 21 водних об'єктах із 27 (77,8%).

Відповідно до рішення Київської міської ради від 05.12.2024 № 423/10231 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2024-2026 роки», розпорядження Київської міської військової адміністрації від 07.10.2024 № 1169 «Про внесення змін до розпорядження начальника Київської міської військової адміністрації від 29 грудня 2023 року № 1107», наказу від 24.12.2024 № 245 «Про внесення змін до наказу від 14 лютого 2024 року № 33 «Про капітальний ремонт об'єктів, що фінансується в 2024 році за рахунок бюджетних коштів по Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» (далі – Програма), проводився розподіл асигнувань на 2024 рік.

Капітальні вкладення

До Програми в частині капітальних вкладень включено 3 об'єкти. Стан справ по об'єктам наступний:

1. Реконструкція зливостоквої каналізації системи озер Опечень в Оболонському районі передбачено фінансування 21 517,715 тис грн, в тому числі: проєктні роботи – 1500,0 тис грн.

Ділянка шлюзу на ПК13+37 – ПК12+92 – 1 черга

08.03.2024 Департаментом з питань державного архітектурно-будівельного контролю міста Києва видано сертифікат KB122240226592, що засвідчує відповідність закінченого будівництвом об'єкта – 1 черги проєктній документації та підтверджує його готовність до експлуатації.

Ділянка відкритого русла річки Почайна орієнтовно довжиною 685,0 м від проспекту Степана Бандери до шлюзу – 3 черга

З метою економії витрат за рахунок міського бюджету в умовах запровадження в Україні воєнного стану, в ході виконання будівельних робіт було прийнято рішення щодо зменшення обсягів будівництва, згідно із завданням на проєктування (коригування) проєктно-кошторисної документації по об'єкту 3 черги.

Крім того, у зв'язку із зростанням цін на матеріально-технічні ресурси та зміною рівня заробітної плати будівельників, є необхідність в коригуванні кошторисної частини проєктно-кошторисної документації по об'єкту (3 черга). Проєктна документація складена в цінах станом на 2020 рік (експертний звіт ТОВ «БУДПРОЕКТЕКСПЕРТИЗА» від 30.04.2020 № 119/19).

У 2024 році заплановано завершити роботи 3 черги (на ділянці Почайна), що входить до складу об'єкту Опечень. Станом на цей час по 3 черзі виконано робіт на суму 29 181,05178 тис грн, зокрема будівельних – на суму 26 851,88978 тис грн.

Рішенням Київської міської ради від 19.09.2024 № 7/9815 «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку м. Києва на 2024-2026 роки» виділено фінансування на проєктні роботи в сумі 1500,0 тис грн, в тому числі 500,0 тис грн на коригування ПКД (3 черга) та 1000,0 тис грн на проєктні роботи для розробки проєктної документації на інших ділянках (6 та 7 черги), що входять до складу об'єкту Опечень.

04.10.2024 укладено з ТОВ «РІАЛЬТО» договір на коригування ПКД (3 черга) № 2422. Виконано проєктні роботи з отриманням експертного звіту № 39/24 від 06.12.2024 (реєстраційний номер EX01:7153-7788-2018-7273). Виконано робіт на суму 487,92881 тис грн.

Будівельні роботи на цій ділянці не було завершено у зв'язку з обмеженим часом.

Ділянка озера Богатирське – 5 черга

На виконання розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 27.03.2019 № 541 (в редакції розпорядження від 21.11.2019 № 2007) було направлено до головного розпорядника бюджетних коштів завдання на проєктування. Отримано погодження від головного розпорядника бюджетних коштів.

05.10.2024 укладено з ТОВ «РІАЛЬТО» договір на коригування ПКД (5 черга)

№ 2516/1. Виконано проєктні роботи з отриманням експертного звіту № 57/24 від 20.12.2024 (реєстраційний номер EX01:7301-9390-3956-9653). Оплачено 903,91327 тис грн.

За 2024 року виконано робіт та профінансовано за рахунок коштів бюджету розвитку по об'єкту «Реконструкція зливостоквої каналізації системи озер Опечень в Оболонському районі» на суму 1391,84208 тис грн.

2. Будівництво артезіанської свердловини малої продуктивності зони відпочинку «Троєщина» у Деснянському районі міста Києва – передбачено фінансування 3 912,648 тис грн, в тому числі: проєктні роботи – 20,0 тис грн, оплата за роботи, виконані в 2023 році – 274,5 тис грн.

У 2023 році по об'єкту проведена процедура оцінки впливу на довкілля, згідно з укладеним договором від 02.08.2023 № 2023/07-12-ОВД між КП «ПЛЕСО» та ТОВ «СЕК ЕКОЛОДЖИ» на підготовку та супровід матеріалів оцінки впливу на довкілля для отримання висновку з оцінки впливу на довкілля щодо планованої діяльності.

Інформація про процедуру оцінки впливу на довкілля за посиланням <http://eia.menr.gov.ua/uk/case/id-11061>, номер реєстраційної справи 20239811061.

Отримано висновок з оцінки впливу на довкілля від 27.12.2023 № 077-6673.

У 2023 році виконано робіт на суму 274,5 тис грн, не було оплачено.

У 2024 році профінансовано заборгованість та 05.07.2024 було оплачено.

Розпорядженням Київської міської військової адміністрації від 31.07.2024 № 832 внесено зміни до розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 25.06.2021 № 1462 «Про будівництво артезіанської свердловини малої продуктивності зони відпочинку «Троєщина» у Деснянському районі м. Києва» та перенесено строки виконання робіт на 2024 рік.

У зв'язку із значним здорожчанням матеріальних ресурсів по об'єкту була необхідність у коригуванні кошторисної частини проєктно-кошторисної документації.

Виконано коригування ПКД відповідно до договору від 08.03.2024 № 2290 з ТОВ «ТРЕЙД СТРОЙ» на суму 19,66829 тис грн.

Проведено експертизу кошторисної частини скоригованої ПКД та отримано експертний звіт (позитивний) ТОВ «НАУКОВО-ЕКСПЕРТНИЙ ЦЕНТР БУДІВЕЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ «ЕКСПЕРТИЗА ЗО» від 04.04.2024 № 030/24Д (розрахунок за виконані Виконавцем роботи здійснено за рахунок власних коштів підприємства у сумі 6,9 тис грн).

Наказ від 30.04.2024 № 61 «Про перезатвердження робочого проєкту «Будівництво артезіанської свердловини малої продуктивності зони відпочинку «Троєщина» у Деснянському районі м. Києва». Коригування» за погодженням директора Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) О. Возного та директора Департаменту економіки та інвестицій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Н. Мельник.

Проведено закупівлю <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-05-01-001004-a>.

17.05.2024 визначено переможця ТОВ «БАЛАНС ЦЕНТР».

Укладено договір з ТОВ «БАЛАНС ЦЕНТР» від 30.05.2024 № 2352. Департаментом з питань державного архітектурно-будівельного контролю міста Києва зареєстровано Повідомлення про початок виконання будівельних робіт від 10.07.2024 №КВ051240705760.

Виконано робіт ТОВ «БАЛАНС ЦЕНТР» на суму 3 356,85304 тис грн.

Під час будівництва здійснювався авторський нагляд ТОВ «ТРЕЙД СТРОЙ» відповідно до договору від 30.05.2024 № 2353. Виконано робіт ТОВ «ТРЕЙД СТРОЙ» на суму 21,360 тис грн.

Листом ТОВ «БАЛАНС ЦЕНТР» від 19.07.2024 № 8 було повідомлено, що в ході виконання робіт по Об'єкту було виявлено ряд неточностей, що потребують додаткових робіт, оскільки вартість таких робіт перевищує передбачені договірною ціною кошти на покриття ризиків.

Потребу у виконанні додаткових робіт підтверджено листом ТОВ «ТРЕЙД СТРОЙ» від 23.07.2024 № 29 – авторським наглядом відповідно до договору від 30.05.2024 № 2353 та актом на додаткові роботи від 06.08.2024 № 1.

Додаткові роботи направлені на забезпечення повноцінного функціонування артезіанської свердловини малої продуктивності зони відпочинку «Троєщина» та прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкту.

31.10.2024 укладено з ТОВ «БАЛАНС ЦЕНТР» договір № 2436 на додаткові роботи на суму 35 966,56 грн.

На сьогоднішній день будівельні роботи по Об'єкту будівництва виконані в повному обсязі.

Наразі вживаються необхідні заходи щодо прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкту.

За 2024 року виконано робіт по об'єкту «Будівництво артезіанської свердловини малої продуктивності зони відпочинку «Троєщина» у Деснянському районі м. Києва» на суму 3 433,84789 тис грн.

Профінансовано за рахунок коштів бюджету розвитку – 3 708,34789 тис грн, в тому числі на оплату боргів – 274,500 тис грн.

3. Реконструкція гідротехнічних споруд з відновленням екологічного та санітарно-гігієнічного стану річки Либідь – передбачено фінансування 5 000,0 тис грн, в тому числі: проектні роботи – 3 531,36 тис грн.

КП «ПЛЕСО» як замовником було розроблено у 2019 році проектно-кошторисну документацію стадії ТЕО.

У 2022 році укладено договір з ТОВ «РІАЛЬТО» на коригування ПКД стадії ТЕО від 31.01.2022 № 1976 (<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-11-29-003486-c>). Але розпочати коригування до 2024 року не вбачалося можливим у зв'язку з відсутністю відповідного бюджетного фінансування на ці роботи. Крім того, у 2024 році існувала необхідність внесення змін до завдання на коригування техніко-економічного обґрунтування (додаток 2 до договору).

Станом на сьогодні розроблена проектна документація не схвалена, тому є необхідність у доопрацюванні проектно-кошторисної документації стадії ТЕО. Завдання на проектування по Об'єкту було розроблено у 2017 році.

Додатковою угодою № 5 від 22.08.2024 було розірвано договір від 31.01.2022

№ 1976 між КП «ПЛЕСО» та ТОВ «РІАЛЬТО» про виконання коригування проектно-кошторисної документації стадії ТЕО по об'єкту «Реконструкція гідротехнічних споруд з відновленням екологічного та санітарно-гігієнічного стану р. Либідь в м. Києві». (Коригування).

Відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» 02.09.2024 КП «ПЛЕСО» як замовником оголошено про проведення процедури відкритих торгів на закупівлю: «Послуги з інженерного проектування (Доопрацювання проектно-кошторисної документації стадії ТЕО по об'єкту «Реконструкція гідротехнічних споруд з відновленням екологічного та санітарно-гігієнічного стану р. Либідь в м. Києві»)). Інформація про закупівлю за посиланнями <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-09-02-008261-a>. Торги не відбулися.

25.09.2024 повторно оголошено закупівлю. Інформація про закупівлю за посиланнями <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-09-25-008230-a>. Проведено закупівлю та визначено переможця.

22.10.2024 укладено з ТОВ «РІАЛЬТО» договір на доопрацювання ТЕО №2429. Виконано проектні роботи з отриманням експертного звіту № 41/24 від 17.12.2024 року (реєстраційний номер EX01:5177-6260-4387-6628). Виконано робіт на суму 4 497,29344 тис грн.

За 2024 рік виконано робіт та профінансовано за рахунок коштів бюджету розвитку по об'єкту «Реконструкція гідротехнічних споруд з відновленням екологічного та санітарно-гігієнічного стану р. Либідь» на суму 4 497,29344 тис грн.

Капітальний ремонт

До Програми економічного і соціального розвитку міста Києва в частині капітального ремонту відповідно до Адресного переліку включено 3 об'єкти:

1) капітальний ремонт елементів благоустрою острова Оболонський в Оболонському районі міста Києва – передбачено фінансування 8 478,463 тис грн, в тому числі: проектні роботи – 500,0 тис грн;

2) капітальний ремонт елементів благоустрою зони відпочинку «Вербне» – передбачено фінансування 12 906,282 тис грн, в тому числі: проектні роботи – 63,717 тис грн;

3) капітальний ремонт елементів благоустрою та гідротехнічних споруд Оболонської набережної і зони відпочинку «Наталка» в Оболонському районі міста Києва – передбачено фінансування 1950,0 тис грн, в тому числі: проектні роботи – 1950,0 тис грн.

Стан виконання робіт по об'єктах капітального ремонту наступний:

1. Капітальний ремонт елементів благоустрою острова Оболонський в Оболонському районі міста Києва

У звітному періоді виконувались роботи з влаштування систем зрошення, водопостачання, мереж освітлення, електропостачання, влаштовані пішохідні доріжки, встановлені модульні будівлі громадських вбиралень, медичного пункту, посту охорони, облаштовано пляжну зону, спортивну зону, влаштовувались нові газони та відновлювався трав'яний покрив на пошкоджених ділянках, продовжувалось висадження дерев та кущів.

Робота з проєктантом ТОВ «ДПВІ» (коригування робочого проєкту) та підрядником ТОВ «ГІДРОБУД ЛІМІТЕД» (усунення виявлених дефектів та недоліків).

Відповідно до наказу від 06.09.2024 № 151 «Про внесення змін до наказу від 14.02.2024 № 33 «Про капітальний ремонт об'єктів, що фінансуються в 2024 році за рахунок бюджетних коштів по Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» передбачено фінансування на проєктні роботи по даному об'єкту.

Триває робота з ТОВ «ДПВІ» щодо коригування ПКД по об'єкту згідно з укладеним договором від 20.09.2024 № 2414.

За 2024 рік по об'єкту «Капітальний ремонт елементів благоустрою острова Оболонський в Оболонському районі м. Києва» виконано робіт:

- за рахунок коштів бюджету розвитку на суму 7 837,4868 тис грн;
- за рахунок власних коштів підприємства на суму 58,03443 тис грн.

Профінансовано та оплачено за рахунок коштів бюджету розвитку – 7 837,4868 тис грн.

2. Капітальний ремонт елементів благоустрою зони відпочинку «Вербне»

У звітному періоді фахівцями підприємства визначено обсяги робіт 2024 року та ділянок їх проведення. За результатом виконаного обстеження зони відпочинку «Вербне» та з урахуванням потреб маломобільних груп населення, інтересів громади міста Києва були визначені першочергові заходи з капітального ремонту елементів благоустрою зони відпочинку.

Виконано проєктні роботи по об'єкту «Капітальний ремонт елементів благоустрою зони відпочинку «Вербне» (II етап). Інформація про закупівлю за посиланням <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-06-03-002915-a>.

Робочим проєктом, розробленим ТОВ «ПРОЕКТНО КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» згідно з договором на розробку проєктно-кошторисної документації від 03.06.2024 № 2355, передбачено ремонт майданчика для інклюзивних груп населення з заміною покриття, ремонт окремих зламаних елементів дитячого майданчика, встановлення дитячої гойдалки «Гніздо Лелеки», встановлення елементів благоустрою та малих архітектурних форм (кабінок для переодягання, питного фонтанчику, пляжної душової стійки, лав, смітників, тощо), улаштування доріжок з покриттям ФЕМ, улаштування пандусу, тощо. В межах протиерозійних заходів заплановано відновлення трав'яного покриву на пошкоджених ділянках, а також відновлення еродованих ділянок схилів з ліквідацією наявних ярів, додатково будуть висаджені садженці берези для збільшення показника озеленення території та заміщення сухостійних дерев.

Проведено експертизу та отримано експертний звіт (позитивного) ТОВ «ЕКСПЕРТНА КОМПАНІЯ «ОСНОВА» від 10.07.2024 № 535-ЕК-24 щодо розгляду кошторисної частини проєктної документації за робочим проєктом «Капітальний ремонт елементів благоустрою зони відпочинку «Вербне» (II етап).

Відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» 14.08.2024 КП «ПЛЕСО» як замовником проведено процедуру відкритих торгів на закупівлю: «Інші завершальні будівельні роботи (Капітальний ремонт елементів благоустрою

зони відпочинку «Вербне» (II етап))», код ДК 021:2015: 45453000-7 – Капітальний ремонт і реставрація. Інформація про закупівлю за посиланнями <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-08-14-000706-a>.

Визначено переможця та укладено договір підряду з ТОВ «БУДІВЕЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ» від 27.09.2024 № 2416.

03.10.2024 було подано повідомлення про початок виконання будівельних робіт № KB051241003125.

Виникла потреба у додаткових роботах – договір з ТОВ «БУДІВЕЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ» від 19.12.2024 № 2527.

На зоні відпочинку «Вербне» в рамках виконання робіт з капітального ремонту у 2024 році встановлено: 3 кабінки для переодягання, питний фонтанчик, пляжний душ, 6 лав, 15 урн, гойдалка «Гніздо Лелеки», 10 баків для сміття, виконані роботи з улаштування тіньового навісу, доріжки з ФЕМ – 963 м², огорожі господарської зони – 181,4 м², улаштоване гумове покриття спортивного майданчику 208,8 м² та встановлено декоративну огорожу навколо даного майданчика – 46,5 м², улаштовані дерев'яні настили для комфортного доступу до води – 92 м², виконані роботи з озеленення території зони відпочинку Вербне – 64,8 м².

За 2024 рік по об'єкту «Капітальний ремонт елементів благоустрою зони відпочинку «Вербне» виконано робіт та профінансовано за рахунок коштів бюджету розвитку на суму 10 845,66412 тис грн.

3. Капітальний ремонт елементів благоустрою та гідротехнічних споруд Оболонської набережної і зони відпочинку «Наталка» в Оболонському районі міста Києва

Розпочато проєктні роботи відповідно до договору з ТОВ «МЕРКУС ЛТД» від 25.12.2024 №2534 та процедуру ОВД згідно з договором з ПП «НВФ «ЕКОТОП» від 31.12.2024 №2535.

За 2024 рік по об'єкту «Капітальний ремонт елементів благоустрою та гідротехнічних споруд Оболонської набережної і зони відпочинку «Наталка» в Оболонському районі м. Києва» виконано робіт та профінансовано за рахунок коштів бюджету розвитку на суму 0 тис грн.

4.4. Державна політика та заходи щодо поліпшення стану водних об'єктів

Річка Дніпро та його долина мають значний вплив на природні умови Києва і розміщення елементів його житлово-промислової агломерації.

Неупорядковане відведення стічних вод від господарських об'єктів, велика щільність забудови, недосконалість економіко-правового механізму водокористування і реалізації водоохоронних заходів, відсутність системного моніторингу екологічного стану водних об'єктів перетворило річки та озера міста Києва на істотно змінені водні об'єкти з поганим екологічним станом та низьким потенціалом самоочищення. В умовах змін клімату ця здатність до самоочищення буде і надалі погіршуватись, насамперед через зменшення обсягів річкового стоку.

Основними причинами забруднення поверхневих вод є скид неочищених або не достатньо очищених комунально-побутових і промислових стічних вод безпосередньо у водні об'єкти та через систему міської каналізації; надходження до

водних об'єктів забруднюючих речовин у процесі поверхневого стоку води із забудованих територій; ерозія ґрунтів на водозабірній площі.

Рішенням Київської міської ради від 23.09.2021 №2399/2440 була затверджена Концепція екологічної політики міста Києва «Екологічна стратегія міста Києва до 2030 року», в який визначені задачі та шляхи реалізації водних проблем міста.

5. ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОЛОГІЧНОГО ТА ЛАНДШАФТНОГО РІЗНОМАНІТТЯ, РОЗВИТОК ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ТА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

5.1. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі

5.1.1. Загальна характеристика

Забезпечення сталого, екологічно збалансованого розвитку міста, підвищення його природно-ресурсного потенціалу, збереження цінних природних територій, біологічних ресурсів, що на них знаходяться, генетичного фонду тваринного та рослинного світу вимагають дотримання оптимального балансу між територіями, що інтенсивно експлуатуються, і такими, щодо яких запроваджуються спеціальні режими охорони та відтворення. Для забезпечення такого балансу – як в Києві, так і в Україні – формується екологічна мережа.

Екологічна мережа – єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Законом «Про екологічну мережу України» визначено перелік категорій земель, які включаються до структурних елементів екологічної мережі:

- а) території та об'єкти природно-заповідного фонду;
- б) землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони;
- в) землі лісового фонду;
- г) полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду;
- д) землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами;
- е) землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів;
- є) інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, кам'яні розсипи, піски, солончаки, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність);
- ж) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;
- з) території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України;
- и) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання – пасовища, луки, сіножаті тощо;
- і) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні, як природні регіони з окремим статусом.

Саме ці території забезпечують збереження найбільш цінних і типових для регіону компонентів ландшафтного біорізноманіття.

У Конвенції про охорону біологічного різноманіття термін «біологічне різноманіття» визначається як «різноманітність живих організмів з усіх джерел, включаючи, серед іншого, наземні, морські та інші водні екосистеми і екологічні комплекси, частиною яких вони є; це поняття включає у себе різноманітність у рамках виду, між видами і різноманітність екосистем».

Біорізноманіття, яке ми бачимо сьогодні, – це продукт еволюції життя впродовж мільярдів років, який визначається природними процесами, і на який все більше впливає людська діяльність. Біорізноманіття – це тканина життя, складовою частиною якої є ми і від якої ми повністю залежимо. Для людей біорізноманіття має економічну, рекреаційну, культурну, екологічну та інші цінності. Наше власне здоров'я, а також здоров'я економіки та суспільства в цілому залежить від безперервного отримання різноманітних «екосистемних послуг», замінити які буде або дуже дорого, або просто неможливо, тобто тих вигод, які людство отримує від екосистем. Це послуги екосистем із забезпечення людства природними ресурсами, здоровим середовищем існування, іншими екологічно та економічно значущими «продуктами».

5.1.2. Загрози та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття

За сучасних умов стрімкого зростання техногенного навантаження та суцільної урбанізації найбільш напружена екологічна ситуація складається у великих містах та промислових агломераціях.

В умовах інтенсивного розвитку міста Києва спостерігається доволі стрімке ущільнення його забудови, в тому числі за рахунок територій, вкритих зеленими насадженнями різних видів, та водно-болотних угідь, які є природними ареалами і місцями зростання та проживання видів дикої фауни і флори.

Слід зазначити про напружену ситуацію, пов'язану із збереженням залишків лівобережної заплави річки Дніпро на південь від житлового масиву «Осокорки», представленої водно-болотними угіддями, вологими луками, озерами та іншими природними угрупованнями, а також відсутність меж ландшафтного заказника місцевого значення «Острів Жуків», що призводить до неправомірної його забудови і знищення природних екосистем.

Внаслідок збройної агресії росії проти України з 24.02.2022 на території міста Києва спостерігались масові ураження вогнепальною, артилерійською та ракетною зброєю територій міських лісів та природно-заповідного фонду міста Києва.

Зокрема, найбільш постраждалими від збройної агресії росії, особливо на початку повномасштабного вторгнення в Україну, є території міських лісів КП «Святошинське лісопаркове господарство» (в тому числі території, що входять до складу національного природного парку «Голосіївський», ландшафтний заказник місцевого значення «Золотий ліс», лісовий заказник місцевого значення «Межигірсько-Пуща-Водицький» тощо) та КП «Дарницьке лісопаркове господарство». Зокрема, протягом 2024 року на території лісів КП «Дарницьке лісопаркове господарство» було зафіксовано близько 10 випадків потрапляння

боєприпасів та їх уламків на території лісів підприємства, що спричиняло виникнення пожеж та пошкодження дерев.

5.1.3. Заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття

КО «Київзеленбуд» здійснило заходи з лікування дерев та підтримання стану об'єктів природно-заповідного фонду, охоронні зобов'язання яких покладені на районні КП УЗН міста Києва.

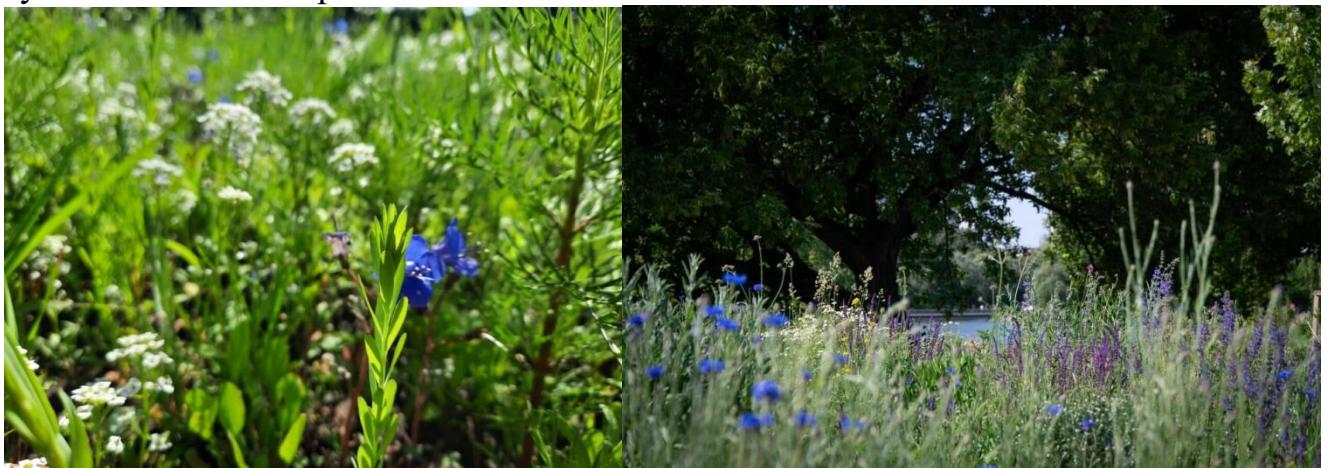
Районними комунальними підприємствами по утриманню зелених насаджень міста Києва в зелених зонах столиці було видалено омелу з крон 6861 дерева, виконано заходи з лікування ран 1168 дерев, пломбування дупел 27 дерев, підживлення 77685 дерев та 195327 кущів.

У 2022 році розпочалась робота з реалізації експериментального проєкту по висаджуванню декоративних луків в місті Києві. В жовтні проведена нарада з залученням провідних ландшафтних дизайнерів та озеленювачів місті Києва, де було висвітлено необхідність адаптації до зміни клімату в частині висадження декоративних лучних трав, як альтернативи газонним покриттям та однорічним клумбам.

Висаджування багаторічних лучних трав є важливим елементом розв'язання проблеми ерозії ґрунту, оскільки вони можуть закріплювати ґрунт та зменшувати його втрату, також це зниження забруднення повітря та збереження біорізноманіття, одночасно багаторічні луки надають привабливий та естетичний вигляд місту. Протягом 2024 року у кожному районі міста Києва створено 25 локацій з декоративними луками загальною площею 5,3 га.

З метою проведення заходів збереження біологічного та ландшафтного різноманіття міста Києва районні КП УЗН міста у 2023 році застосовували практику щодо залишення трав'яного покриву без покосу протягом вегетаційного періоду. У 2024 році створено 65 ділянок без скошування площею 140 га.

Декоративні луки та обмеження косіння на визначених ділянках є поширеною практикою в багатьох європейських столицях. Важливою перевагою цих підходів є забезпечення харчуванням (пилком та нектаром) комах-запилювачів, що сприяє розвитку біорізноманіття. Основними видами догляду за декоративними луками є полив та прополювання.

Ділянки з використанням сумішей трав декоративних луків

У місті Києві почали створювати перші дощові садки – унікальні ландшафтні рішення для збирання та подальшої утилізації води, що мають вигляд квіткової клумби. Так у 2024 році облаштовано 9 дощових садків у місцях підтоплень у парках, вздовж доріг та алей.

Дощові садки – це елемент ландшафтного дизайну, який використовується для збору та збереження води. Завдяки цьому під час зливи частину води забирає на себе саме він, а не зливостоківна каналізація.

Виглядає такий садок як заглиблена клумба, що оточена вологолюбними та стійкими до спеки багаторічними рослинами. Основний принцип роботи садка в тому, що з дахів і тротуарів вода збирається в резервуари або басейни, там вона проходить через очисні системи та може використовуватися далі для живлення зелених насаджень. Рослини, які висаджуються в таких дощових садках, сприяють очищенню та зволоженню повітря, а також нормалізують локальний мікроклімат.

Дощові садки

У парках та скверах столиці почали встановлювати мішки для поливу молодих дерев, зокрема протягом 2024 року встановлено 2634 шт. Це спеціальні 85-літрові торбини, які кріплять навколо стовбура та наповнюють водою, що дозволяє підтримувати рівень вологості ґрунту та сприяє кращому росту рослин.

Система працює за принципом крапельного поливу. Набрана в мішок вода поступово і рівномірно зволожує пристовбурні кола дерева. Відтак рослини отримують саме стільки води, скільки їм потрібно для здорового зростання.

Спеціальний матеріал, з якого виготовлені торбини, не дає перегріватися воді та забезпечує деревам оптимальну температуру поливу.

Використання спеціальних мішків заощаджує до 65% води порівняно зі звичайним поливом.

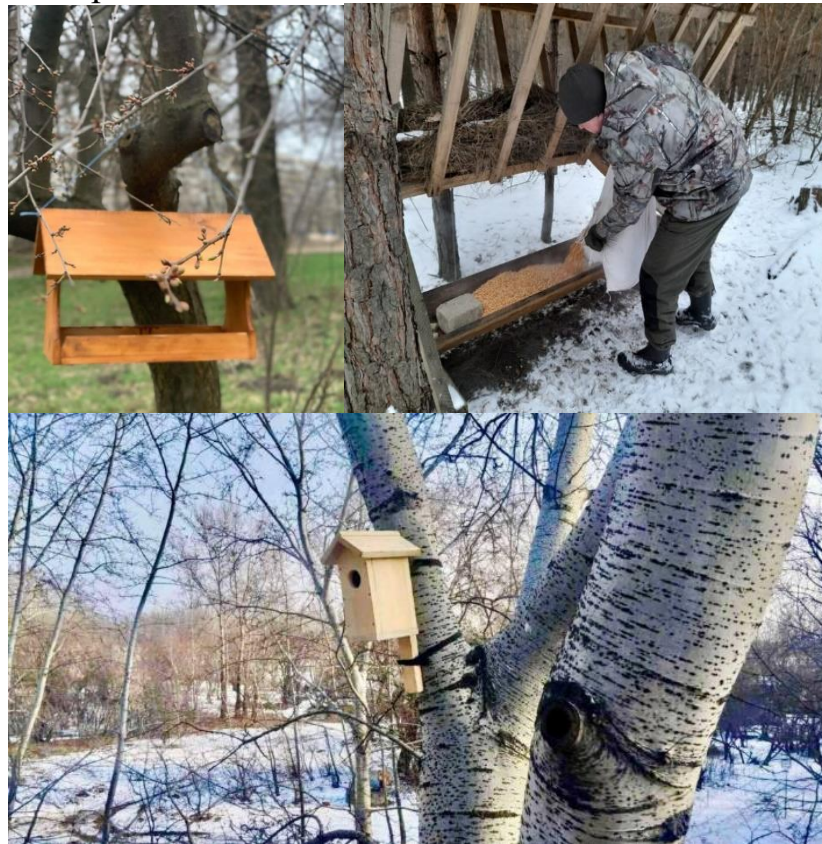

Мішки для прикореневого поливу дерев

Також на балансових територіях облаштували та оновили 40 годівниць для диких звірів. Це необхідно, аби розширити кормові бази для тварин на зимовий період. Годівниці розташовані у місцях концентрації звірів, там, де є загроза виснаження запасів природних кормів і там, де зустрічаються масові переходи копитних тварин.

Лісопаркові господарства ще в літній період заготували сіно та близько 2000 одиниць кормових віників. Також встановили 24 солонці для мінеральної підгодівлі лосів та косуль.

Для птахів розвішали близько 300 нових осель для гніздування. Найбільше заселяють будиночки крилаті, що гніздяться в дуплах: шпаки, синиці, дятли, повзики, плиски, підкоришники, мухоловки тощо. Вони відіграють важливу роль в екосистемі, адже активно знищують комах-шкідників зелених насаджень та поширюють насіння рослин.

Годівниці для диких тварин та птахів

Також у місті Києві, встановлюють будиночки для комах, зокрема у 2024 році встановили 13 шт.

Такі конструкції ще називають готелями для комах. Конструкція нагадує багатоквартирний будинок з оселями для сезонного поселення та для зимівлі. Тут можуть одночасно жити як комахи-запилювачі, так і ентомофаги, які нищать шкідників. Дах будиночка захищає його від опадів, а каркас є достатньо міцним, щоб витримати вагу "мешканців". У кожній секції – різне наповнення: солома, дерево, дошки, цегла, сіно, просвердлені колоди, а також мох, гілочки, каміння.

Такі будиночки є частиною комплексних заходів з підтримки й розвитку біорізноманіття у місті. Адже саме корисні комахи відіграють чималу роль під час

запилення рослин та боротьби із шкідниками, а такі будиночки допоможуть комфортно і затишно пережити зимівлю та зберегти види.

Будиночки для комах

У кожному районі столиці комунальні підприємства по утриманню зелених насаджень облаштували нові зелені зони – мінісквери. У межах осіннього озеленення на цих локаціях висадили понад 250 дерев, 12 300 кущів та майже 31 000 квітів, облаштували 6 500 м² газонів.

Мінісквери – це невеликі затишні території зі зручними лавами, пішохідними доріжками та декоративним озелененням, вони не лише створюють комфортні місця для відпочинку мешканців, а й сприяють покращенню екологічного стану міста.

У деяких мініскверах передбачені дитячі або спортивні майданчики, а також спеціальні зони для виходу домашніх улюбленців.

Мінісквери

5.1.4. Формування національної екомережі

Відносини, пов'язані з формуванням, збереженням та раціональним, невиснажливим використанням екологічної мережі, регулюються відповідно до Конституції України, Закону України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки», Законом України «Про екологічну мережу України», а також законів України, інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до них, та міжнародних договорів України.

Формування екологічної мережі передбачає зміни в структурі земельного фонду країни шляхом віднесення (на підставі обґрунтування екологічної безпеки

та економічної доцільності) частини земель господарського використання до категорій, що підлягають особливій охороні з відтворенням притаманного їм різноманіття природних ландшафтів.

Формування, збереження та використання екомережі здійснюється відповідно до таких основних принципів:

а) забезпечення цілісності екосистемних функцій складових елементів екомережі;

б) збереження та екологічно збалансоване використання природних ресурсів на території екомережі;

в) зупинення втрат природних та напівприродних територій (зайнятих рослинними угрупованнями природного походження та комплексами, зміненими в процесі людської діяльності), розширення площі території екомережі;

г) забезпечення державної підтримки, стимулювання суб'єктів господарювання при створенні на їх землях територій та об'єктів природно-заповідного фонду, інших територій, що підлягають особливій охороні, розвитку екомережі;

г) забезпечення участі громадян та їх об'єднань у розробленні пропозицій і прийнятті рішень щодо формування, збереження та використання екомережі;

д) забезпечення поєднання національної екомережі з екомережами суміжних країн, що входять до Всеєвропейської екомережі, всебічний розвиток міжнародної співпраці у цій сфері;

е) удосконалення складу земель України шляхом забезпечення науково-обґрунтованого співвідношення між різними категоріями земель;

є) системне врахування екологічних, соціальних та економічних інтересів суспільства.

Розрізняють біосферний, континентальний, національний, регіональний (обласний) та локальний (місцевий) рівні екомереж. Ключовим є регіональний рівень, оскільки він забезпечує формування реальної територіальної системи екомережі.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі в межах своїх повноважень забезпечують:

розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень;

надання відповідно до закону фінансової та іншої підтримки власникам і користувачам земельних ділянок, що знаходяться в межах територій та об'єктів екомережі.

Рішенням Київської міської ради від 28.12.2006 № 546/603 затверджено Регіональну схему формування екологічної мережі міста Києва.

На виконання Закону України від 28.01.2019 № 2697-VIII «Про основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року», у місті Києві розроблено заходи, якими передбачено створення нових природно-заповідних об'єктів, проведення інвентаризації природних комплексів та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), створення автоматизованої системи ведення державного кадастру, розроблення регіональної схеми формування

екологічної мережі та розроблення наукової моделі організації моніторингу довкілля на територіях ПЗФ.

5.2. Охорона, використання та відтворення рослинного світу

5.2.1. Загальна характеристика рослинного світу

Рослинність Києва та його околиць характеризується великою різноманітністю і багатством, представлена лісами, луками, болотами, водними угрупованнями, фрагментами степів та пустищ, що обумовлено положенням Києва на межі двох геоботанічних зон: Полісся і Лісостепу.

Як свідчать літописи та інші численні історичні документи, кілька століть назад територія сучасного міста та його околиця була покрита суцільними непрохідними лісами. Протягом століть ці великі лісові масиви, знищувались, вирубувались. Їх місце зайняли квартали й вулиці, а подекуди й сільськогосподарські угіддя. Проте й та рослинність, що збереглась досі, дає уявлення про характер рослинного покриву, про основні закономірності його розвитку, складу та поширення.

Безумовно рослинне вкриття міста далеке від того первинного вигляду, який воно мало в минулі епохи. Під впливом господарської діяльності людини воно зазнало великих змін.

Сучасний екологічний стан зелених насаджень зумовлюється як рівнем та інтенсивністю антропогенного впливу, так і зростаючим техногенним навантаженням, що порушує природну стійкість і середовищеві функції лісопаркових екосистем.

Сьогодні в межах зеленої зони Києва зосереджено значні площі лісових масивів (Святошинський ліс, Пуца-Водицький ліс, Конча-Заспа, Голосіївський ліс, Дарницький ліс), лучних угідь і природних водойм. Найкраще збереглися ліси на південь від міста в районі Конча-Заспа, в північній частині – біля Пуці-Водиці, західній – біля села Романівна та східній – північніше Броварів. Окремі ділянки лісів мають вік понад 100 років. Ліси в околицях Києва досить різноманітні. Найпоширенішими є дубово-соснові й соснові ліси. Більшу площу лісів займають молоді посадки віком до 40 років.

Лівобережний Дарницький ліс переважно сформований сосновими лісами. У деревному ярусі окрім сосни звичайної представлені: клен гостролистий, липа серцелиста, дуб звичайний та червоний, а у розрідженому травостої зростають цмин піщаний, костриця овеча, зіновать руська. Це світлі ліси на сухих дерново-підзолистих ґрунтах, де підлісок майже не виражений, проте часто розвинений мохово-лишайниковий ярус з видів роду кладонії, дикрану, плевроцію. Навесні у таких лісах можна спостерігати цвітіння сон-трави.

Ліси київського правобережжя сформовані із листяних і хвойних видів дерев (дуб черешчатий, граб звичайний, клен гостролистий, липа серцелиста, сосна звичайна, береза поникла). У підліску часто трапляються горобина звичайна, клен польовий, крушина ламка, ліщина звичайна, бруслина європейська та бородавчаста, а на узліссях і порушених ділянках бузина чорна, дикий виноград п'ятилисточковий.

На правому березі Дніпра в південно-західній частині міста поширено широколистяні грабово-дубові ліси, де трапляються клен гостролистий, ясен високий, липа серцелиста, що характерні для Лісостепу. Найкраще вони збереглися в урочищах Феофанія, на Лисій горі, Голосіївському парку ім. М. Т. Рильського та НПП «Голосіївський».

У заплавах невеликих річок (Віта, Ірпінь, Нивка), заболочених місцях поширені вільхові ліси. Піщані береги Дніпра раніше були вкриті вербовими та тополевыми лісами, але тепер трапляються фрагментарно. Місцями піщані наноси на берегах Дніпра вкриті заростами чагарникової верби-шелюги. Досить цікавими в заплаві Дніпра є фрагменти дубових лісів, де окремі дерева мають діаметр понад 2 м.

Значні площі в місті і на околицях займає лучна рослинність. Заплавні луки представлені угрупованнями лисохвоста лучного, щучки дернистої, трясунки середньої, костриці лучної, тонконога лучного; суходільні – тонконога вузьколистого, грястиці збірної, костриці червоної, мітлици виноградолистої.

У заплавах річок поширені сфагново-осокові та сфагнові болота. Залишки болотистих комплексів можна знайти у місці впадіння річки Любки до Ірпеня (Романівське болото), у нижній течії річки Нивка, сфагнові болота на території Межигірського лісництва і на лівому березі Дніпра у районі болота Ковпит та озера Рибного.

У складі угруповань боліт зростає ряд видів осок, мохів роду сфагнум, а також очерет звичайний, півники болотні і сибірські, молінія голуба, валеріана висока, вразливий реліктовий вид береза низька та інші. Проте усі ці комплекси зазнали значної трансформації внаслідок гідромеліорації й видобування торфу.

Водна рослинність змінюється залежно від глибини водойм, характеру течії та хімічного складу води. Біля берега розташовуються угруповання, сформовані середньо- і високотравними повітряноводними видами (ситняг болотний, сусак зонтичний, частуха подорожниковидна). Водна рослинність прибережних ділянок русла Дніпра відзначається переважанням угруповань, утворених прикріпленими зануреними (рдест пронизанолистий, рдест гребінчастий, водопериця колосова) і прикріпленими з плаваючими листками (переважно глечики жовті та німфея біла) видами. Серед угруповань справжньої водної рослинності трапляються рідкісні, з домінуванням рдеста туполистого, рдеста здавленого, а також сальвінії плаваючої і значно рідше – водяного горіха плаваючого.

На піщаних відкладах у місцях зведених лісів формуються специфічні пустища, розріджений трав'яний покрив: типчак поліський, келерія сиза, полин дніпровський, чебрець боровий, кунічник.

На території Києва та околиць зафіксовано понад 100 видів рослин, що занесені до Червоної книги України чи інших природоохоронних документів. Водночас, актуальним є збереження рослинних угруповань, яких в межах Києва виділено понад 20 типів лісових, водних, степових, лучних. Найціннішими з них є угруповання водних рослин – макрофітів мезотрофних і евтрофних водойм, угруповання ефемеретуму на алювіальних наносах островів Долобецький, Муромець, урочища Горбачиха; осокові угруповання заплавних заболочених ділянках річок Любки (Романівське болото), Нивки, Віти, заплавних лук південних

островів Дніпра; субконтинентальні лучні степи на Лисій горі; псамофітні трав'яні угруповання на дюнах (Пуща-Водиця, заказник «Лісники»).

5.2.2. Охорона, використання та відтворення лісів та інших рослинних ресурсів

Лісові ресурси

Лісові масиви Києва – найважливіша природоутворювальна частина довкілля. Насадження формують комфортне середовище для відпочинку населення: поліпшують температурний і радіаційний режими, режим вологості, зменшують силу вітру, сприяють очищенню атмосферного повітря, збагачують його киснем і фітонцидами.

Всі ліси міста Києва належать до категорії рекреаційно-оздоровчих лісів (виконують переважно рекреаційні, санітарні, гігієнічні та оздоровчі функції) та лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (виконують особливі природоохоронні, естетичні, наукові функції тощо).

На виконання доручення Прем'єр-Міністра України Дениса Шмигала від 19.07.2021 № 19111/66/1-21, пункту 5 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.04.2021 «Про заходи державної регіональної політики на підтримку децентралізації влади» введеного в дію Указом Президента України від 29.04.2021 та розпорядження Київської міської державної адміністрації від 30.09.2021 № 2079 «Про утворення комісії з інвентаризації водних об'єктів, лісових ресурсів, об'єктів державної та комунальної власності, що знаходяться на території міста Києва», Управлінням екології та природних ресурсів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) в 2021 році здійснено інвентаризацію лісових ресурсів міста Києва.

За результатами інвентаризації в межах території міста Києва виявлено 7 постійних лісокористувачів на загальній площі 33,6 тис га.

Разом з тим, Постановою Бюро Президії НАН України від 17.11.2021 № 352 надано згоду на закріплення земельних ділянок урочища «Теремки» з кадастровими номерами 8000000000:79:713:0014 та 8000000000:79:719:0026 за ДУ «Інститут еволюційної екології» НАН України, а також доручено ДУ «Інститут еволюційної екології» НАН України провести роботу з належного оформлення зазначених земельних ділянок та державної реєстрації права постійного користування ними.

Відповідно до акту прийому-передачі земельних ділянок лісового масиву урочища «Теремки» загальною площею 91,0263 га, що входять до складу Національного природного парку «Голосіївський» без вилучення у землекористувача від 07.02.2023 земельні ділянки з кадастровими номерами 8000000000:79:713:0014 та 8000000000:79:719:0026 передано ДУ «Інститут еволюційної екології» НАН України.

Переважна частина лісових ресурсів перебуває в користуванні КП «Дарницьке лісопаркове господарство», КП «Святошинське лісопаркове господарство» та КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа», підпорядкованих

Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Крім того, частина територій вказаних лісокористувачів площею 553,3 га розміщена в адміністративних межах Київської області.

Принципи ведення лісогосподарської діяльності та основи ландшафтної організації територій лісокористувачів викладені в Проєктах організації лісового господарства, розроблених ВО «Укрдержліспроект», та Проєкті організації території Національного природного парку «Голосіївський», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів.

Лісовий фонд регіону в розрізі земель цільового призначення та категорій земель
(станом на 01.01.2025)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки, землі запасу	Загальна площа, га	Лісові землі, тис га							
			вкриті лісовою рослинністю		не вкриті лісовою рослинністю					усього лісових земель
			усього	із них лісові культури	незімкнуті лісові культури	лісові розсадники	зруби	галявини, біополяни	лісові дороги, просіки, розриви	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
І. Землі лісогосподарського призначення										
	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	16228,0	14,985	9,320	0,190	-	0,001	0,256	0,343	15,9
	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	12490,3	11,696	6,413	0,073	-	0,001	0,060	0,312	12,2
	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	2890,0	2,652	2,063	-	-	-	0,054	0,056	2,8
	ВП НУБіП України «Боярська лісова дослідна станція»	284,0	0,1900	0,0675	0,0000	0,0505	0,0000	0,0061	0,0062	0,2528
	Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України	5,7	0,0040	0,0014	-	-	-	-	0,0001	0,0040
	НК «ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ»	156,5	0,1448	0,1236	-	-	-	0,0043	0,0074	0,1565
ІІ. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення										
	НПП «Голосіївський»	1888,2	1,7120	0,5526	0,0020	-	-	0,0327	0,0333	1,7800
	ДП «Ліси України»	80,0	0,0402	-	-	-	-	0,0057	0,0007	0,0466
	ВП НУБіП України «Боярська лісова дослідна станція»	15,0	0,0149	0,0007	-	-	-	-	0,0001	0,0150
	Державна установа «Інститут еволюційної екології НАН України»	90,9	0,0818	0,0453	-	-	-	0,0005	0,0019	0,0842

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	583,4	0,4900	0,1960	-	-	-	0,1100	0,0040	0,5200
	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	10615,5	10,0300	5,4050	0,0990	-	0,0010	0,0380	0,2360	10,5000
	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	2521,7	2,3560	1,8470	0,0010	-	-	0,0390	0,0450	2,4450
	III. Землі іншого призначення									
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Нелісові землі, землі лісогосподарського призначення (станом на 01.01.2025)

№ з/п	Постійні лісокористувачі, власники лісів	Рілля	Сінокоси	Пасовища	Піски	Болота	Води	Яри, схили, кар'єри	Інші нелісові землі	Загальна площа нелісових земель, га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	-	-	-	-	62,9	33,8	-	98,2	300,2
2	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	6,1	0,1	-	-	38,5	17,0	-	189,2	250,9
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	-	28,0	-	-	21,0	29,0	-	45,0	123,0
4	ВП НУБІП України «Боярська лісова дослідна станція»	-	-	-	-	14,5	1,1	-	15,6	31,2
5	Державна установа «Інститут еволюційної екології НАН України»	-	6,2	-	-	-	-	-	0,5	6,7
6	Інститут зоології ім. І.І. Шмальгаузена НАН України	0,4	-	-	-	-	-	-	1,3	1,7
7	ДП «Ліси України»	-	-	-	-	32,4	-	-	1,0	33,4
8	НПП «Голосіївський»	-	-	-	-	58,3	40,5	-	9,4	108,2

Лісовідновлення за 2024 рік (у розрізі лісокористувачів, власників лісів)

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів, інші землекористувачі, у користуванні яких є лісові ділянки	Лісовідновлення, га			
		у тому числі			усього
		посадка лісу, га	посів лісу, га	природне відновлення лісу, га	
1	2	3	4	5	6
1	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	3,6	-	-	3,6
2	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	5,0	-	-	5,0
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	4,0	-	-	4,0

**Проведення лісогосподарських заходів, пов'язаних
із вирубуванням деревини, за 2024 рік**

№ з/п	Лісокористувачі, власники лісів	Площа, га/Ліквідна деревина, тис м ³						
		рубки догляду	лісовідновні рубки в деревостанях	санітарні рубки	розрубка ліній електропередач, автомобільних доріг тощо	розчистка ліній електропередач, автомобільних доріг тощо	інші рубки	усього рубок
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	КП «Дарницьке лісопаркове господарство»	283,6/ 7,51	-	1150,5/ 20,65	-	-	2/ 0,025	1436,1/ 28,185
2	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	-	-	361,7/ 8,1	-	-	-	361,7/ 8,1
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	48,3/ 0,977	-	54,2/ 0,696	-	-	0,55/ 0,088	103,05/ 1,761
4	НК «ЕКСПОЦЕНТР УКРАЇНИ»	-	-	50,4/ 0,39	-	-	-	50,4/ 0,39
	Усього	331,9/ 8,487	-	1616,8/ 29,836	-	-	2,55/ 0,113	1951,25/ 38,436

5.2.3. Охорона та відтворення видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Відносини у сфері охорони, використання та відтворення рослинного світу регулюються Конституцією України, законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», Лісовим кодексом України, Законом «Про рослинний світ» та іншими нормативно-правовими актами.

Охорона рослинного світу передбачає здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності і цілісності об'єктів рослинного світу, охорону умов їх місцезростання, збереження від знищення, пошкодження, захист від шкідників і хвороб, а також невиснажливе використання.

Охорона рослинного світу здійснюється центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, власниками та користувачами (в тому числі орендарями) земельних ділянок, на яких знаходяться об'єкти рослинного світу, а також користувачами природних рослинних ресурсів.

Охорона рослинного світу забезпечується:

1) встановленням правил і норм охорони, використання та відтворення об'єктів рослинного світу;

- 2) заборорою та обмеженням використання природних рослинних ресурсів у разі необхідності;
- 3) здійсненням оцінки впливу на довкілля та інших заходів з метою запобігання загибелі об'єктів рослинного світу в результаті господарської діяльності;
- 4) захистом земель, зайнятих об'єктами рослинного світу, від пожеж, ерозії, селей, підтоплення, затоплення, заболочення, засолення, висушення, ущільнення, засмічення, забруднення промисловими і побутовими відходами і стоками, хімічними й радіоактивними речовинами та від іншого несприятливого впливу;
- 5) створенням та оголошенням територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- 6) організацією наукових досліджень, спрямованих на забезпечення здійснення заходів щодо охорони та відтворення об'єктів рослинного світу;
- 7) розвитком системи інформування про об'єкти рослинного світу та вихованням у громадян дбайливого ставлення до них;
- 8) створенням системи державного обліку та здійсненням державного контролю за охороною, використанням та відтворенням рослинного світу;
- 9) занесенням рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин до Червоної книги України, та рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань – до Зеленої книги України;
- 10) встановленням юридичної відповідальності за порушення порядку охорони та використання природних рослинних ресурсів;
- 11) здійсненням інших заходів і встановленням законодавством інших вимог щодо охорони рослинного світу.

Види рослин та грибів, що охороняються

Види рослин та грибів	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4
Загальна кількість видів рослин та грибів регіону, од.	85	85	85
Кількість видів рослин та грибів, занесених до Червоної книги України, од.	29	29	29
Кількість видів рослин, занесених до Переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні на території регіону, од.	56	56	56
Кількість видів рослин та грибів, занесених до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, од.	-	-	-
Кількість видів рослин та грибів, занесених до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	-	-	-

Перелік видів рослин та грибів, що підлягають особливій охороні на території
міста Києва (станом на 01.01.2025)

Назва виду (українська, латинська)	Червона книга України (дані наукової роботи «Розроблення регіональної схеми формування екологічної мережі у м. Києві»)	Бернська конвенція	Регіонально- рідкісні види (рішення Київської міської ради від 29.06.2000 № 219/940)	CITES	Європейський червоний список	Червоний список МСОП
1	2	3	4	5	6	7
Береза низька/ <i>Betula humilis</i>	+					
Баранець звичайний/ <i>Huperzia selago</i>	+					
Булатка довголиста/ <i>Cephalanthera longifolia</i>	+					
Вовчі ягоди пахучі/ <i>Daphne sneorum</i>	+					
Водяний горіх плаваючий/ <i>Trapa natans</i>	+					
Гельвела мохната/ <i>Helvella monachella</i>	+					
Гніздівка звичайна/ <i>Neottia nidus-avis</i>	+					
Діфазіаструм сплюснутий/ <i>Diphasiastrum complanatum</i>	+					
Зозулинець болотний / <i>Orchis palustris</i>	+					
Зозулині сльози яйцевидні/ <i>Listera ovata</i>	+					
Ковила волосиста/ <i>Stipa capillata</i>	+					
Ковила дніпровська/ <i>Stipa borysthenica</i>	+					

1	2	3	4	5	6	7
Коручка морозниковидна/ <i>Epipactis helleborine</i>	+					
Коручка темно-червона/ <i>Epipactis atrorubens</i>	+					
Лілія лісова/ <i>Lilium martagon</i>	+					
Любка дволиста/ <i>Platanthera bifolia</i>	+					
Любка зеленоквіткова/ <i>Platanthera chlorantha</i>	+					
Мухомор щетинистий/ <i>Amanita solitaria</i>	+					
Осока затінкова/ <i>Carex umbrosa</i>	+					
Пальчатокорінник м'ясочервоний/ <i>Dactylorhiza incarnata</i>	+					
Пальчатокорінник Фукса/ <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	+					
Печериця романьєзі/ <i>Agaricus bresadolanus</i> <i>Bohus</i>	+					
Підсніжник білосніжний/ <i>Galanthus nivalis</i>	+					
Плаун річний/ <i>Lycopodium annotinum</i> L.	+					
Сальвінія плаваюча/ <i>Salvinia natans</i>	+					
Ситник бульбистий/ <i>Juncus bulbosus</i>	+					
Сон чорніючий/ <i>Pulsatilla pratensis</i> L.	+					
Спарасис кучерявий/ <i>Sparassis crispa</i> Fr.	+					
Цибуля ведмежа/ <i>Allium ursinum</i>	+					

1	2	3	4	5	6	7
Анемона лісова/ Anemone sylvestris L.			+			
Багатоніжка звичайна/ Polypodium vulgare L.			+			
Багаторядник Брауна/ Polystichum braunii (Spenn.) Fee			+			
Багаторядник шипуватий/ Polystichum aculeatum (L.) Roth			+			
Бобівник трилистий/ Menyanthes trifoliata L.			+			
Вишня степова/ Cerasus fruticosa Pall.			+			
Вовчі ягоди звичайні/ Daphne mezereum L.			+			
Вужачка звичайна/ Ophioglossum vulgatum L.			+			
Гвоздика несправжньороз чепірена/ Dianthus pseudosquarrosus (Novak) Klok.			+			
Голокучник дубовий/ Gymnocarpium dryopteris (L.) Newm.			+			
Горицвіт весняний/ Adonis vernalіs L.			+			
Гронянка багатороздільна/ Botrychium multifidum (S. G. Gmel.) Rupr.			+			

1	2	3	4	5	6	7
*Гронянка віргінська/ Botrychium virginianum (L.) Sw.			+			
Змієголовник Рюйша/ Dracoscephalum ruyschiana L.			+			
Журавлина болотна/ Oxycoccus palustris Pers.			+			
Конвалія травнева/ Convallaria majalis L.			+			
Косарики черепитчасті/ Gladiolus imbricatus L.			+			
Клопогін європейський/ Cimicifuga europaea Schipcz.			+			
Купальниця європейська/ Trollius europaeus L.			+			
Латаття біле/ Nymphaea alba L.			+			
Латаття сніжно-біле/ Nymphaea Candida			+			
Мучниця звичайна/ Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng.			+			
Образки болотні/ Calla palustris L.			+			
Оман високий/ Inula helenium			+			
Осока болотиста/ Carex paniculata L.			+			
Осока трясучковидна/ Carex brizoides L.			+			
Перстач білий/ Potentilla alba			+			
Півники сибірські/ Iris sibirica L.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Півники угорські/ <i>Iris hungarica</i> Waldst. et Kit.			+			
Плаун булавовидний/ <i>Lycopodium clavatum</i> L.			+			
Проліска дволиста/ <i>Scilla bifolia</i>			+			
Пухівка багатоколосьова/ <i>Eriophorum polystachyon</i> L.			+			
Рівноплідник рутвицелистий/ <i>Isopyrum thalictroides</i> L.			+			
Росичка круглолиста/ <i>Drosera rotundifolia</i> L.			+			
Ряст порожнистий/ <i>Corydalis cava</i> (L.) Schweigg. et Koerte.			+			
Синюха голуба/ <i>Polemonium caeruleum</i> L.			+			
Скорзонера пурпурова/ <i>Scorzonera purpurea</i> L.			+			
Сон широколистий/ <i>Pulsatilla latifolia</i> Rupr.			+			
Стародуб широколистий/ <i>Laserpitium latifolium</i> L.			+			
Страусове перо звичайне/ <i>Matteuccia struthiopteris</i> (L.) Tod.			+			
Суховершки великоквіткові/ <i>Prunella grandiflora</i> (L.) Scholl.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Тирлич звичайний/ <i>Gentiana pneumonanthe</i> L.			+			
Тирлич хрещатий/ <i>Gentiana cruciata</i> L.			+			
Фіалка ставкова/ <i>Viola stagnina</i> Kit.			+			
Хвощ великий/ <i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.			+			
Шоломниця висока/ <i>Scutellaria altissima</i> L.			+			
Щитник австрійський/ <i>Dryopteris austriaca</i> (Jacq.) Woynar ex Schinz et Thell.			+			
Ялівець звичайний/ <i>Juniperus communis</i> L.			+			
Глечики жовті/ <i>Nuphar lutea</i> L.			+			
Півники болотяні/ <i>Iris pseudacorus</i> L.			+			
Верблюдка острівна/ <i>Corispermum insulare</i> Klok.			+			
Водяний жовтець/ <i>Batrachium aquatile</i> (L.) Dumorf.			+			
Їжача голівка пряма/ <i>Sparganium erectum</i> L.			+			
Їжача голівка зринува/а/ <i>Sparganium emersum</i> Rehm.			+			
Аїр звичайний болотяний/ <i>Acorus calamus</i> L.			+			

1	2	3	4	5	6	7
Вільха сіра/ Alnus incana (L). Moench			+			
Усього	29		56			

Спеціальне використання природних рослинних ресурсів у 2024 році

№ з/п	Назви районів, у тому числі територій селищних, сільських рад	Назва рослинного ресурсу	Ліміт, м³		Кількість виданих дозволів, шт.
			встановлений	фактично використаний	
1	2	3	4	5	6
1	КП «Святошинське лісопаркове господарство»	Заготівля деревини у порядку проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів – санітарних рубок вибіркових	7,327	6,028	62
2	КП «Дарницьке ЛПГ»	-	-	-	-
3	КП «Лісопаркове господарство «Конча-Заспа»	Заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства – рубка аварійно-небезпечних дерев	224	0	0
		Заготівля деревини у порядку проведення заходів з формування і оздоровлення лісів - догляду	1908	1569	24

5.2.4. Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України

Зелена книга є основою для розроблення охоронних заходів щодо збереження, відтворення та використання занесених до неї природних рослинних угруповань. Охорона цих угруповань сприяє збереженню популяцій рідкісних видів рослин та місць, в яких вони зростають.

Охорона природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги, забезпечується шляхом:

- установлення їх особливого правового статусу, врахування вимог щодо охорони цих угруповань під час розроблення нормативно-правових актів;
- створення на місцевостях, де існують угруповання, біосферних заповідників, інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в тому числі транскордонних;
- врахування спеціальних вимог щодо їх збереження під час розміщення продуктивних сил, вирішення питань відведення земельних ділянок, розроблення проектної та проектно-планувальної документації, проведення екологічної експертизи тощо
- проведення постійного спостереження (моніторингу) за їх станом та необхідних наукових досліджень;
- запровадження особливих видів режиму збереження;
- проведення відповідної еколого-просвітницької роботи та інформування громадськості про їх стан;

- установлення адміністративної, цивільної та кримінальної відповідальності за знищення чи пошкодження угруповань та їх місць зростання;
- приєднання України до відповідних природоохоронних конвенцій, укладення міжнародних угод у цій сфері.

Відповідно до матеріалів Зеленої книги України в межах міста Києва на території ботанічного заказника загальнодержавного значення «Лісники», який входить до складу національного природного парку «Голосіївський», забезпечується охорона рідкісного угруповання формації ковили дніпровської (*Stipeta borysthenicae*) та звичайнодубових лісів (*Querceta roboris*) з домінуванням у травостойі цибулі ведмежої (*Allium ursinum*), які перебувають під загрозою зникнення.

5.2.5. Охорона, використання та відтворення зелених насаджень

Невід'ємною складовою зеленої зони міста Києва є зелені насадження сельбищної частини, а саме – зелені насадження загального користування, обмеженого користування та спеціального призначення.

Переважна частина зелених насаджень загального користування та спеціального призначення загальною площею 7,789 тис га перебуває на балансі та обслуговуванні районних комунальних підприємств по утриманню зелених насаджень міста Києва, підпорядкованих Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Районні комунальні підприємства по утриманню зелених насаджень міста Києва обслуговують 125 парків, 664 сквери та 98 бульварів, проспектів та площ, забезпечують догляд за зеленими насадженнями вздовж 872 вулиць та на 80 транспортних розв'язках.

Серед найбільших і популярних у мешканців міста Києва парків слід відмітити Голосіївський парк ім. М. Т. Рильського, парк «Партизанської слави», парк «Муромець», парк «Гідропарк», парк «Перемога», парк «Наталка», парк «Вічної Слави», Печерський ландшафтний парк, парк «Сирецький гай», парк «Совки», Солом'янський ландшафтний парк, парк «Відродний», парк Нивки (східна та західна частини), парк Володимирська гірка.

Слід відмітити, що в межах міста розташовані зелені насадження загального користування, утримання яких здійснюється іншими підприємствами, установами чи організаціями, серед яких:

№ з п	Назва об'єкту благоустрою зеленого господарства	Користувач
1	2	3
1	Парк Політехнічного інституту «КПІ»	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
2	Сквер «Поляна» (на розі вулиць Борщагівської, Академіка Янгеля та Політехнічної)	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
3	Дендропарк місцевого значення «Юннатський»	Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МО України

1	2	3
4	Парк «Феофанія»	Інститут еволюційної екології НАН України
5	Сирецький дендропарк	Агрофірма «Квіти України» (агрофірма «Троянда»)
6	Ботанічний сад Національного університету біоресурсів і природокористування	Національний університет біоресурсів і природокористування
7	Ботанічний сад ім. Акад. Фоміна	Київський національний університет ім. Т. Шевченка
8	Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України	Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України
9	НК «Експоцентр України» (без врахування площ вкритих лісовими ресурсами)	НК «Експоцентр України»
10	Парк «Хрещатий»	Комунальний заклад виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Центральний парк культури і відпочинку м. Києва
11	Парк «Міський сад»	
12	Парк «Маріїнський»	
13	Київський зоопарк	Київський зоологічний парк загальнодержавного значення
14	Всеукраїнський парк пам'яті борців за свободу і незалежність України у м. Києві	Комунальний заклад виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) «Всеукраїнський парк пам'яті борців за свободу і незалежність України у м. Києві»

Протягом 2024 року КО «Київзеленбуд» та районними комунальними підприємствами по утриманню зелених насаджень міста Києва, підпорядкованими Департаменту захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), забезпечено виконання статутних завдань по догляду за зеленими насадженнями, озелененню, утриманню, капітальному та поточному ремонту балансових об'єктів благоустрою зеленого господарства, заходів збереження біологічного та ландшафтного різноманіття міста Києва, закупівлі техніки та засобів механізації для утримання зелених насаджень.

Зокрема висаджено понад 8 тис шт. дерев, 88 тис шт. кущів, 6,40 млн шт. квітів, влаштовано і відремонтовано 69,51 га газонів.

Також, продовжено тенденцію збільшення висаджування багаторічних та злакових рослин. Так, у 2024 році на території міста висаджено близько 700 тисяч декоративних багаторічних рослин.

Багаторічні та злакові рослини

Багаторічні та злакові рослини

До Дня Києва працівники районних комунальних підприємств з утримання зелених насаджень створили квіткові композиції за мотивами творів українських митців. Ці квіткові композиції не лише прикрашають Київ до свята, але й допомагають зберегти зв'язок з багатою мистецькою спадщиною нашого народу.

Поруч із квітниками встановили тематичні таблички з інформацією про автора та його роботу.

Квітова композиція за мотивами картини українського художника Олега Денисенко «Мотанка» у Голосіївському районі м Києва (Либідська площа)

Квітова композиція за мотивами картини української художниці Алли Горської «Птах щастя» у Дарницькому районі м. Києва (Харківська площа)

*Квіткова композиція за мотивами картини української художниці Любов Панченко
«Козак Мамай» у Деснянському районі м. Києва
(Парк з водними об'єктами вздовж проспекту Романа Шухевича)*

*Квіткова композиція за мотивами картини українського художника Казимира Малевича
«Дівчата у полі» у Дніпровському районі м. Києва
(Транспортна розв'язка біля ст. м. Лівобережна)*

*Квіткова композиція за мотивами картини української художниці Ганни Собачко-Шостак
«Український вінок» в Оболонському районі м. Києва
(Проспект Оболонський (біля ст. м. Оболонь))*

*Квіткова композиція за мотивами картини української художниці Тамари Гордової
«Птах з калиновим хвостом» у Печерському районі м. Києва
(Транспортна розв'язка бульвару Миколи Міхновського та Набережного шосе)*

*Квіткова композиція за мотивами картини української художниці Любов Панченко
«Бучанська весна» у Подільському районі м. Києва
(Вулиця Олени Теліги, біля зупинки «Лікарня ім. Павлова»)*

*Візерунки українського художника Василя Кричевського
«Малий Державний Герб УНР, 1918» у Святошинському районі м. Києва
(Сквер на проспекті Берестейський)*

Квіткова композиція за мотивами картини українського живописця, поета Тараса Шевченка «Катерина» у Солом'янському районі м. Києва (Розв'язка на вулиці Гетьмана)

Квіткова композиція за мотивами картини української художниці Соні Делоне «Ритм» (Майдан Незалежності)

В рамках продовження виконання робіт з капітального будівництва та ремонту об'єктів благоустрою зеленого господарства, у 2024 році було виконано роботи з капітального ремонту на 43 об'єктах благоустрою зеленого господарства на балансових територіях КП УЗН районів міста Києва.

Для забезпечення ефективного утримання об'єктів благоустрою зеленого господарства, а також догляду за зеленими насадженнями у 2024 році було закуплено сучасну спеціалізовану техніку:

№ з/п	Найменування	К-сть, од.
1	2	3
1	Автомобіль JAC SUNRAY	3
2	Автомобіль вантажний самоскид МДКЗ-27-28 на базі шасі JACN120	1
3	Автомобіль самоскид МДКЗ-26-28 на базі JAC N200 СБМ	6
4	Автомобіль самоскид МДКЗ-31-28 з КМУ на базі JAC N350 СБМ	1
5	Автомобіль самоскид МДКЗ-31-28 на базі JAC N350 СБМ	3
6	Екскаватор навантажувач TLB 870 MECALAK	3
7	Комбінований дорожній автомобіль МДКЗ-34-28 на базі шасі JAC N56DC з подвійною кабіною	13

1	2	3
8	Машина дорожня комбінована МДКЗ -26-03 з поливомийним обладнанням, щітчним та відвалом) на базі шасі JAC N200	1
9	Мікроавтобус JAC SUNRAY	1
10	Пікап JAC T6	2
11	Сміттевоз СБМ-401/2 на шасі JACN120 (бокове завантаження)	5
12	Трактор ZOOMLION RN1104	13
Разом		52

Починаючи з 2022 року Департаментом захисту довкілля та адаптації до зміни клімату спільно з районними КП УЗН розпочато роботи з обліку дерев у місті Києві шляхом їх «оцифровування» з подальшим відображенням інформації щодо цих дерев (геолокація, вид, зовнішні параметри тощо) на онлайн карті.

У межах виконання заходів Комплексної міської цільової програми «Цифровий Київ» на 2024-2025 роки, затвердженої рішенням Київської міської ради від 07.12.2023 № 7516/7557, Департаментом спільно з комунальним підприємством «Головний інформаційно-обчислювальний центр» здійснюються заходи щодо створення (наповнення) мапи «Реєстр дерев» в інформаційно-аналітичній системі «Майно» модуль «Екологія».

Підсистема «Реєстр дерев» дозволить дізнаватися про види дерев, їхній стан, вік, розташування, сприяючи кращому розумінню екологічного стану міста Києва. Мапа дозволить ефективніше управляти зеленими зонами, що може допомогти у боротьбі зі змінами клімату та покращенню якості життя мешканців.

Наразі на мапі «Реєстр дерев» вже відображені дерева, які перебувають на балансі комунальних підприємств по утриманню зелених насаджень міста Києва.

Станом на 31.12.2024 у місті Києві оцифровано 287 672 дерев.

Фрагмент з мапи «Реєстр дерев»

5.2.6. Інвазійні чужорідні види рослин у флорі в межах міста Києва

За даними видання «Небезпечні бур'яни. Біологічні забруднювачі довкілля м. Києва» (В. В. Протопопова, М. В. Шевера. – Київ: ТОВ «Поліграф-експрес», 2010. – 48 с.) у флорі Києва виявлено понад 350 видів адвентивних рослин – близько половини адвентивної фракції флори України. Проте не всі вони однаково

адаптувалися до умов міста. Деякі з них зрідка трапляються лише по залізницях, інші, наприклад, «біженці з культури», ростуть лише поблизу тих місць, де їх вирощують, але переважна більшість їх поширені головним чином на околицях міста, створюючи досить великі колонії, а у центральних районах міста трапляються невеликими групами або поодинокі. Деякі з них, а саме 17 видів, що активно та масово поширюються і завдають відчутні збитки природній флорі називаються «інвазійними».

Рішенням Київської міської ради від 23.12.2004 № 877/2287 затверджено переліки карантинних та адвентивних рослин, які зустрічаються в межах міста Києва.

Відповідно до даного рішення в межах міста Києва зустрічаються 3 види карантинних рослин та 64 види адвентивних видів рослин, які є біологічними забруднювачами довкілля.

ПЕРЕЛІК карантинних рослин, які зустрічаються в межах Києва

№ з/п	Українська назва виду	Латинська назва виду	Негативний вплив
1	2	3	4
1	Амброзія полинолиста	<i>Ambrosia artemisifolia</i> L.	Алерген (пилок під час цвітіння)
2	Ценхрус малоквітковий	<i>Cenchrus pauciflorus</i> Benth.	Травматична рослина (травматозне насіння)
3	Повитиця польова	<i>Cuscuta campestris</i> Yunsk.	Рослина-паразит (пригнічення та зниження врожаїв)

ПЕРЕЛІК адвентивних видів рослин, які є біологічними забруднювачами довкілля та зустрічаються в межах міста Києва

ЗЛІСНІ БУР'ЯНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Анізанта покривельна	<i>Anisantha tectorum</i> (L.) Nevski
2	Ячмінь гривастий	<i>Hordeum jubatum</i> L.
3	Просо волосовидне	<i>Panicum capillare</i> L.
4	Мишій сизий	<i>Setaria glauca</i> P.Beauv.
5	Клен ясенolistий	<i>Acer negundo</i> L.
6	Коніза канадська	<i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronq.
7	Галінсога війчаста	<i>Galinsoga ciliata</i> (Raf.) S.F.Blake
8	Галінсога дрібноквіткова	<i>Galinsoga parviflora</i> Cav.
9	Нетреба ельбська	<i>Xanthium albinum</i> (Willd.) H.Scholz
10	Нетреба скельна	<i>Xanthium rupicola</i> Holub
11	Аморфа кушова	<i>Amorpha fruticosa</i> L.
12	Рейнотрія японська	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.
13	Ехіноцистис шипуватий	<i>Echinocystis lobata</i> (Michx.) Torr. et Gray

ОТРУЙНІ ТА СМЕРТЕЛЬНО ОТРУЙНІ РОСЛИНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Болиголов плямистий	<i>Conium maculatum</i> L.
2	Ваточник сирійський	<i>Asclepias syriaca</i> L.

1	2	3
3	Баркгавзія маколиста	Barkhausia rhoeadifolia M. Bieb.
4	Жовтозілля воскове	Senecio viscosus L.
5	Чорнокорінь лікарський	Cynoglossum officinale L.
6	Червець однорічний	Scleranthus annuus L.
7	Переступень білий	Bryonia alba L.
8	Лаконос американський	Phytolacca americana L.
9	Бутень п'янки	Chaerophyllum temulum L.
10	Блекота чорна	Hyoscyamus niger L.
11	Дурман звичайний	Datura stramonium L.
12	Чорнощир нетребалистий	Cyclachaena xanthifolia (Nutt.) Fresen

АЛЕРГЕННІ РОСЛИНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Сумах коротковолосий, оцтове дерево	Rhus typhina L.
2	Болиголов плямистий	Conium maculatum L.
3	Амброзія полинолиста	Ambrosia artemisifolia L.
4	Чорнощир нетребалистий	Cyclachaena xanthifolia (Nutt.) Fresen
5	Аморфа кущова	Amorpha fruticosa L.
6	Хрінниця густоцвіта	Lepidium densiflorum Schrad.

НАРКОТИЧНІ, ГАЛЮЦИНОГЕННІ ТА СУДОМНІ РОСЛИНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Пажитниця п'янка	Lolium temulentum L.
2	Болиголов плямистий	Conium maculatum L.
3	Гринделія розчепірена	Grindelia squarrosa (Pursh) Dunal
4	Латук компасний	Lactuca serriola L.
5	Жовтозілля звичайне	Senecio vulgaris L.
6	Золотарник канадський	Solidago canadensis L.
7	Чорнокорінь лікарський	Cynoglossum officinale L.
8	Коноплі рудеральні	Cannabis ruderalis Janisch.
9	Ремерія зламана	Roemeria refracta Steven ex DC.

ТРАВМАТОЗНІ РОСЛИНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Ценхрус довгоколючковий	Cenchrus longispinus (Hack.) Fernald.
2	Мишій прикріплений	Setaria adhaerens (Forssk.) Chiov.
3	Щириця колюча	Amaranthus spinosus L.
4	Борщівник Мантегацці	Heracleum mantegazzianum Somm. et Levier
5	Будяк акантолистий	Carduus acanthoides L.
6	Волошка розчепірена	Centaurea diffusa Lam.
7	Татарник звичайний	Onopordum acanthium L.
8	Нетреба ельбінська	Xanthium albinum (Willd.) H.Scholz
9	Нетреба скельна	Xanthium rupicola Holub/
10	Нетреба колюча	Xanthium spinosum L.
11	Нетреба звичайна	Xanthium strumarium L.

ДЕРМАТОЗНІ РОСЛИНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Борщівник Мантегацці	<i>Heracleum mantegazzianum</i> Somm. et Levier
2	Борщівник Сосновського	<i>Heracleum sosnowskyi</i> Manden.
3	Соняшник однорічний	<i>Helianthus annuus</i> L.
4	Соняшник десятипелюстковий	<i>Helianthus decapetalus</i> L.
5	Соняшник сіруватий	<i>Helianthus subcanescens</i> (A.Gray) E.E.Wats
6	Мишій Фабера	<i>Setaria faberi</i> F.Herrmann
7	Мишій сизий	<i>Setaria glauca</i> P.Beauv.
8	Ториліс польовий	<i>Torilis arvensis</i> (Huds.) Link

ФЕТИДНІ РОСЛИНИ

№ з/п	Українська назва	Латинська назва
1	2	3
1	Болиголов плямистий	<i>Conium maculatum</i> L.
2	Ториліс польовий	<i>Torilis arvensis</i> (Huds.) Link
3	Тургенія широколиста	<i>Turgenia latifolia</i> (L.) Hoffm.
4	Баркгавзія маколиста	<i>Barchausia rhoedifolia</i> M. Bieb.
5	Чорнощир нетреболистий	<i>Cyclachaena xanthiifolia</i> (Nutt.) Fresen

5.3. Охорона, використання та відтворення тваринного світу

5.3.1. Загальна характеристика тваринного світу

Зоологи, які вивчають тваринний світ Києва, вважають, що тут мешкають кілька тисяч видів тварин. Точну цифру назвати важко, тому що тварини активно пересуваються: одні тварини живуть в місті постійно, інші мігрують. До того ж, дослідження тривають постійно і щороку вчені відкривають в природі щось нове.

На території столиці живуть:

- близько 48 видів ссавців (наприклад, їжак, кріт, білка, соня, різноманітні гризуни);
- понад 110 видів птахів (від найменшої мухоловки до найбільшого канюка);
- більш ніж 6 видів плазунів (вуж звичайний, черепаха болотяна та 4 види ящірок);
- орієнтовно 52 види риб (наприклад, щука, сом, плітка, лящ, 15 видів бичків, окунь, судак, інші);
- кілька тисяч видів безхребетних (жуки, метелики, бабки, богомоли, коники, джмелі та бджоли, а також губки, молюски і різноманітні ракоподібні).

Серед цих кількох тисяч видів тварин існують особливо рідкісні види, котрим загрожує зникнення, їх занесено до Червоної книги України, положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі тощо.

На особливу увагу та охорону заслуговують кажани. Це єдиний ряд ссавців, якому загрожує зникнення в Європі. Тому всі види кажанів належать до видів, що підлягають особливій охороні. У Києві виявлено види кажанів, занесених до Червоної книги серед яких: мала вечірниця, ставкова нічниця, середземноморський нетопир.

Також, у межах Києва гніздиться понад 110 видів птахів. Варто зазначити, що практично всі види потребують особливої охорони. На центральних вулицях нашої столиці можна почути спів рідкісних птахів: великої синиці, чорного дрозда, горихвістки-чорнушки, сірої мухоловки, шпака, зяблика й зеленька, а білу плиску можливо побачити на тротуарах Хрещатику. На горищах будівель гніздиться невеличкий сокіл – боривітер; часто зустрічається значний за розміром хижак – канюк звичайний. У міських парках столиці стали звичайними чикотень, блакитна синиця, мухоловка строката; в пушках можна зустріти гнізда славок і вівчариків, а в зимовий період – і сов. Найулюбленішим пернатим мешканцем наших парків по праву вважається соловей, проте його кількість за останні 30 років зменшилась. Особливий інтерес викликають добре помітні навколоводні та водоплавні птахи: мартин озерний, крячок річковий, очеретянки велика і ставкова, курочка водяна, лиска, крижень та шугайчик. Подекуди в передмістях Києва (Троєщина та Конча-Заспа) ще є гнізда білого лелеки.

5.3.2. Стан і ведення мисливського господарства

Відповідно до частини першої статті 20 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» заборонено полювання на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, де це заборонено відповідно до положень про них; у межах населених пунктів (сіл, селищ, міст), за винятком випадків, передбачених рішеннями Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад.

Згідно Закону, ведення мисливського господарства, а саме: регулювання чисельності диких тварин, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання в місті Києві є неможливим.

У 2024 році ліміти на добування мисливських тварин не затверджувались і ліцензії (дозволи) не видавались. Київською міською радою не приймалися рішення щодо визначення територій для створення мисливських угідь.

Повідомлення про факти здійснення незаконного полювання (браконьєрства) протягом 2024 року не надходили.

5.3.3. Стан і ведення рибного господарства

Відповідно до статті 15 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» державний облік, державний моніторинг, державний кадастр водних біоресурсів, а також державний облік та державний реєстр рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) ведуться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, з метою визначення сучасного стану, планування, організації і здійснення заходів щодо охорони водних біоресурсів, їх раціонального використання та відтворення.

У 2024 році ліміти на вилов риби не затверджувались і ліцензії (дозволи) не видавались.

Щодо фактів браконьєрства (незаконного вилову риби), протягом 2024 року було зафіксовано 59 випадків.

Кількість виявлених фактів браконьєрства

Роки	Виявлено фактів браконьєрства, од.
2024	59
2023	30
2022	34

5.3.4. Охорона та відтворення видів тварин, занесених до Червоної книги України, та тих, що підпадають під дію міжнародних договорів

Види тваринного світу, що охороняються

Види тваринного світу	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4
Загальна кількість видів тварин, занесених до Червоної книги України, од.			
Загальна кількість видів тваринного світу на території області, що охороняються, од.	316	316	316
Кількість видів тварин, занесених до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	27	27	27
Кількість видів тварин, занесених до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), од.	283	283	283
Кількість видів тварин, занесених до додатків до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS), од.	118	118	118
Кількість видів тварин, що охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	21	21	21
Кількість видів тварин, що охороняються відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS), од.	16	16	16

5.3.5. Охорона, використання та відтворення водних біоресурсів

Водно-болотні угіддя (ВБУ) міста Києва є резерватами біотичного різноманіття. Утворюючи єдиний ландшафтний комплекс з Дніпром та його островами, водойми міста формують унікальний екологічний коридор, що є міграційним шляхом численним представникам флори і фауни через урбаністичні ландшафти.

Київські водойми, острови Дніпра, заплавні комплекси відіграють важливу роль у підтриманні якості міського середовища та формуванні рекреаційного потенціалу. Сучасні ВБУ міста Києва характеризуються значними трансформаціями природних ландшафтів, показник ступеню містобудівного перетворення яких перевищує 55%. Аналіз вмісту біогенних сполук (азоту неорганічного чи фосфатів) у поверхневих водах міста Києва показав ознаки антропогенного евтрофування більшості водойм. Лише 10-15% водойм міста вирізняються водою хорошої якості, 70 % водойм – хоча б за з одним показників класифікуються як такі, де якість води «погана» чи «дуже погана». Найнижчою якістю вод відзначаються водойми системи «Опечень», озера Гнилуша і Радунка (Деснянський район) та більшість водойм Дарницького району. Все це робить

надзвичайно актуальним охорону і збереження біотичного різноманіття водойм та водно-болотних комплексів міста.

Збереження природних видів та угруповань. У різнотипних водоймах міста Києва мешкає понад 500 видів безхребетних гідробіонтів, 350-400 – мікроскопічних водоростей, 30 – риб та понад 60 – вищих водних рослин. З водно-болотними комплексами міста пов'язане існування 140 видів хребетних тварин і 750 видів вищих судинних рослин, серед них понад 100 видів тварин та 18 видів рослин підлягають особливій охороні на місцевому, державному та міжнародних рівнях. Близько 20% сучасного списку вищих водних рослин, 25% риб, 30% ссавців, 80% птахів, 100% амфібій і плазунів, поширених у водно-болотних оселищах міста є такі, що потребують охорони.

Сьогодні міські ВБУ входять в межі об'єктів природно-заповідного фонду державного та місцевого значення, серед яких – НПП «Голосіївський», ботанічна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Романівське болото», РЛП «Дніпровські острови», ландшафтний заказник місцевого значення «Острів Жуків», ботанічний заказник місцевого значення «Рибне», іхтіологічно-ботанічний заказник місцевого значення «Озеро Вербне», ландшафтні заказники місцевого значення «Затока Наталка», «Озеро Тягле», «Деснянські луки», «Став Кулик», «Совська балка», «Долина річки Коноплянка», «Радунка», «Труханів острів» та багато інших.

Ландшафтні заказники місцевого значення «Озеро Алмазне» та «Озеро Малинівка»

Збереження оселищ. Насамперед потребують охорони (зокрема і на законодавчому рівні) оселища (водойми та природні комплекси), що характеризуються унікальним чи надзвичайно багатим біотичним різноманіттям. Серед них комплекс заплавних озер південніше житлового масиву «Осокорки» Мартишів, Миколаєве, Залевада та Коров'яче, які зберегли усі риси природних заплавних водойм з надзвичайно багатою флорою та фауною водних мешканців.

Природні території південніше житлового масиву «Осокорки»

Ще одним прикладом водно-болотних угідь, що потребують суворого охоронного режиму, є урочище «Лісники», де в малих старицях і канавах мешкають рідкісні зяброногі ракоподібні, що охороняються на європейському рівні. Під охороною Бернської конвенції також знаходяться кумка червоночерева і черепаха болотяна, які мешкають у водоймах НПП «Голосіївський» та РЛП «Дніпровські острови». Тут же зустрічається видра річкова, занесена до Червоної книги України і Червоного списку МСОП.

Особливу цінність також представляють собою оселища, що використовуються для рекреації. Охоронні заходи тут мають бути направлені на забезпечення належної якості вод та естетичної цінності довкілля (наприклад, створенню умови для пейзажного живопису, художнього фотографування, етологічних і фенологічних спостережень, медитації та інше.). Серед таких: водойми, потічки і яри НПП «Голосіївський», затоки та озера Гідропарку, парку «Муромець» тощо.

5.3.6. Інвазійні чужорідні види тварин у фауні в межах міста Києва

Інформація про чужорідні види тварин

№ з/п	Назва виду (українська і латинська (наукова))	Результати досліджень, заходи контролю чисельності
	1	2
1	Пелюшниця велика, <i>Brephulopsis cylindrica</i> (Menke, 1828)	Місцями у невеликій кількості на сухих відкритих ділянках з трав'яною рослинністю, суттєвої шкоди не приносить
2	Лищак кавказький, <i>Oxychilus translucidus</i> (Mortillet, 1854)	Переважно у підземних приміщеннях, шкоди не приносить
3	Слимак великий, <i>Limax maximus</i> Linnaeus, 1758	Помірний шкідник, по всьому місту, за потреби доцільно застосовувати молюскоциди
4	Слимак підвальный, <i>Limacus flavus</i> (Linnaeus, 1758)	Переважно у підземних приміщеннях, суттєвої шкоди не приносить
5	Слимак плямистий, <i>Limacus maculatus</i> (Kaleniczenko, 1851)	Переважно у підземних приміщеннях, суттєвої шкоди не приносить
6	Слимак польовий кавказький, <i>Deroceras caucasicum</i> (Simroth, 1901)	Шкідник господарства, чисельність місцями велика, потрібно застосовувати молюскоциди
7	Слимак польовий чорноголовий, <i>Krynickyllus melanocephalus</i> Kaleniczenko, 1851	Шкідник господарства, чисельність місцями велика, потрібно застосовувати молюскоциди
8	Хробалюк звичайний, <i>Boettgerilla pallens</i> Simroth, 1912	Місцями у невеликій кількості у парках, напівпідземний слимак, суттєвої шкоди не приносить
9	Слимак оманливий, <i>Arion distinctus</i> Mabille, 1868	Місцями у невеликій кількості в парках, потенційно помірний шкідник, за потреби доцільно застосовувати молюскоциди
10	Слимак іспанський, <i>Arion vulgaris</i> Moquin-Tandon, 1855 (= <i>A. lusitanicus</i> auct.)	Надзвичайно шкідливий для господарства слимак, чисельність катастрофічно зростає щороку з моменту виявлення у Києві в 2013 році, ефективних засобів боротьби немає (застосування молюскоцидів малоефективно)
11	Равлик південний, <i>Helix albescens</i> Rossmässler, 1839	Місцями у невеликій кількості на сухих відкритих ділянках з трав'яною рослинністю, суттєвої шкоди не приносить

№ з/п	Назва виду (українська і латинська (наукова))	Результати досліджень, заходи контролю чисельності
	1	2
12	Пустирниця звичайна, <i>Xerolenta obvia</i> (Menke, 1828)	Місцями у невеликій кількості на сухих відкритих ділянках з трав'яною рослинністю, суттєвої шкоди не приносить
13	Мухоловка звичайна, або скути-герахатня, <i>Scutigera coleoptrata</i> (Linnaeus, 1758)	По всьому місту у підвальних приміщеннях, шкоди не приносить, контролює чисельність шкідливих комах
14	Карась сріблястий <i>Carassius gibelio</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться
15	Амур білий <i>Ctenopharyngodon idella</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться, самостійно не відтворюється
16	Товстолобик білий <i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться, самостійно не відтворюється
17	Товстолобик строкатий <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	Промисловий вид, заходи контролю чисельності не проводяться, самостійно не відтворюється
18	Чебачок амурський <i>Pseudorasbora parva</i>	Не проводяться заходи контролю чисельності
19	Гупі <i>Poecilia reticulata</i>	Локально поширений теплолюбний вид, заходи контролю чисельності не проводяться
21	Сонячний окунь звичайний <i>Lepomis gibbosus</i>	Не проводяться заходи контролю чисельності
22	Ротань-головешка <i>Perccottus glenii</i>	Не проводяться заходи контролю чисельності
23	Червоновуха черепаха (<i>Trachemys scripta</i>)	Чисельність збільшується, заходи не розроблені
24	Нутрія <i>Myocastor coypus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
25	Ондатра <i>Ondatra zibethicus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
26	Норка американська <i>Neovison vison</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
27	Собака єнотоподібний <i>Nyctereutes procyonoides</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
28	Пацюк сірий <i>Rattus norvegicus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося
29	Миша хатня <i>Mus musculus</i>	Спеціальних досліджень не проводилося

5.4. Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні

5.4.1. Стан і перспективи розвитку природно-заповідного фонду

В аспекті формування та розвитку природно-заповідної мережі показниками сталого розвитку є: загальна площа природно-заповідних територій в абсолютній та відносній («відсоток заповідності») кількості, що складає екологічний каркас держави. Природно-заповідний фонд міста Києва відіграє важливу роль у розвитку територій та об'єктів природно-заповідного фонду України загалом. Фактична площа територій і об'єктів міста Києва складає 21774,31 га (станом на 01.01.2025), що складає 0,53 % від загальнодержавної площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду та 26,1 % від загальної площі міста Києва.

Фактична площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення складає 54,9 %, а площа територій і об'єктів місцевого значення – 45,1 % від загальної площі природно-заповідного фонду міста Києва.

Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, затвердженими Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII, визначено показники оцінки реалізації державної екологічної

політики відповідно до яких площа земель природно-заповідного фонду по відношенню до загальної території країни на 2030 рік повинна становити 15%.

Станом на 01.01.2025 фактична площа земель природно-заповідного фонду міста Києва по відношенню до його загальної території становить 26,1 %.

Зростання показника питомої ваги площі природно-заповідного фонду для міста Києва відбулося внаслідок прийняття упродовж 2016 – 2023 років Київською міською радою рішень про створення і оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, за рахунок чого загальна фактична площа територій природно-заповідного фонду зросла на 4, 45 тис га.

Динаміка структури природно-заповідного фонду міста Києва

Категорії територій та об'єктів ПЗФ	На 01.01.2024 (поточний рік)		На 01.01.2025 (поточний рік)	
	Кількість, шт.	Площа, га	Кількість, шт.	Площа, га
1	2	3	4	5
Природні заповідники	-	-	-	-
Біосферні заповідники	-	-	-	-
Національні природні парки	1	10988,14	1	10988,14
Регіональні ландшафтні парки	4	1493,26	4	1493,26
Заказники загальнодержавного значення	1	1110,20	1	1110,20
Заказники місцевого значення	42	9853,55	42	9853,55
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	1	30,00	1	30,00
Пам'ятки природи місцевого значення	164	301,79	164	301,79
Заповідні урочища				
Ботанічні сади загальнодержавного значення	3	205,70	3	205,70
Ботанічні сади місцевого значення				
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	1	6,50	1	6,50
Дендрологічні парки місцевого значення	1	13,70	1	13,70
Зоологічні парки загальнодержавного значення	1	39,50	1	39,50
Зоологічні парки місцевого значення				
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення	9	1946,50	9	1946,50
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення	14	208,58	14	208,58
РАЗОМ:	242	26197,42	242	26197,42
в тому числі:				
загальнодержавного значення				
місцевого значення	17	14326,54	17	14326,54
Фактична площа ПЗФ	225	11870,88	225	11870,88
% фактичної площі ПЗФ від площі адміністративно-територіальної одиниці		21774,31		21774,31

5.4.2. Водно-болотні угіддя міжнародного значення

Через загрозу втрати водно-болотних угідь внаслідок вторгнення забудови, прокладання штучних наземних та водних шляхів, добування корисних природних копалин, неконтрольованої меліорації та інших чинників країни об'єдналися, щоб визнати цінність водно-болотних угідь і прилеглих до них середовищ існування та розробити рамки для їх захисту.

Перша Конвенція про водно-болотні угіддя відбулася в іранському місті Рамсар у 1971 році. До 1975 року Конвенція набула повної чинності, забезпечуючи основу для національних і міжнародних дій і співпраці для сталого захисту та підтримки водно-болотних угідь, їхніх природних ресурсів і послуг. Рамсарська конвенція – це міжурядова угода, яка зобов'язує країни-учасниці підтримувати екологічну цілісність певних водно-болотних угідь і підтримувати стале використання цих водно-болотних угідь.

Заява про місію Конвенції полягає в «збереженні та розумному використанні всіх водно-болотних угідь через місцеві, регіональні та національні дії та міжнародне співробітництво, як внесок у досягнення сталого розвитку в усьому світі».

Законом України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів» Україну визнано правонаступницею Союзу РСР щодо участі в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971), яка була ратифікована Верховною Радою СРСР 26 грудня 1975 року.

Постановою Кабінету міністрів України від 23.11.1995 № 935 (із змінами) затверджено перелік з 22 водно-болотних угідь, які мають міжнародне значення головним чином як місця оселень водоплавних птахів.

Наразі, вищезазначений перелік не містить водно-болотних угідь в межах міста Києва.

5.4.3. Біосферні резервати та Всесвітня природна спадщина

Перелік об'єктів Всесвітньої природної спадщини та перелік біосферних резерватів ЮНЕСКО не містять природних об'єктів в межах міста Києва.

5.4.4. Формування Смарагдової мережі

За інформацією, розміщеною на офіційному сайті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, перелік українських територій Смарагдової мережі Європи станом на березень 2021 року становить 377 територій площею близько 8 млн га.

До переліку українських територій Смарагдової мережі Європи (<https://rm.coe.int/updated-list-of-officially-adopted-emerald-sites-2020/1680a080d5>) входить національний природний парк «Голосіївський», загальна площа якого Указ відповідно до Указу Президента України від 27.08.2007 № 794/2007 та Указу Президента України від 01.05.2014 № 446/2014 становить – 10988,14 га.

Разом з тим, в переліку українських територій Смарагдової мережі Європи площа національного природного парку «Голосіївський» зазначена розміром – 11080 га.

5.4.5. Еколого-освітня та рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Еколого-освітня діяльність. Порядок організації та проведення екологічної освітньо-виховної роботи визначено Положенням про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду, затвердженим наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.10.2015 № 399, та поширюється на природні та біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, регіональні ландшафтні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, управління якими здійснюють спеціальні адміністрації.

За інформацією, наявною в Департаменті захисту довкілля та адаптації до зміни клімату, на території міста Києва розташовано 8 територій та об'єктів природно-заповідного фонду управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, із них: 1 національний природний парк, 3 ботанічні сади загальнодержавного значення, 1 дендрологічний парк загальнодержавного значення, 1 зоопарк загальнодержавного значення, 1 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, 1 дендрологічний парк місцевого значення.

Метою екологічної освітньо-виховної роботи, що здійснюють природоохоронні установи, є цілеспрямований вплив на світогляд, поведінку і діяльність місцевого населення та відвідувачів цих установ стосовно збереження природної спадщини країни, природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду, забезпечення підтримки природоохоронної діяльності установ природно-заповідного фонду шляхом поширення знань і підвищення обізнаності щодо цінностей біологічної та ландшафтної різноманітності, формування екологічної свідомості та виховання поваги до природи.

Основними напрямками екологічної освітньо-виховної роботи установ природно-заповідного фонду є:

- ведення освітньо-виховних робіт щодо необхідності збереження природних та історико-культурних цінностей на території установ ПЗФ, інших існуючих у регіоні та країні територіях та об'єктах природно-заповідного фонду;
- ознайомлення громадян із законодавством України, міжнародними конвенціями та договорами/угодами у природоохоронній сфері;
- інформування місцевого населення та відвідувачів про діяльність установ природно-заповідного фонду та забезпечення доступу громадян до публічної інформації;
- формування наукових знань, поглядів і переконань, які закладають основи відповідального ставлення до навколишнього природного середовища і, зокрема, територій та об'єктів природно-заповідного фонду України;

- створення позитивного іміджу установи природно-заповідного фонду і забезпечення підтримки природоохоронної діяльності установи природно-заповідного фонду місцевим населенням та відвідувачами.

Установи природно-заповідного фонду здійснюють екологічну освітньо-виховну роботу за допомогою різних форм діяльності, до яких належать:

- розроблення та виконання спеціалізованих екологічних освітньо-виховних програм, розрахованих на різні категорії учасників;
- надання практичної та методично-консультативної допомоги з питань екологічної освітньо-виховної роботи заінтересованим підприємствам, установам, організаціям і громадянам;
- робота із засобами масової інформації, друкованими та електронними виданнями;
- підготовка та виготовлення власних екологічних освітньо-виховних матеріалів, а також їх поширення через спеціальні видання (листівки, буклети, газети тощо) з використанням символіки установи природно-заповідного фонду та розповсюдження соціальної реклами;
- організація присутності установ природно-заповідного фонду в електронному інформаційному просторі шляхом створення та ведення веб-порталів установ природно-заповідного фонду;
- створення та організація діяльності екологічних освітньо-виховних центрів, музеїв природи, візит-центрів, постійних та мобільних виставок і стендів;
- організація екологічних освітньо-виховних екскурсій облаштованими еколого-освітніми стежками та маршрутами;
- співпраця з громадськими екологічними організаціями, заохочення до волонтерської діяльності, сприяння створенню громадських природоохоронних ініціатив;
- організація та проведення таборів, польових екологічних практик, зборів юних екологів, ботаніків, зоологів, гуртків, учнівських лісництв тощо;
- організація і проведення масових природоохоронних та екологічних освітньо-виховних заходів, тематичних науково-практичних заходів (конференцій, форумів, семінарів, навчальних тренінгів, круглих столів, тематичних вечорів, фестивалів, вікторин, олімпіад, екологічних ігор, конкурсів, екскурсій, акцій тощо) за участю громадськості, учнівської та студентської молоді.

У сфері екологічної освітньо-виховної роботи установи природно-заповідного фонду співпрацюють з усіма верствами населення, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, громадськими та міжнародними організаціями, насамперед з дошкільними, загальноосвітніми, позашкільними, професійно-технічними та вищими навчальними закладами.

Рекреаційна діяльність. Рекреаційна діяльність на території територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється відповідно до Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.07.2022 № 256.

Рекреаційна діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду організовується і здійснюється відповідно до положень про ці території та об'єкти природно-заповідного фонду та проєктів їхньої організації або проєктів реконструкції, якщо розроблення таких проєктів передбачено Законом України «Про природно-заповідний фонд України».

Основними напрямками рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду є:

- створення умов для здійснення рекреаційної діяльності з додержанням режиму територій і об'єктів природно-заповідного фонду;
- встановлення допустимих антропогенних (рекреаційних) навантажень на території і об'єкти природно-заповідного фонду;
- організація та облаштування інформаційно-туристичних центрів, еколого-освітніх стежок, туристичних маршрутів, оглядових майданчиків, рекреаційних ділянок, кемпінгів, таборів для відпочинку;
- поширення інформації рекламного та інформаційного змісту (оприлюднення у засобах масової інформації та на вебсайтах інформації про рекреаційні ресурси і послуги, а також про суб'єктів рекреаційної діяльності в межах природно-заповідного фонду та/або поруч з ними);
- вивчення, узагальнення та впровадження кращого національного і закордонного досвіду і практики з організації рекреаційної діяльності;
- формування в рекреантів і місцевих жителів культури оздоровлення, відпочинку та туризму на природі, бережливого та гуманного ставлення до природної і культурної спадщини.

Основними видами рекреаційної діяльності у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду є організація оздоровлення, відпочинку, любительського та спортивного рибальства, різних видів туризму: дитячого, молодіжного, сімейного, для осіб похилого віку, для осіб з інвалідністю, культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, спортивного, релігійного, екологічного (зеленого), сільського, підводного, гірського, пригодницького, автомобільного, самодіяльного.

Плата за відвідування територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюється згідно зі статтею 47 Закону України «Про природно-заповідний фонд України», а плата за надання рекреаційних послуг - відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1913 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду». У розрахунках вартості платних послуг ураховуються витрати на надання, створення та відновлення рекреаційних ресурсів.

6. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ҐРУНТИ

6.1. Структура та стан земель

Характерною і важливою особливістю земель міста Києва є їх диференціація: поруч із щільно забудованими центральними районами, існують мало забудовані, або зовсім незабудовані, головним чином, периферійні території, які вкриті рослинністю лісових або лугових формацій. Ці землі, які репрезентують до 50% приселітебної території, мають виключне середовище – утворююче, екологічне значення і потребують охорони та збереження. Разом з тим спостерігається тенденція щодо забудови вільних територій часто за рахунок скорочення зеленої зони міста, що обумовлює втрату земельних екологічно важливих резервантів міста та екологічного пріоритету в процесі містобудування.

Земельний фонд міста Києва налічує 83,6 тисячі гектарів.

За даними Головного управління Держгеокадастру у місті Києві та Київській області (лист від 10.04.2025 № 8-10-0.221-3416/2-25) структура земельного фонду міста зазначена станом на 01.01.2016.

Наказ Державної служби статистики України від 19.08.2015 № 190 «Про визнання таким, що втратив чинність наказ Державного комітету статистики України від 05.11.1998 № 377 «Про затвердження форм державної статистичної звітності з земельних ресурсів та Інструкції з заповнення державної статистичної звітності з кількісного обліку земель (форми №№ 6- зем, 6а-зем, 6б-зем, 2-зем)» набрав чинності 01.01.2016.

Структура земельного фонду регіону

Категорії земель та види земельних угідь	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, тис га	% до загальної площі території	усього, тис га	% до загальної площі території	усього, тис га	% до загальної площі території
1	2	3	4	5	6	7
Категорії земель за основним цільовим призначенням						
Загальна площа території регіону	83,6	100	83,6	100	83,6	100
з них:		-	-	-	-	-
землі сільськогосподарського призначення	4,4	5,3	4,7	5,6	4,7	5,6
землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення	-	-	-	-	-	-
землі оздоровчого призначення	-	-	-	-	-	-
землі рекреаційного призначення	-	-	-	-	-	-
землі лісгосподарського призначення	-	-	-	-	-	-
землі водного фонду	-	-	-	-	-	-

Категорії земель та види земельних угідь	2022 рік		2023 рік		2024 рік	
	усього, тис га	% до загальної площі території	усього, тис га	% до загальної площі території	усього, тис га	% до загальної площі території
1	2	3	4	5	6	7
Види земельних угідь						
Загальна площа земель	4,4	5,3	4,7	5,6	4,7	5,6
з них:	-	-	-	-	-	-
Сільськогосподарські угіддя, з них:	4,4	5,3	4,7	5,6	4,7	5,6
рілля	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7
перелоги	-	-	-	-	-	-
сіножаті	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	0,7
пасовища	-	-	-	-	-	-
багаторічні насадження	3,3	4	3,3	4	3,3	4
Землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом, з них:	-	-	-	-	-	-
болота	-	-	0,1	0,1	0,1	0,1
яри	-	-	-	-	-	-
Чагарникова рослинність природного походження	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2
Ліси та інші лісовкриті землі, з них:	35,1	41,7	35,3	42,2	35,3	42,2
земельні лісові ділянки, вкриті лісовою рослинністю	34,9	41,7	35,1	42,0	35,1	42,0
Води	6,7	8	6,6	7,9	6,6	7,9

Порушені, відпрацьовані та рекультивовані землі

Рік	Всього порушених земель		Всього відпрацьованих земель		Здійснено рекультивацію, га		Перебувають у стадії рекультивації, га	
	тис га	% до загальної площі регіону	тис га	% до загальної площі регіону	тис га	% до загальної площі регіону	тис га	% до загальної площі регіону
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2022	0,3	3,6	-	-	-	-	-	-
2023	0,3	3,6	-	-	-	-	-	-
2024	0,3	3,6	-	-	-	-	-	-

Найшкідливішим для землекористування і довкілля є забруднення ґрунтів важкими металами.

Необхідно зазначити, що встановлення фонового рівня пов'язане з певними труднощами, бо вміст певного хімічного елементу чи речовини в ґрунті визначається не тільки антропогенним впливом, але й природною мінливістю, яка залежить від складу породи, з якої утворився ґрунт, клімату, рельєфу місцевості, рослинного покриву та інших факторів природного середовища. Забруднення ґрунту може мати глобальний, регіональний та локальний характер.

Локальне забруднення містить, крім природної складової, ще й глобальний компонент і частину, яка обумовлена забрудненням токсичними речовинами від конкретних місцевих джерел забруднення, що розташовані на близькій відстані (менше 40 км).

За ступенем шкідливості хімічні речовини за умови їх систематичного проникнення до ґрунту розташовуються в такій послідовності: пестициди та їхні метаболіти, важкі метали, мікроелементи, нафтопродукти, сірчисті сполуки, речовини органічного синтезу, тощо.

Органічна складова ґрунтів являє собою продукти розкладу тваринного або рослинного походження (гумус), а також білки, вуглеводні, органічні кислоти, жири, дубильні речовини, тощо. У ґрунтах знаходиться велика кількість живих організмів, котрі мають велике значення для ґрунтоутворення.

У мінеральній частині ґрунтів присутні близько 50 елементів. Хімічні елементи знаходяться в ґрунті в окисленому стані або у вигляді солей.

З ґрунту хімічні речовини частково переходять в рослини, а з рослин з їжею потрапляють в організми тварин та людей. Хімічні мікроелементи мають велике значення для розвитку рослинного і тваринного світу, в тому числі й людини. Нестача або надлишок мікроелементів у ґрунті призводить до порушення обмінних процесів не лише у травоядних, але і м'ясоїдних тварин та в організмі людини. Це викликає ендемічні захворювання.

Ґрунти мають здатність накопичувати радіоактивні речовини, котрі вражають живі організми, а потрапляючи з їжею в організм тварин та людей, викликають захворювання різних органів.

При оцінці можливості вирощування сільськогосподарських рослин на тих чи інших забруднених ґрунтах, у першу чергу береться до уваги транслокаційний показник шкідливості, який дозволяє робити висновки про рівень надходження хімічних елементів і токсичних речовин до організму людини з продуктами харчування рослинного походження.

У 2024 році Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського виконала дослідження ґрунтів на території міста Києва на вміст промислових токсикантів (кадмій, манган, мідь, нікель, свинець, цинк). Проби ґрунтів відбиралися на ділянках, які розташовані у промислово навантажених районах столиці, біля автомагістралей, але й у рекреаційних зонах.

Ступінь забруднення ґрунтів важкими металами значною мірою залежить від кількості надходження їх у навколишнє середовище, а також від природних кліматичних умов (температури повітря, кількості атмосферних опадів, рН ґрунту,

механічного складу ґрунтів, тощо) та фізико-хімічних особливостей цих сполук (їх розчинності у воді, леткості та інше.).

Результати визначення вмісту промислових токсикантів у ґрунтах: кадмію, мангану, свинцю наводяться у ГДК (згідно наказу Міністерства охорони здоров'я України № 1595 від 14.07.2020), нікелю, міді, цинку – у мг/кг повітряно-сухого ґрунту.

На території міста було відібрано 53 проби ґрунту. За даними спостережень середній вміст свинцю у ґрунтах міста Київ становив 5,0 ГДК (159 мг/кг), кадмію – 0,6 ГДК (0,94 мг/кг), мангану – 0,2 ГДК (364 мг/кг), цинку – 238 мг/кг, міді – 86 мг/кг. Дуже високий вміст свинцю на рівні 61 ГДК (1953 мг/кг), 55 ГДК (1765 мг/кг), 49 ГДК (1563 мг/кг), 38 ГДК (1203 мг/кг), 21 ГДК (668 мг/кг) виявлено у пробах ґрунту в районі розташування ПАТ «Вторкольормет»; тут же максимальні разові концентрації міді досягали 885, 870, 699, 467 мг/кг, цинку – 842, 838, 824 мг/кг. Максимальний вміст кадмію на рівні 2 ГДК (3,0 мг/кг) зафіксовано у ґрунтах неподалік Акціонерного товариства «Перший київський машинобудівний завод», 1,2 ГДК (1,75 мг/кг) – в районі ПАТ «Вторкольормет», 1,0 ГДК (1,50 мг/кг) – в районі ПАТ «Київське конструкторське бюро арматуробудування», ПАТ «Вторкольормет», ПАТ «Науково-виробниче об'єднання «Київський завод автоматики». Реакція водної витяжки в проаналізованих пробах була переважно лужна.

У ґрунтах на території міст внаслідок багаторічних викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від різноманітних підприємств, на автомагістралях – від транспорту, сформувалися зони підвищеного вмісту важких металів навколо них промислового та транспортного походження. Загалом в Україні, так і в Києві ґрунти найбільш забруднені цинком, свинцем, менше міддю, манганом, кадмієм і нікелем, але зустрічаються поодинокі випадки більш високого локального забруднення окремими токсикантами.

6.2. Основні чинники антропогенного впливу на земельні ресурси та ґрунти

Внаслідок економічних та інших причин, сучасних ринкових умов спостерігається погіршення екологічного стану земель, розвиток на них процесів деградації ґрунтів – ерозії, дегуміфікації, переущільнення, зменшення біорізноманіття тощо.

Причиною деградації найчастіше є:

- нераціональна структура сільгоспугідь, посівних площ, розміщення культур без достатнього повного врахування ґрунтово-кліматичних умов;
- щільна розбудова інфраструктури міста;
- підвищений рівень розораності;
- дефіцитний баланс біофільних елементів через невеликі дози гною і мінеральних добрив, які застосовуються;
- недостатнє задіяння економічних стимулів для екологічного використання земельних ресурсів, механізмів економічної та адміністративної відповідальності землекористувачів за порушення вимог щодо охорони ґрунтів.

6.3. Державна політика та заходи у сфері охорони земель

Питання раціонального використання земель та їх охорони належать до пріоритетних напрямів державної політики у сфері природокористування, екологічної безпеки і охорони навколишнього природного середовища та є невід'ємною умовою збалансованого економічного й соціального розвитку країни.

Нормативно-правове забезпечення охорони земель в Україні визначається положеннями Конституції України, Земельного кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону земель», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про землеустрій» та інших нормативно-правових актів, які приймаються відповідно до них.

У 2021 році прийнято Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», яким, зокрема, удосконалено деякі засади здійснення охорони земель та передбачено розробку відповідних нормативно-правових актів у цій сфері. Так, на виконання цього Закону прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 15.12.2021 № 1325 «Про затвердження нормативів гранично допустимих концентрацій небезпечних речовин у ґрунтах, а також переліку таких речовин», яка є одним із важелів для забезпечення ефективного державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони земельних ресурсів, вжиття заходів щодо запобігання забрудненню земель небезпечними речовинами, додержання суб'єктами господарювання екологічних нормативів у сфері використання та охорони земель, притягнення винних до відповідальності.

Також, відповідно до Наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 04.04.2022 № 167 «Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану» затверджено Методику визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану.

Методикою визначено порядок розрахунку розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам державами, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та фізичними особами через забруднення ґрунтів, засмічення земель, допущених унаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану внаслідок їх дій або бездіяльності на усіх землях України незалежно від їх категорій та форм власності, а також терміни забруднення ґрунтів та засмічення земель.

7. НАДРА

7.1. Мінерально-сировинна база

Київ з прилеглими до нього територіями розташовано у зоні стику двох регіональних структур: північно-східного схилу Українського щита та південно-західного борту Дніпровсько-Донецької западини. Межею між ними слугує Дніпровська зона розломів північно-західного простягання.

Поверхня кристалічного фундаменту в районі Києва поступово занурюється у північно-східному напрямку і в районі міста Бровари залягає на глибині понад 650 м. Найближчі до міста виходи кристалічних порід на денну поверхню відомі в долині річки Удава біля села Плисецьке. Осадкові породи, що залягають над кристалічним фундаментом, представлено пісками, глинами, мергелями.

7.2. Система моніторингу геологічного середовища

Мережа спостережень за станом навколишнього природного середовища

№ з/п	Суб'єкти моніторингу	Кількість точок спостережень, од.								
		атмосферне повітря	стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря	поверхневі води	джерела скидів зворотних вод у поверхневі води	морські води	джерела скидів зворотних вод у морські води	підземні води	джерела скидів зворотних вод у глибокі підземні водоносні горизонти	грунти
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Центральна геофізична обсерваторія імені Бориса Срезневського	16	-	6	-	-	-	-	-	53
2	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	7	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Департамент інформаційно-комунікаційних технологій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (індикативні датчики)	46	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Державне агентство водних ресурсів України	-	-	2*+1	1*	-	-	-	-	-
5	Державна служба геології та надр України (Держгеонадра)	-	-	-	-	-	-	23	-	-

* - сумісний створ спостереження

**визначався загальний валовий вміст кадмію, мангану, міді, нікелю, свинцю, цинку.

Основні водоносні горизонти

Геологічний індекс водовмісних порід	Кількість прогнозних ресурсів*, тис м³/добу	Кількість експлуатаційних запасів**, тис м³/добу		
		A+B	C ₁ +C ₂	A+B+ C ₁ +C ₂
1	2	3	4	5
місто Київ	695.399	635.959	59.440	695.399
Pg	4.399	2.669	1.73	4.399
Pg ₂ bc+aQ	2.100	1.860	0.24	2.100
Pg ₃ +N ₁	1.560	0.070	1.49	1.560
Pg ₂ bc+Q	0.600	0.600		0.600
Pg ₂ bc	0.139	0.139		0.139
J	691.000	633.290	57.71	691.000
J ₃ k+K _{2s}	410.600	357.994	52.606	410.600
J ₂	2.670	2.670		2.670
J ₂ b	277.620	272.516	5.104	277.620
J ₂ or	0.110	0.110		0.110

* Розвіданість прогнозних ресурсів підземних вод на території міста Києва складає 100%

** Дані на 01.01.2024

Розвиток господарського комплексу України відбувається в умовах нарощування техногенної дестабілізації геологічного середовища, наслідком якої є подальше збільшення кількості кризових явищ в екологічних системах, зокрема й активізація небезпечних екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП). Розвиток ЕГП відбувається у верхній частині літосфери та проявляється як зміна її форм, складу й властивостей. Господарське освоєння територій супроводжується техногенним посиленням природних ЕГП, розширенням площ їх розвитку, збільшенням масштабів прояву.

Поширеність небезпечних екзогенних геологічних процесів (за останні 5 років)

Рік	Підтоплення		Карст*			Зсуви					
	площа, тис км²	% від площі території регіону	площа поширення порід, здатних до карстування, тис км²	%	кількість карстопроявів, од.	загальна кількість, од.	площа, км²	%	кількість активних, од.	площа активних, км²	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
За даними комунального підприємства «Спеціалізоване управління протизсувних підземних робіт»											
2020	-	-	-	-	-	53	0,129195	0,015399	39	0,114715	0,013673
2021	-	-	-	-	-	53	0,128445	0,015309	40	0,115965	0,013822
2022	-	-	-	-	-	53	0,131595	0,015685	40	0,1177465	0,014001
2023	-	-	-	-	-	54	0,132895	0,0158396	41	0,1329	0,013595
2024	-	-	-	-	-	54	0,129395	0,015423	41	0,116465	0,013881
За даними Державної служби геології та надр України											
2020	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	-	111	5,46	0,65	1	0,0002	0
2021	н.д.	н.д.	н.д.	н.д.	-	111	5,46	0,65	-	-	-

Рік	Підтоплення		Карст*			Зсуви					
	площа, тис км ²	% від площі території регіону	площа поширення порід, здатних до карстування, тис км ²	%	кількість карстопроявів, од.	загальна кількість, од.	площа, км ²	%	кількість активних, од.	площа активних, км ²	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2022	моніторингові спостереження за екзогенними геологічним процесами не проводились										
2023											
2024											

*Відклади, що здатні до карстування, залягають на значній глибині, тому процес карстоутверення не характерний для території міста

Інформація у сфері надрокористування станом на 01.01.2025

Спеціальні дозволи на користування надрами	За роками		
	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість виданих	1	3	0
Кількість анульованих	0	0	0

8. ВІДХОДИ

Управління відходами залишається однією із важливих екологічних проблем і у 2024 році, яка потребує системного вирішення. Перетворення системи управління відходами на екологічно безпечну є для України одним із пріоритетних завдань. Домінуючим способом управління відходами у 2024 році, як і у попередні роки, залишалося їх видалення.

Таким чином, у 2024 році зберігалася тенденція до прогресуючого накопичення відходів як у промисловому, так і у побутовому секторі.

Значні обсяги щорічного утворення відходів в Україні та відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання їх утворенню, перероблення, утилізацію, знешкодження та екологічно безпечне видалення, поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку національної економіки. Втрачається вагомий ресурсний потенціал, і водночас погіршується і так несприятлива екологічна ситуація.

8.1. Структура утворення та накопичення відходів

Основна частка відходів у місті Києві є тверді побутові відходи (далі – ТПВ). Поводженням з такими відходами займається спеціалізовані структурні підрозділи КП «Київкомунсервіс». За даними Департаменту житлово-комунальної інфраструктури, обсяги збирання і утворення твердих побутових відходів у період 2021-2024 років коливаються, але мають тенденцію до зростання.

Протягом у всіх районах міста Києва запроваджений та діє роздільний збір, двоконтейнерна технологічна схема роздільного збирання побутових відходів.

Впровадження роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових відходів (приймання/збирання/вилучення небезпечних відходів у складі побутових відходів від населення)

№ з/п	Найменування населеного пункту	Загальна кількість мешканців у населеному пункті, тис осіб	Кількість приймальних пунктів небезпечних відходів у складі побутових (усього), од.	Кількість місць тимчасового розміщення небезпечних відходів у складі побутових до їх передачі спеціалізованим підприємствам, од.	Загальний обсяг небезпечних відходів, які збираються приймальними пунктами, т	Номенклатура та обсяг небезпечних відходів, які збираються приймальними пунктами / у контейнерах для збирання небезпечних відходів у складі побутових
1	2	3	4	5	6	7
1	місто Київ	2952,3	192	1	16,99	- відпрацьовані ХДС (батарейки); - непошкоджені ртутні термометри; - енергозберігаючі ртутьвмісні та люмінесцентні лампи.

8.2. Поводження з відходами (збирання, зберігання, утилізація та видалення)

У столиці, як в цілому по Україні склалася катастрофічна екологічна ситуація, пов'язана, зокрема, з відсутністю галузі сміттєпереробки. Щорічно в країні утворюється близько 15 млн тон ТПВ, з них тільки 5% відсортовуються, а 95% опиняються на полігоні, половина з яких є несанкціонованими.

Гниття побутових відходів є третім за обсягом джерелом викидів метану в атмосферу – парникового газу, що у 86 разів потужніший за CO₂.

Викиди метану в Україні від сміттєзвалищ протягом 2016-2021 років зростали, ставлячи під сумнів задекларовану урядом відданість цілям Паризької кліматичної угоди. За даними, які Україна подає в ООН, у 2019 році на звалища припадало 15,4% національних викидів метану – більше, ніж від сільського господарства (13,7%).

За європейським підходом, першим заходом в ієрархії управління відходами є запобігання утворенню змішаних відходів, які важко переробляти та утилізувати.

Саме такими є українські «тверді побутові відходи», де органіка змішана з пластиком, упаковкою, металом, склом та деревиною. Коли вони потрапляють на звалище і починають гнити, виділяється багато метану та інших речовин, а також високотоксична рідина – фільтрат.

Ситуація з утворенням та накопиченням відходів була критичною ще до повномасштабного вторгнення РФ, а тепер стала реально катастрофічною. На звільнених територіях утворилися мільйони тонн відходів від руйнування будівель та об'єктів інфраструктури, тисяч знищених та пошкоджених авто.

Також існують проблема – «безхазяйних відходи», які виявляються час від часу та отруюють повітря та воду.

Повноваження Київської міської державної адміністрації та органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами визначені у статтях 25, 26 Закону України від 20.06.22 № 2320-ІХ «Про управління відходами» (далі – Закон), який набрав чинності від 09 липня 2023 року.

Цей Закон регулює відносини, пов'язані із запобіганням утворенню та з управлінням відходами, що утворюються в Україні, а також з управлінням відходами, що перевозяться через територію України, вивозяться за її межі та ввозяться в Україну з метою відновлення, зокрема рециклінгу.

До основних принципів, які визначені у статті 3 Закону, зокрема віднесений принцип запобігання, тобто утворювач або власник відходів вживає заходів для запобігання утворенню відходів, а також для уникнення, зменшення або усунення негативного впливу відходів на здоров'я людей та навколишнє природне середовище.

Заразом, відповідно до пункту 4 статті 12 Закону, якщо власник відходів не встановлений, передача відходів до суб'єкта господарювання у сфері управління відходами та усунення негативних наслідків, спричинених відходами, здійснюється за рахунок державного або місцевого бюджету.

Разом з цим, відповідно до пункту 6 статті 12 Закону порядок виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений, визначається Кабінетом Міністрів України. Станом на даний час Порядок виявлення та обліку відходів, власник яких

не встановлений Кабінетом Міністрів України не прийнято, тому відсутні правові підстави задля виявлення та обліку відходів, власник яких не встановлений.

Для розв'язання існуючих проблем в подальшому пропонується:

- скласти впорядковану базу промислових відходів з визначенням їх хімічного складу та токсичності;
- створити систему ефективного розділення промислових відходів для можливості їх подальшого використання, як вторинної сировини;
- налагодити систему обліку всіх видів відходів;
- збільшити штрафи за викиди сміття в недозволеному місці;
- ввести обов'язковий роздільний збір ТПВ;
- впровадження новітніх технологій виробництва, які дозволять мінімізувати утворення небезпечних відходів суб'єктами господарювання;
- сприяти впровадженню міжнародного стандарту ДСТУ ISO 14001:2015 «Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2015, IDT)» в першу чергу на підприємствах, які належать до видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище від діяльності та підвищення конкурентоспроможності.

У наслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» надання даних статистичної звітності наведених у розділі IV Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження щодо утворення та поводження з відходами, затверджених Наказом Державної служби статистики від 26.01.2023 № 27 у повному обсязі не є можливим.

Серед підприємств, об'єкти яких розташовані в межах міста та можуть мати або мають негативний вплив на довкілля:

- ТОВ «Євро-Реконструкція»;
- СП «Київські ТЕЦ» КП «Київтеплоенерго» (ТЕЦ-5 та ТЕЦ-6);
- СП «Завод «Енергія» КП «Київтеплоенерго»;
- ПрАТ «АК «Київводоканал» (БСА);
- ВАТ «Радикал»;
- ДСП «Об'єднання «Радон».

Цілісної системи поводження з промисловими відходами на території міста немає.

Ці об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку міста Києва потребують посиленого екологічного контролю та належного організаційно – фінансового забезпечення виконання необхідних природоохоронних заходів.

Але за обсягом основна частка відходів у місті Києві – це побутові чи тверді побутові відходи ТПВ, які вивозяться на переробку та подальше захоронення на: полігони № 5 та № 6 ПрАТ «Київспецтранс» та СП «Завод «Енергія» КП «Київтеплоенерго».

Інфраструктура утилізації та оброблення побутових відходів станом за 2024 рік

Адреса розташування	Рік відкриття	Кінцевий строк експлуатації (при наявності)	Загальний об'єм накопичення/ відновлення побутових відходів, тис м ³	Площа зайнята безпосередньо відходами, га	Господарська зона та інженерні споруди полігону, га
1	2	3	4	5	6
Полігон ТПВ № 5 с. Підгірці, Обухівський район, Київська область	1986	-	62309,68	35,75	6,0
Полігон ВГВ № 6 м. Київ, вул. Пирогівський шлях, 94-96	1995	-	9712,33	9,3	2,3
Сміттєспалювальний завод «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО», м. Київ, вул. Колекторна, 44	1987	-	693,24	X	X

* - за даними Департаменту житлово-комунальної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

Інфраструктура місць видалення відходів (МВВ) за критерієм екологічної безпеки

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Місця видалення відходів категорії Г – надзвичайно небезпечні		Місця видалення відходів категорії В – небезпечні		Місця видалення відходів категорії Б – помірно небезпечні		Місця видалення відходів категорії А – мало-небезпечні	
		діючі, од.	закриті, од.	діючі, од.	закриті, од.	діючі, од.	закриті, од.	діючі, од.	закриті, од.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	місто Київ	-	-	2	-	1	-	-	-
	Усього	-	-	2	-	1	-	-	-

Стан обліку та паспортизації місць видалення відходів (МВВ) (на 01.01.2025 року)

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Кількість непаспортизованих МВВ, од.	Кількість паспортизованих МВВ, од.	Паспортизовано МВВ за звітний період, од.
1	2	3	4	5
1	місто Київ	-	7	-

Суб'єкти господарювання, що здійснюють збирання, заготівлю відходів як вторинної сировини

№ з/п	Найменування/ Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)	Місцезнаходження/ Місце проживання	Контактні дані (веб-адреса, телефон, електронна пошта)	Спеціалізація (види вторинної сировини)
1	2	3	4	5
1	КП «Київкомунсервіс»	04053, м. Київ, вул. Кудрявська, 23	https://kks.kyiv.ua тел./факс: (044) 594-77-14 електронна пошта: info@kks.kyiv.ua	Пластик та скло

Відповідно до звіту за 2024 рік за формою № 1-ТПВ, затвердженою наказом Мінбуду України від 19.09.2006 № 308 «Про затвердження форми звітності № 1-ТПВ та інструкції щодо заповнення форми звітності № 1-ТПВ «Звіт про

поводження з твердими побутовими відходами», у місті Києві зібрано та перевезено побутових відходів – 7 102 579,15 м³, з них на:

- заготівельні пункти вторинної сировини – 313 183,40 м³;
- сміттєпереробні підприємства – 1 057 372,55 м³;
- ділянки компостування – 18 222,00 м³;
- сміттєспалювальний завод – 693 236,40 м³;
- полігони – 5 020 564,80 м³.

До 50% обсягу утворених ТПВ в місті Києві захоронюються на полігоні ТПВ № 5 у селі Підгірці Обухівського району Київської області та за договорами в інших районах Київської області.

На полігоні із 1998 року існує єдина в Україні установка з очищення фільтрату виробництва фірми «PallRochem» (Німеччина), робота якого основана на технології мембранного фільтрування.

Стратегія розвитку комунального господарства у сфері управління побутовими відходами – це роздільний збір побутових відходів; зменшення навантаження на полігони відходів; будівництво об'єктів відновлення (зокрема, оброблення) побутових відходів; реконструкція заводу «Енергія» КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» та інші заходи. Роздільне збирання побутових відходів здійснюється з метою сприяння підготовці побутових відходів до повторного використання, рециклінгу для зменшення кількості побутових відходів, що захоронюються на полігонах. У місті Києві роздільне збирання здійснюється для таких видів відходів, як папір і картон, пластик, скло, а також створено умови для забезпечення роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових.

Роздільно зібрані побутові відходи гарантовано не потрапляють на полігон, а вивозяться окремими спецавтомобілями на сортувальні лінії та станції, де досортовуються за видом та призначенням, що робить їх придатними до повторного використання, та відправляються на підприємства, які мають відповідні виробничі потужності для переробки вторинної сировини.

8.3. Транскордонне перевезення небезпечних відходів

Вимоги до транскордонних перевезень відходів розроблені відповідно до Базельської конвенції про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням, а також згідно із законами України: «Про систему громадського здоров'я», «Про управління відходами», «Про перевезення небезпечних вантажів».

Експорт з України, імпорт в Україну чи транзиту через територію України небезпечних відходів здійснюється згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.2024 № 1067 «Про затвердження Порядку надання письмової згоди (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів та висновку на транскордонне перевезення відходів».

На території Києва транскордонні перевезення не застосовується.

8.4. Державна політика та заходи у сфері поводження з відходами

Сфера управління відходами регулюється Законом України від 20.06.2022 № 2320-IX «Про управління відходами».

В Україні продовжується реформування державної політики у галузі відходів відповідно до принципів європейської політики щодо відходів. Впроваджується системний підхід до поводження з відходами на національному та регіональному рівні відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р.

У 2021 році прийнято перший спеціальний закон України, спрямований на обмеження виробництва та споживання пластикових пакетів в Україні. Таким законом став Закон України від 01.06.2021 № 1489-IX «Про обмеження обігу пластикових пакетів на території України», яким запроваджено в Україні окремі положення тих змін, що були внесені Директивою ЄС/2015/720 до базової Директиви ЄС/94/62 про упаковку та відходи упаковки.

Обмеження спрямовані на:

- заборону розповсюдження пластикових пакетів в об'єктах роздрібної торгівлі та об'єктах ресторанного господарства товщиною до 50 мкм;
- заборону оксорозкладних пластикових пакетів, які розкладаються на мікропластик, а не на природні речовини, в об'єктах роздрібної торгівлі та об'єктах ресторанного господарства;
- обов'язкове маркування біорозкладних пластикових пакетів на відповідність Національним стандартам ДСТУ EN 14995:2018, ДСТУ EN 13432:2015;
- стимулювання виробництва біорозкладних пластикових пакетів.

Наразі розроблено проєкт Регіонального плану управління відходами у місті Києві, який є документом державного планування, що містить комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями.

Зазначений документ державного планування розроблено відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р, на виконання завдань Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р, з урахуванням Порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2023 № 667, Методичних рекомендацій з розроблення регіональних планів управління відходами, затверджених наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 16.04.2024 № 403.

9. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

9.1. Екологічна безпека як складова національної безпеки

Технологічний розвиток ставить людину в умови, коли вона може зруйнувати сама себе і свій світ. Іншими словами, домінантною стає думка про те, що зараз не тільки військовими, але й іншими засобами можна зруйнувати світ. Сьогодні відповідальність за виживання людського роду набуває більш широкого значення, стосується мирного використання технологічних засобів, зв'язує між собою основні форми життя суспільства: кількість і якість розвитку, екологічну рівновагу, демографічний ріст, військові витрати.

Діяльність підприємств, що становлять підвищену екологічну небезпеку, може призвести до негативних явищ, до незворотних змін у системі «здоров'я населення – навколишнє природне середовище», до виникнення аварії, наслідки якої призведуть до порушення нормальних умов життя і діяльності людей, функціонування рослинного та тваринного світу та погіршення стану довкілля в цілому.

9.2. Об'єкти підвищеної небезпеки

На території міста Києва розташовані об'єкти, що становлять підвищену екологічну небезпеку, серед яких:

- Дніпровська та Деснянська водопровідні станції, Бортницька станція аерації (БСА) ПрАТ «АК «Київводоканал»;
- ТЕЦ-5;
- ТЕЦ-6;
- «Завод «Енергія» КП «Київтеплоенерго»;
- ТОВ «Євро-Реконструкція»;
- ВАТ «Радикал»;
- Спецкомбінат «Радон» (ДСП «Київський ДМСК»).

Водопровідні станції є одними з основних джерел постачання питної води Києва. Основну небезпеку становить хлорне господарство. Небезпека об'єктів хлорного господарства станцій пов'язана з можливістю викиду хлору і розповсюдженням токсичної хлорної хвилі. Хлор є сильнодіючою отруйною речовиною 2-го класу небезпеки, використовується у кількості, яка перевищує критичні значення, тому в аварійній ситуації можливе зараження хлором не тільки території станції, а також поруч розташованих дачних ділянок, лікарняного комплексу, ґрунту, атмосфери, води річки Дніпро, лісових насаджень, інтоксикації населення.

Бортницька станція аерації

Аналіз наявної інформації щодо функціонування Бортницької станції аерації свідчить про можливі негативні наслідки її подальшої експлуатації без проведення капітального ремонту. Основною проблемою нормального функціонування споруд БСА є їх повний фізичний та моральний знос, будівельні конструкції, насоси, трубопроводи та інше обладнання 1-ї черги очисних споруд станції є непридатним для їх подальшої експлуатації, а деякі з них знаходяться в аварійному стані. Крім цього, подальше використання існуючих мулових полів може

призвести до їх переповнення, прориву дамби, так як на даний час фактичний обсяг осадів вдвічі перевищує проєктне навантаження. Не розв'язання проблеми може призвести до виникнення техногенних аварій та створити передумови до виникнення надзвичайної екологічної ситуації.

Бортницька станція аерації, Дніпровська та Деснянська водопровідні станції ПрАТ «АК «Київводоканал» здійснюють скид зворотних (стічних) вод у Канівське водосховище (річку Дніпро та Русанівську протоку) згідно з дозволом на спеціальне водокористування від 20.11.2023 № 52/КІ/49д-23.

Основним заходом по зниженню негативного впливу на Канівське водосховище від скиду забруднювальних речовин Бортницької станції аерації Товариства є реалізація проєкту «Реконструкція споруд очистки стічних каналізаційних вод і будівництво технологічної лінії та утилізації осадів Бортницької станції аерації» (далі – Проєкт).

У зв'язку з військовою агресією рф проти України Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» з 24.02.2022 введено воєнний стан. Як наслідок будь-які дії стосовно наступних кроків по Проєкту було призупинено.

Також, що між Урядом України та Урядом Французької Республіки (далі - Французька сторона) 2021 року укладено Рамковий договір щодо офіційної підтримки проєкту з покращення водопостачання у місті Києві, ратифікований Законом України від 01.07.2021 № 1608-ІХ «Про ратифікацію Рамкового договору між Урядом України та Урядом Французької Республіки щодо офіційної підтримки проєкту з покращення водопостачання у місті Києві» (далі – Рамковий договір).

Відповідно до Рамкового договору ПрАТ «АК «Київводоканал» визначене відповідальним суб'єктом із реалізації інвестиційного проєкту з покращення водопостачання міста Києва (далі – Проєкт водопостачання).

«Реконструкція водопровідної станції № 1 Деснянської водопровідної станції на проспекті А. Навої, 1 у Дніпровському районі» є складовою частиною Проєкту водопостачання.

Для реалізації Проєкту водопостачання ПрАТ «АК «Київводоканал» необхідно укласти субкредитний договір та контракт на проєктування та будівництво (далі – Контракт) з французьким постачальником (французька компанія «Eiffage Genie Civil») відповідно до вимог Закону України від 01.07.2021 № 1608-ІХ «Про ратифікацію Рамкового договору між Урядом України та Урядом Французької Республіки щодо офіційної підтримки проєкту з покращення водопостачання у місті Києві». Крім того, у статті 9 Рамкового договору визначено, що для отримання кредиту Контракт мав бути прийнятий до виконання не пізніше 31.12.2022.

У зв'язку з військовою агресією рф проти України 24.02.2022 та введенням на території України воєнного стану ПрАТ «АК «Київводоканал» не могло розпочати реалізацію Проєкту водопостачання через унеможливлення відвідання України Французькою стороною, яка є постачальником товарів, робіт і послуг по Проєкту водопостачання.

За результатами неодноразових звернень ПрАТ «АК «Київводоканал» до відповідних міністерств отримано погодження щодо відтермінування кінцевої дати прийняття Контракту до виконання до 31.12.2026.

З метою зменшення забруднення водних об'єктів на Деснянській водопровідній станції ПрАТ «АК «Київводоканал» після проведення капітального ремонту технологічного колектору від ОВС-3 до каналізаційного колектору на проспект Георгія Нарбута (колишня назва – проспект Визволителів) з 2023 року скид промивних вод фільтрів ОВС-3 здійснюється у міську каналізаційну мережу. Це дозволило зменшити скид зворотних (стічних) вод у Русанівську протоку на 138-140 тис м³ щомісяця.

На сьогодні ПрАТ «АК «Київводоканал» у рамках інвестиційної програми за рахунок тарифних коштів розроблено проєктну документацію по об'єкту «Реконструкція комплексу будівель, літ. «1Ч», «1Щ», «1Ю», «1Я», «2А», «2И», «2М», «2Ш», «2Є», «4Ж» Дніпровської водопровідної станції з впровадженням технології очистки промивних вод на вул. Дніпроводській, 1-А у Оболонському районі м. Києва».

Очисні споруди стічних вод Бортницької станції аерації

ВАТ «Радикал»

«Гарячою проблемою» для Києва є промислова площадка ВАТ «Радикал» (на той час п/с № 172, а пізніше Завод хімікатів та ДВП «Радикал»), який був введений в експлуатацію в 1951 році і до 1996 року підприємство було монополістом по виробництву в Україні деяких видів синтетичних матеріалів, зокрема, пінополіуретану, бертолетової солі, каустичної соди, гермабутилу, хімічних засобів захисту рослин. Виробництво було зупинене.

На виконання вимог Закону України «Про ратифікацію Мінаматської конвенції про ртуть» Міністерством захисту довкілля природних реурсів України розроблено проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження

Національного плану заходів, спрямованого на виконання зобов'язань, що випливають із членства України у Мінаматській конвенції про ртуть» (далі – Національний план), який спрямований на визначення заходів на національному рівні щодо обмеження торгівлі і поступової відмови від застосування ртуті, а також припинення провадження технологічних процесів і використання певної продукції з її вмістом, що є вимогою Конвенції.

Відповідно до переліку Національного плану заходів, спрямованого на виконання зобов'язань, що випливають із членства України у Мінаматській конвенції про ртуть, який пропонується до затвердження проєктом розпорядження, Київську міську державну адміністрацію, визначено відповідальним виконавцем за реалізацію наступних заходів, зокрема, «Розроблення техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) проведення демеркуризації забруднених ртуттю території ВАТ «Радикал» м. Київ, екологічно безпечного оброблення та видалення ртутьвмісних відходів» та «Демеркуризація забруднених ртуттю території ВАТ «Радикал» м. Київ, екологічно безпечного оброблення та видалення ртутьвмісних відходів».

Наразі проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного плану заходів, спрямованого на виконання зобов'язань, що випливають із членства України у Мінаматській конвенції про ртуть» проходить процедуру погодження заінтересованих органів відповідно до вимог Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 № 950.

9.3. Радіаційна безпека

Оцінка радіоактивності навколишнього природного середовища є складовою частиною комплексної системи гідрометеорологічних спостережень, що згідно Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність» здійснюються на метеорологічних, гідрологічних станціях та постах спостережень, що підпорядковані Управлінню гідрометеорології Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Враховуючи негативний вплив радіоактивних відходів (РАВ) на людей і навколишнє природне середовище, необхідно здійснювати збирання і надійну ізоляцію відходів з урахуванням особливостей радіонуклідів, а також відмінностей їх фізико-хімічних і біологічних властивостей. Цей процес регулює Закон України «Про поводження з радіоактивними відходами». Відповідно до законодавства поводження з радіоактивними відходами – це всі види діяльності (включаючи діяльність, пов'язану із зняттям з експлуатації), що стосуються оперування, попередньої обробки, обробки, кондиціонування, перевезення, зберігання чи захоронення радіоактивних відходів.

Експлуатація атомних електростанцій та пунктів захоронення радіоактивних відходів (ПЗРВ)

№ з/п	Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район), назва АЕС та підприємства	Кількість ядерних та радіаційно небезпечних об'єктів (усього), од.	АЕС		Підприємства, що здійснюють захоронення радіоактивних відходів (РАВ)		
			кількість реакторів, од.	радіаційний фон в 30-кілометровій зоні АЕС, мкЗв/год	кількість ПЗРВ, од.	кількість РАВ, м ³ загальна активність, Бк	радіаційний фон на території ПЗРВ, мкЗв/год*
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Київська область, мвсто Київ, центральний виробничий майданчик ДСП «Об'єднання «Радон»	1	-	-	1	Загальна активність РАВ 2,91E+17 Бк	Мін=0,08 Макс=5,79*

*максимальне значення потужності еквівалентної дози пояснюється розміщенням точок радіаційного контролю біля ангару тимчасового зберігання радіоактивних відходів

9.4. Екологічна безпека на територіях, які зазнали впливу внаслідок збройної агресії проти України

Повномасштабна війна на території України, яку розпочала рф актуалізувала багато нагальних проблем, які з урахуванням зміни клімату потребують поглиблених досліджень для прийняття рішень.

Місто Київ потребує створення сталого та екологічного майбутнього, у зв'язку з цим виникла необхідність у розроблені Екологічної стратегії та Плану адаптації до зміни клімату міста Києва.

Забезпечити розроблення та затвердження у встановленому порядку інструкцій з ведення регіональних кадастрів природних ресурсів за розділами «Природні рослинні ресурси» та «Ресурси тваринного світу» загальнодержавного значення, а також їх ведення відповідно до вимог Положення про регіональні кадастри природних ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2001 № 1781 (із змінами).

Щорічно в бюджеті міста Києва необхідно враховувати потребу у видатках на розроблення проєктів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду місцевого значення міста Києва.

Внаслідок збройної агресії росії проти України з 24.02.2022 на території міста Києва спостерігались масові ураження вогнепальною, артилерійською та ракетною зброєю територій міських лісів та природно-заповідного фонду м. Києва. Війна вплинула на кожний компонент довкілля воду, повітря, ґрунти, зелені насадження, тваринний та рослинний світ.

Наслідки цього негативного впливу матимуть довгостроковий характер.

Зокрема, пошкодження об'єктів енергетики у зимовий період міста Києва призвело до масового використання газодизель генераторів, пічок – буржуйок, що в свою чергу призвело до збільшення кількості забруднюючих речовин в атмосферному повітрі (вуглецю оксиду, азоту діоксиду, діоксиду сірки, вуглеводних C₁₂-C₁₉, пилу).

Збільшення рівня шумового навантаження на навколишнє середовище від працюючих генераторів.

Збільшення кількості великогабаритних будівельних відходів, в наслідок руйнування житлового, громадського та промислового фондів столиці, під час ракетних атак збройними силами росії.

Аналізуючи дані якості повітря за період воєнних дій, рівень забрудненості атмосферного повітря на території міста Києва переважно знаходиться в діапазоні «дуже низький» та «низький».

Зокрема в 2022 році 88% часу загальний індекс якості повітря був низьким або дуже низьким.

Протягом спостережень у 2023 році, було зафіксовано лише 3 випадки високого індексу через метеоумови та пожежі в екосистемі.

За результати даних у 2024 році, високий рівень забруднення фіксувався вже 19 днів через природні явища (транскордонний переніс), метеоумови (приземна інверсія або імла) та пожежі в екосистемі.

Найбільш тривалий час, коли були зафіксовані підвищенні концентрації пилу (ТЧ_{2,5} та ТЧ₁₀) природного походження, спостерігався у період з 20.09.2024 по 23.09.2024. Ймовірною причиною тимчасового погіршення стану повітря були пожежі в екосистемі Київської області.

Короточасні підвищення величин пилу у цей період були зафіксовані на рівні до 10 ГДК. При тому, середньорічна концентрація пилу фракції 2,5 мкм у 2023 році коливалися від 12,4 мкг/м³ (проспект Берестейський) до 16,1 мкг/м³ (вул. Щусева). У 2024 році ситуація змінилася несуттєво: від 13,1 мкг/м³ (вул. Щусева) до 17,5 мкг/м³ (Вербицького).

Зокрема, найбільш постраждалими від збройної агресії росії, особливо на початку повномасштабного вторгнення в Україну, є території міських лісів КП «Святошинське лісопаркове господарство» (в тому числі території, що входять до складу національного природного парку «Голосіївський», ландшафтний заказник місцевого значення «Золотий ліс», лісовий заказник місцевого значення «Межигірсько-Пуща-Водицький» тощо) та КП «Дарницьке лісопаркове господарство».

Обсяги шкоди та збитків, завданих лісовому фонду і територіям та об'єктам природно-заповідного фонду України внаслідок збройної агресії російської федерації, встановлюються відповідними комісіями згідно з Методикою визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженою наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 05.10.2022 № 414, та Методикою визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії російської федерації, затвердженою наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 13.10.2022 № 424.

Встановлення обсягів шкоди та збитків, завданих лісовому фонду і територіям та об'єктам природно-заповідного фонду міста Києва внаслідок збройної агресії російської федерації буде забезпечено після створення в установленому порядку відповідних комісій.

9.5. Державна політика та заходи з забезпечення екологічної безпеки

Відповідно до статті 57 Закону України від 26.11.2015 № 848-VIII «Про наукову і науково-технічну діяльність» Міністерство освіти і науки України щорічно формує державне замовлення на найважливіші науково-технічні (експериментальні) розробки та науково-технічну продукцію у вигляді переліку, що затверджується Кабінетом Міністрів України відповідно до законодавства, та здійснює фінансову підтримку його виконання.

10. ПРОМИСЛОВІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Промисловий комплекс за інтенсивністю впливу на довкілля посідає провідне місце. В промисловості України головними причинами, що призвели до загрозливого стану довкілля, є:

- застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергомісткість та матеріаломісткість, що перевищують у три рази відповідні показники розвинутих країн;
 - високий рівень концентрації промислових об'єктів;
 - несприятлива структура промислового виробництва з високою концентрацією екологічно небезпечних виробництв;
 - відсутність належних природоохоронних систем (очисних споруд, оборотних систем водо забезпечення тощо), низький рівень експлуатації існуючих природоохоронних об'єктів;
 - відсутність надійного правового та економічного механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем;
 - відсутність належного контролю за охороною довкілля.
- Недосконалість сучасних технологій не дозволяє повністю переробляти сировину. Більша частина її повертається в природу у вигляді відходів.

Основним забруднювачем навколишнього природного середовища є промисловість, тому екологізація всієї економічної діяльності є необхідною і обов'язковою.

Екологізація – це процес поступового і послідовного впровадження систем технологічних, управлінських та інших рішень, які дозволяють підвищувати ефективність використання природних ресурсів та покращувати якість атмосферного повітря.

Так, з метою імплементації Директиви 2010/75/ЄС Про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення), впровадження якої є зобов'язанням України в рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України розроблено Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 402-р, та План заходів із впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, який затверджено розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1422-р, а також Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням від 08.11.2017 № 820-р.

Зазначені документи спрямовані на створення правових та інституційних передумов для ефективного запобігання та зменшення утворення промислових відходів в Україні.

Головний напрямок екологізації – це перехід до використання замкнених технологій. Повторне використання відходів має три напрямки: повернення відходів у той самий виробничий процес з якого його отримано; використання відходів в інших виробничих процесах; використання у вигляді сировини для інших виробництв.

Детальна інформація відсутня у наслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» надання даних статистичної звітності у повному обсязі не є можливою.

За інформацією Головного управління статистики в місті Києві у 2024 році на території міста Києва зареєстровано 2921 промислові організації, які представляють 9 видів промислової діяльності: виготовлення виробів з деревини, поліграфічна, металургійне виробництво, машинобудування, легка промисловість, виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, фармацевтика, хімічна, харчова та галуззю постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

За підсумками січня-грудня 2024 року спостерігається підвищення індексу промислової продукції на 0,6 %.

Загальний обсяг реалізованої продукції у січні-грудні 2024 року за основними видами промислової діяльності у відпускних цінах підприємств міста Києва склав 586,4 млрд грн, що на 58,6 млрд. грн. менше, ніж у відповідному періоді 2023 року.

У січні-грудні 2024 року експорт товарів становив 11409,3 млн дол США, імпорт – 33294,5 млн дол США. Негативне сальдо склало 21885,2 млн дол США.

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 214 країн світу.

11. СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Сільське господарство у місті Києві розвинене слабо, що зумовлено високою щільністю забудови, урбанізацією та обмеженою площею придатних для агровиробництва земель. Стрімкий розвиток інфраструктури, житлового та комерційного будівництва практично не залишає простору для ведення традиційного сільського господарства в межах міста.

12. ЕНЕРГЕТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Об'єднана енергетична система України (ОЕС) – це сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, що працюють в загальному режимі виробництва, передачі і розподілу електричної і теплової енергії.

У місті Києві є 3 ТЕЦ загальною потужністю понад 1300 МВт, з яких КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» – 2 ТЕЦ (ТЕЦ 5 та ТЕЦ 6), у власності ТОВ «ЄВРО-РЕКОНСТРУКЦІЯ» – ТЕЦ 4.

Встановлена та наявна електрична потужність електростанцій КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО» на початок та кінець 2023 року становила 1 200 МВт, зокрема:

ТЕЦ-5 СП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» – 700 МВт;

ТЕЦ-6 СП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» – 500 МВт.

Після ракетних обстрілів зі сторони РФ наявна можлива електрична потужність на кінець 2023 року становила:

ТЕЦ-5 СП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» – 450 МВт;

ТЕЦ-6 СП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» – 250 МВт.

Впродовж 2024 року було відновлено енергоблок № 2 на ТЕЦ-6, а також аварійно-відновлювальні роботи на енергоблоці № 4. Станом кінець 2024 року наявна можлива електрична потужність становила:

ТЕЦ-5 СП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» – 450 МВт;

ТЕЦ-6 СП «КИЇВСЬКІ ТЕЦ» – 500 МВт.

У 2024 році, видано Технічні умови на приєднання нових об'єктів генерації до електричних мереж:

10 газопоршневих установок (ГПУ) – загальною потужністю 96,518 МВт

1 – когенераційна установка (КГУ) потужністю 11,735 МВт

1 установка зберігання енергії потужністю 20 МВт

Підготовлено 1 Технічні умови на приєднання когенераційної установки тепловою потужністю $Q=10,090$ (11,735) Гкал/год (МВт) до теплових мереж КП «КИЇВТЕПЛОЕНЕРГО». Початкова стадія проектування.

Відповідно до чинного природоохоронного законодавства, підприємства здійснюють свою діяльність на підставі: дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами; дозволу на спеціальне водокористування; спеціальних дозволів на користування надрами та декларацій на здійснення операцій з оброблення відходів. У процесі виробничої діяльності підприємства забезпечують раціональне використання природних ресурсів та дотримуються вимог природоохоронного законодавства України.

13. ТРАНСПОРТ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

В економіці України важливе місце посідає транспортна галузь, яка забезпечує обслуговування як внутрішніх, так і експортних/імпортних та транзитних перевезень вантажів і пасажирів.

Транспортна галузь є однією з базових галузей економіки, має розгалужену залізничну мережу, розвинуту мережу автомобільних шляхів, морські та річкові порти, аеропорти та широку мережу авіаційних сполучень, вантажних митних терміналів, що створює необхідні передумови для задоволення потреб користувачів транспорту у наданні транспортних послуг та розвитку бізнесу.

Пасажирські перевезення у місті Києві та за його межами здійснюють такі підприємства: КП «Київський метрополітен», КП «Київпастранс», міська електричка, маршрутні таксі.

Потяги метрополітену

Потяги швидкісного трамваю

Автобуси

Об'єм перевезень міським наземним громадським транспортом
(в розрізі видів транспорту), млн пас

Рік	Трамвай	Тролейбус	Метрополітен	Всього електро-транспорт	Автобус	Загальна кількість
2021	75,6	73,5	319,3	468,4	92,3	560,7
2022	42,3	34,6	162,1	239,0	67,1	306,1
2023	51,6	71,5	232,6	355,7	101,1	456,8
2024	66,6	91	241	398,6	122,9	521,5

Середній вік транспортних засобів – 51,7 % від нормативного терміну експлуатації. Середній вік рухомого складу метрополітену складає 34,8 років.

№ з/п	Вид транспорту	Кількість маршрутів	Фактичний випуск рухомого складу на лінію у робочий день	Склад парку
1	Автобус	89	340	601
2	Автобус, який працює в режимі маршрутного таксі	115	685	685
3	Трамвай	22	171	291
4	Тролейбус	43	247	292

Автомобільний транспорт є одним із головних джерел забруднення атмосферного повітря, суттєво впливаючи на стан довкілля. Частка автомобільного транспорту у викидах шкідливих речовин у атмосферне повітря становить 90%, зокрема:

- 94% викидів оксиду азоту (NO);

- 92% викидів оксиду вуглецю (CO);
- 90% сажі;
- 75% викидів метану та неметанових органічних сполучень;
- 70% викидів діоксиду сірки (SO₂);
- 62-65% викидів діоксиду азоту (NO₂).

Крім забруднення повітря, транспорт є джерелом приблизно 12% викидів парникових газів в Україні, що спричиняють зміну клімату. Моніторинг роботи міських автобусних маршрутів загального користування, що ведеться фахівцями Служби перевезень, свідчить про поступову заміну перевізниками застарілих автобусів на автобуси, що відповідають вимогам екологічної безпеки не нижче «ЄВРО-5», який передбачає суттєве зменшення викидів шкідливих речовин.

КП «Київпастранс» суворо дотримується вимог постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2012 року № 137 «Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів». Згідно з цим нормативним документом усі транспортні засоби проходять обов'язковий технічний огляд двічі на рік. Така перевірка дозволяє виявити не лише технічні несправності, а й вчасно зафіксувати перевищення встановлених екологічних норм.

Особлива увага приділяється контролю рівня викидів шкідливих речовин у атмосферу. Для цього залучається до проведення технічного огляду незалежна випробувальна лабораторія, акредитована за міжнародним стандартом ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019. Це гарантує об'єктивність та точність результатів вимірювань.

Під час технічного огляду проводяться обов'язкові заміри вмісту шкідливих компонентів у вихлопних газах за допомогою сертифікованих газоаналізаторів МК 05-05. Ці прилади дозволяють точно вимірювати об'ємну частку таких речовин як чадний газ (CO) та вуглеводні (CH). Такий аналіз необхідний для того, щоб переконатися у правильності процесу згоряння палива в двигуні.

Також важливим показником є димність вихлопу, яка також перевіряється при проходженні технічного огляду.

Після завершення технічного огляду транспортний засіб отримує Протокол перевірки технічного стану транспортного засобу. Цей документ є підтвердженням того, що автобус пройшов усі етапи технічного і екологічного контролю. Транспортний засіб, який успішно пройшов перевірку, вважається технічно справним та допускається до експлуатації на маршрутах.

З метою впровадження сучасної транспортної політики Департаментом транспортної інфраструктури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), підпорядкованими комунальними підприємствами та Комунальною науково-дослідною установою «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста» розроблено проєкт Міської цільової програми розвитку транспортної інфраструктури міста Києва на 2024-2025 роки, який передбачає будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів транспортної інфраструктури, модернізацію та придбання рухомого складу, зокрема 74 тролейбусів, 42 трамвайних вагонів та 85 автобусів, які будуть відповідати екологічним вимогам.

14. СТАЛЕ СПОЖИВАННЯ ТА ВИРОБНИЦТВО

Термін «стале споживання та виробництво» вперше було використано на Конференції ООН питань з навколишнього середовища і розвитку в 1992 році. Тоді на офіційному рівні було визнано зв'язок між деградацією навколишнього середовища й виробництвом і споживанням товарів та послуг. З того часу стало очевидно, що задоволення поточних потреб не повинно відбуватися за рахунок погіршення умов життя майбутніх поколінь.

Останнім часом рівень споживання природних ресурсів зростає й причиною найбільшого екологічного впливу в рамках життєвого циклу є продукти харчування та напої, особистий транспорт, житлове господарство (включаючи будівництво і споживання енергії, тепла, води).

У сукупності ці категорії споживання забезпечують від 70% до 80% негативного впливу на навколишнє середовище та становлять близько 60% загальних споживчих витрат. У такій ситуації основним завданням сучасного суспільства є усунення залежності між економічним розвитком і деградацією навколишнього середовища, пов'язаної зі споживанням, використанням ресурсів і утворенням відходів.

Вплив споживання на довкілля можна пом'якшити через переміщення попиту від категорій споживання з більш високим рівнем впливу до категорій з меншим впливом, тобто через зміну традиційних підходів до споживання на сталі підходи. Це означає впровадження моделей сталого споживання, раціональне використання ресурсів, мінімізацію відходів, розвиток «зеленої» економіки та посилення екологічної відповідальності як бізнесу, так і громадян. Моделі сталого споживання на рівні особистості, домогосподарства, корпорацій, державних і комунальних підприємств, громад і держави у цілому є рушійною силою що мотивує бізнес розробляти нові більш екологічно кращі продукти, впроваджувати енерго- і ресурсоефективні технології більш чистого виробництва.

Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва визначено Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, як одна з цілей сталого розвитку держави до 2030 року і є однією з стратегічних цілей державної екологічної політики згідно з Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Детальна інформація відсутня у наслідок дії положень підпункту 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» надання даних статистичної звітності у повному обсязі не є можливою.

15. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Суть державного регулювання охорони навколишнього середовища визначається екологічною політикою держави. Вона має бути спрямована на перебудову відносин у системі «людина – суспільство – навколишнє середовище» з метою підтримання та створення сприятливих екологічних умов для проживання населення, забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів.

Державне регулювання цієї сфери має забезпечувати з боку держави систему гарантій екологічної безпеки, певною мірою впорядковувати систему управління в галузі природокористування, закладати підвалини гармонійного узгодження екологічних інтересів суспільства з інтересами його економічного розвитку.

Одним з основних шляхів спільного розв'язання соціально-економічних та екологічних проблем є чітке функціонування механізму охорони довкілля і раціоналізації природокористування.

Структурним елементом господарського механізму раціонального природокористування є система управління. Вона має забезпечувати виконання таких функцій управління сферою природокористування, як організація, регулювання, контроль, прогнозування, облік, експертиза, нагляд та інше. Лише за умови виконання цих функцій у необхідному обсязі відповідна організаційна система може розглядатися як така, що здатна управляти.

15.1. Національна та регіональна екологічна політика

Практика країн ЄС та міжнародних організацій природоохоронного напрямлення передбачає перегляд (коригування) кожні п'ять – шість років стратегічних цілей екологічних політик за результатами аналізу ефективності їх впровадження.

Враховуючи зазначене, Міндовкілля було розроблено проєкт Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII затверджено «Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – Стратегія), який набрав чинності 31.03.2019 та введено в дію з 01.01.2020.

Мета Стратегії полягає в перегляді основних стратегічних завдань державної екологічної політики, що базуються, перш за все, на виявлених кореневих причинах екологічних проблем України та фінансовій спроможності країни до їх вирішення. Сформовано бачення стану довкілля, якого Україна має досягнути в 2030 році. Формулювання цілей та стратегічних завдань відбувалося таким чином, щоб вони були спрямовані на ліквідацію причин негативних явищ, а не їх наслідків. Цілі і завдання Стратегії екополітики спрямовані на досягнення стабілізації екологічної ситуації та досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища.

Рішенням Київської міської ради від 07.10.2021 № 2728/2769, була прийнята Комплексна міська цільова програма екологічного благополуччя міста Києва на 2022-2025 роки, яка передбачає забезпечення екологічної безпеки в столиці та

зниження негативного впливу на довкілля та Рішення Київської міської ради від 29.02.2024 № 7802/7843 «Про затвердження переліку природоохоронних заходів у місті Києві, що фінансуватимуться з Київського міського фонду охорони природного навколишнього середовища у 2024 році».

15.2. Удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища

На забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища у 2024 році та забезпечення екологічного благополуччя міста були прийняті наступні Розпорядження:

1. Розпорядження від 26.03.2024 № 249 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Дуб Шурун».
2. Розпорядження від 30.04.2024 № 379 Про затвердження положення про ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Дуб Петра Могили».
3. Розпорядження від 30.04.2024 № 380 Про затвердження положення про ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Райська яблуня».
4. Розпорядження від 30.04.2024 № 381 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Дуби Слави».
5. Розпорядження від 30.04.2024 № 382 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Озеро Тягле».
6. Розпорядження від 30.04.2024 № 383 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Шовковиці Шевченка та Стуса».
7. Розпорядження від 30.04.2024 № 384 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Осокорківські луки».
8. Розпорядження від 24.05.2024 № 470 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Деснянські луки».
9. Розпорядження від 29.07.2024 № 818 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Зелене озеро».
10. Розпорядження від 31.07.2024 № 828 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Троєщинські луки».
11. Розпорядження від 12.11.2024 № 1294 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Долина річки Коноплянка».
12. Розпорядження від 13.11.2024 № 1308 Про внесення змін до Розподілу коштів міського природоохоронного фонду для фінансування переліку природних заходів у місті Києві на 2024 рік.
13. Розпорядження від 28.11.2024 № 1358 Про затвердження Положення про комплексну пам'ятку природи місцевого значення «Вовча гора».
14. Розпорядження від 28.11.2024 № 1359 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Гора Щекавиця».
15. Розпорядження від 28.11.2024 № 1360 Про затвердження Положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Багринова гора».

16. Розпорядження від 29.11.2024 № 1365 Про надання комунальному підприємству «Лісове господарство «Конча-Заспа» дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах національного природного парку «Голосіївський».

17. Розпорядження від 02.12.2024 № 1372 Про затвердження Положення про комплексну пам'ятку природи місцевого значення «Зелена діброва».

18. Розпорядження від 04.12.2024 № 1382 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Тополі Бурдзинського».

19. Розпорядження від 06.12.2024 № 1396 Про затвердження положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Озера Малинівка».

20. Розпорядження від 09.12.2024 № 1398 Про затвердження положення про пам'ятку природи місцевого значення «Віковий дуб».

21. Розпорядження від 09.12.2024 № 1399 Про затвердження положення про пам'ятку природи місцевого значення «Черешні Бурдзинського».

22. Розпорядження від 09.12.2024 № 1400 Про затвердження положення про ландшафтний заказник місцевого значення «Став Кулик».

23. Розпорядження від 11.12.2024 № 1411 Про затвердження положення про пам'ятку природи місцевого значення «Платан Стачинського».

24. Розпорядження від 11.12.2024 № 1412 Про затвердження Положення про комплексну пам'ятку природи місцевого значення «Витоки річки Нивка».

25. Розпорядження від 11.12.2024 № 1416 Про затвердження положення про пам'ятку природи місцевого значення «Ясень Шарлеманя».

26. Розпорядження від 25.12.2024 № 1482 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Бук Бурачинського».

27. Розпорядження від 23.12.2024 № 1449 Про затвердження Положення про ботанічну пам'ятку місцевого значення «Тис ягідний».

28. Розпорядження від 23.12.2024 № 1450 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Гінкго Сікорського».

29. Розпорядження від 23.12.2014 № 1462 Про затвердження робочого проекту «Реконструкція та благоустрій парку «Орлятко» у Солом'янському районі». Коригування 2 (зміни та доповнення).

30. Розпорядження від 25.12.2024 № 1481 (Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Клени Яворницького».

31. Розпорядження від 31.12.2024 № 1501 Про затвердження положення про пам'ятку природи місцевого значення «Каштани Гришка».

32. Розпорядження від 31.12.2024 № 1502 Про затвердження Положення про пам'ятку природи місцевого значення «Дуди Козловського».

15.3. Державний нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища

Державний контроль регулюється статтею 35 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Постановою Кабінету Міністрів України

від 19.04.2017 № 275 «Про затвердження Положення про Державну екологічну інспекцію України» та Наказ ДЕІ України від 20.03.2023 № 18 «Положення про Державну екологічну інспекцію Столичного округу».

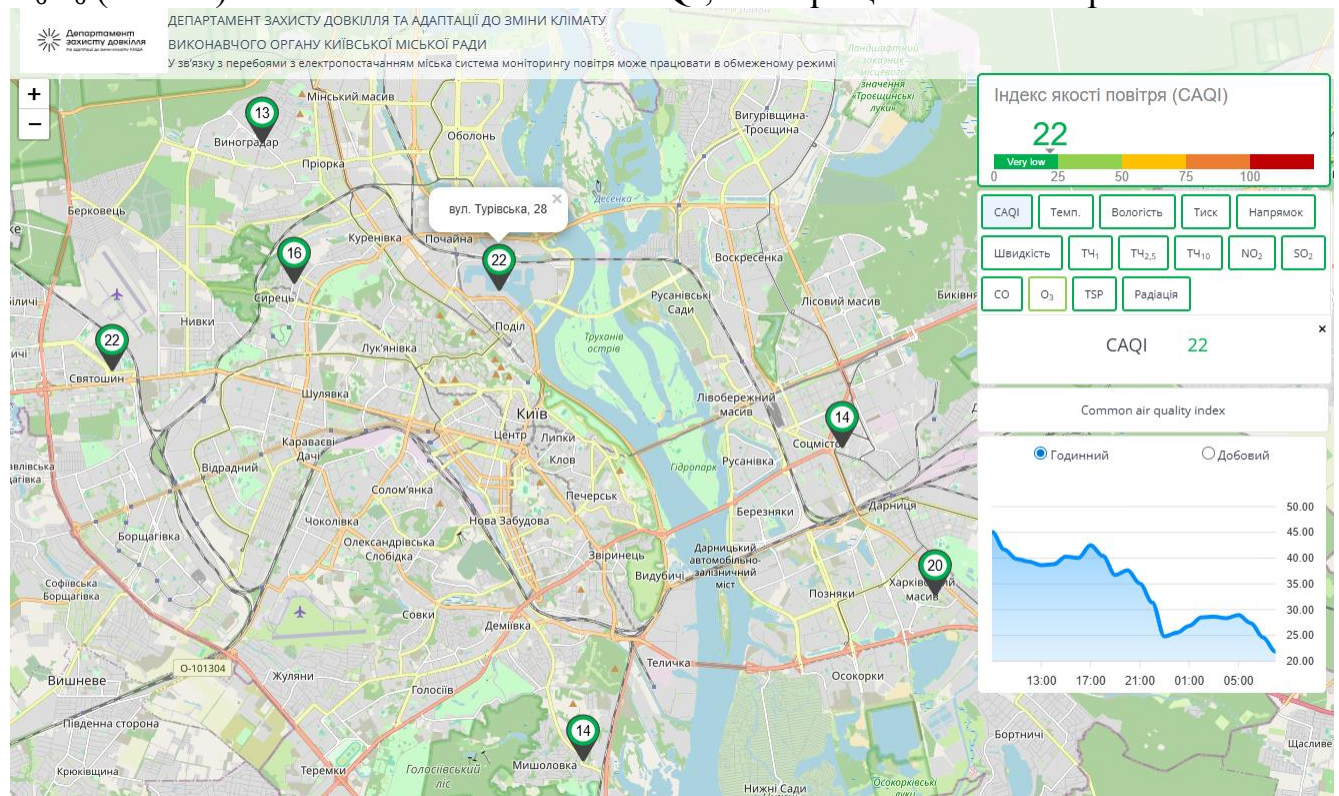
15.4. Виконання державних цільових екологічних програм

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.07.2023 № 610-р «Про схвалення Концепції Державної цільової екологічної програми моніторингу довкілля» визначені проблеми, проведений аналіз цих проблем та оптимальні варіанти їх розв'язання, означені цілі та завдання, поставлені строки виконання програми.

15.5. Державна політика у сфері моніторингу навколишнього природного середовища

Впродовж 2024 року на території Києва моніторинг атмосферного повітря здійснювався на 7 пунктах спостереження. Детальна інформація про стан атмосферного повітря за кожним пунктом моніторингу включає актуальну інформацію про концентрацію забруднюючих речовин, метеорологічні параметри та значення індексу якості повітря. Інформацію про концентрацію забруднюючих речовин та метеорологічні параметри доступні для користувача уже через декілька хвилин після вимірювання.

Рівень забрудненості атмосферного повітря оцінюється за загальним індексом якості повітря (CAQI, Common Air Quality Index), який формується автоматично на основі показників кількох основних забруднювачів: $\text{ТЧ}_{2.5}$ і ТЧ_{10} (частки пилу), SO_2 (діоксид сірки), NO_2 (діоксид азоту), O_3 (приземний озон), CO (оксид вуглецю), C_6H_6 (бензол). Чим нижчий показник CAQI, тим краща якість повітря.

Мапа стану атмосферного повітря у Києві на офіційному порталі міста

15.6. Оцінка впливу на довкілля

З метою наближення до європейських стандартів, а саме контролю ступеня забруднення навколишнього природного середовища та забезпечення права громадян на безпечне довкілля, у травні 2017 року було прийнято Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-УІІ від 23.05.2017), який був введений в дію у грудні того ж року.

Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля».

Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля».

Постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1010 «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля».

Необхідність прийняття цього Закону та постанов була зумовлена міжнародними зобов'язаннями України, які випливають з Конвенції про доступ до інформації, Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті, Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Обов'язкові елементи процедури ОВД, які дозволяють досягнути позитивного екологічного результату, включають, зокрема, розгляд альтернатив планованої діяльності, прозорість процедури, участь громадськості, в тому числі на ранніх етапах, включення до рішення за наслідками процедури ОВД обов'язкових екологічних умов провадження планованої діяльності, можливості для судового оскарження адміністративних рішень, що приймаються в результаті проведення процедури ОВД.

Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у 2024 році видав 12 висновків з ОВД (оцінка впливу на довкілля).

15.7. Економічні засади природокористування

На сьогодні в Україні розроблено і впроваджено основні елементи економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності. Найважливішими з них є: екологічний податок; збір за забруднення навколишнього природного середовища; система зборів за спеціальне використання природних ресурсів (мінеральних, водних, земельних, лісових, біологічних); відшкодування збитків, заподіяних унаслідок порушення законодавства про охорону довкілля.

Відповідно до Рішення Київської міської ради від 14.12.2023 № 7531/7572 «Про бюджет Києва на 2024 рік».

Розпорядження Київської міської військової адміністрації від 14.05.2024 № 425 «Про забезпечення виконання у 2024 році природоохоронних заходів у місті

Києві» були розподілені кошти міського природоохоронного фонду для фінансування природоохоронних заходів у місті Києві.

Так, у 2024 році було виконано природоохоронні заходи на суму 92586,34153 тис грн, проти виконаних у 2023 році – на суму 21201,7 тис грн.

Для забезпечення екологічної стабільності Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) у 2024 році розглянув 158 заяв поданих суб'єктами господарювання на отримання Дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферного повітря стаціонарними джерелами другої та третьої груп.

За результатами перевірки, наданих документів, було видано 112 дозволів, а 38 підприємство отримало відмову.

15.8. Технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки

Згідно підпункту 18 пункту 4 Постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 № 614 «Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів» Міндовкілля відповідно до покладених на нього завдань здійснює технічне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

15.9. Економічні засади природокористування

З метою реалізації функцій державного регулювання охорони та раціонального використання природних ресурсів визначено три рівні управління: національний, регіональний і місцевий.

На національному рівні до функцій управління природоохоронною діяльністю належать такі:

- розробка методологічного, нормативно-методичного та правового забезпечення;
- проведення державної екологічної експертизи та її виконання на національному рівні;
- створення економічного механізму природокористування;
- регулювання використання природних ресурсів і запобігання забрудненню навколишнього середовища;
- державна політика щодо зон надзвичайних екологічних ситуацій;
- визначення нормативів якісного стану природних ресурсів;
- формування та використання державних позабюджетних фондів охорони навколишнього середовища;
- регулювання використання ресурсів державного значення;
- державний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства, зокрема ядерної та радіаційної безпеки;
- організація взаємодії з іншими міністерствами та відомствами стосовно виконання вимог природоохоронного законодавства;

- здійснення єдиної науково-технічної політики щодо охорони та раціонального використання природних ресурсів;
- реалізація державної політики щодо збереження біорізноманіття;
- забезпечення екологічної безпеки як складової національної безпеки України;
- реалізація міжнародних угод та виконання Україною взятих на себе в межах цих угод зобов'язань і підтримка міждержавних відносин у природоохоронній сфері;
- запровадження єдиної державної політики та забезпечення процесу прийняття державних рішень екологічною інформацією (організація моніторингу, впровадження інформаційних технологій, введення обліку забруднень, прогнозування);
- екологічна освіта та виховання населення.

15.10.Стан та перспективи наукових досліджень у сфері охорони навколишнього природного середовища

Розпорядженням Київської міської військової адміністрації від 14.05.2024 № 425 «Про забезпечення виконання у 2024 році природоохоронних заходів у місті Києві» було заплановано проведення таких наукових досліджень:

- 1) щодо біологічного різноманіття в межах екосистеми міста Києва та водних об'єктах,
- 2) з отриманням наукового висновку щодо гідрологічного режиму, планування та розвитку рекреаційного стану каскаду Совських ставків у Голосіївському районі міста Києва.

15.11.Участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються охорони навколишнього природного середовища

Громадські організації, що діють на території області (загальнодержавні, місцеві)

№ з/п	Організації	Юридична адреса
1	2	3
1	ГО «Громадський Рух «Почайна»	вул. Велика Житомирська, буд. 8 А, м. Київ 01001
2	ГО «Зробимо Україну Чистою»	вул. Велика Васильківська, буд. 13/1, офіс 3, м. Київ, 01004
3	ГО «Центр екологічний ініціатив «Екодія»	вул. Євгена Коновальця, буд 36 Е, м. Київ, 01133
4	ГО «Україна без сміття»	проспект Голосіївський, буд. 6, м. Київ, 03039
5	ГО «Озеро Качине»	проспект Григоренка, буд. 12, кв. 237 м. Київ, 02081
6	ГО «Екологічна ініціатива»	бул. Марії Приймаченко, буд. 1/27, офіс 409, м. Київ, 01042
7	ГО «Цент сприяння реалізації енергоефективних та екологічних проєктів»	вул. Вербицького, буд. 30 А, м. Київ, 02121
8	ГС «Асоціація підприємств в сфері поводження з небезпечними відходами»	вул. Рилєєва, буд. 10 А, м. Київ, 04073
9	ГО «Екопарк Осокорки»	вул. Гетьмана Павла Скоропадського, буд. 33, офіс 75 м. Київ, 01032

10	БО «Київський екологічно-культурний центр»	вул. Райдужна, буд. 31, кв. 48, м. Київ 02218
11	ГО «Водний рух Київщини»	вул. Антоновича, буд. 90/92, кв. 30, м. Київ, 03150
12	ГО «Бюро по боротьбі з екологічними злочинами»	вул. Борщагівська, буд. 117, м. Київ, 03056
13	ГО «Екологічний рух «За Майбутнє»	пров. Електриків, буд. 15, м. Київ, 04071
14	ГО «Європейський культурний центр»	вул. Космічна, буд. 6, кв. 21, м. Київ, 02192
15	ГО «Стоп корупції»	вул. Йорданська, буд. 8, кв. 198, м. Київ, 04211
16	ГО «Стоп Свавільлю»	вул. Стеценка, буд. 19/91, офіс 18, м. Київ, 04128
17	ГО «Українська природоохоронна група»	вул. Гоголя, буд. 40, м. Васильків, Київська обл., 08600
18	Громадська організація «Притулок для тварин «Сіріус»	вул. Остафія Дашкевича, буд. 3, кв. 27, м. Київ
19	Благодійна організація «Допомагай тваринам України»	пр-т Берестейський, буд. 11, приміщення 7, м. Київ, 01135
20	Громадська організація «Зоопатруль Україна»	пр-т Петра Григоренка, буд. 13, кв. 131, м. Київ, 02055
21	Громадська організація «Бородата котомануля»	вул. Університетська, буд. 1-Г, кв. (офіс) 236, Київська обл., Бучанський район, м. Ірпінь, 08205
22	Всеукраїнська спілка громадських організацій «Асоціація зоозахисних організацій України»	вул. Генерала Генадія Воробйова, буд. 13-Г, офіс 94, м. Київ, 03049
23	Громадська організація «Хвостата Банда»	бул. Тараса Шевченка, буд. 38, кв. 41, м. Київ, 01032

15.12. Екологічна освіта та інформування

Взаємодія із засобами масової інформації та зв'язків з громадськістю

Показники	Одиниця виміру	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	2	3	4	5
1. Інформаційно-просвітницькі заходи, у тому числі із залученням:				
періодичних видань	од.	31	32	-
телебачення	од.	22	24	4
радіомовлення	од.	10	9	1
мережі Інтернет	од.	194	230	73
виставкових заходів	од.	54	67	-
2. Консультації з громадськістю, у тому числі:				
громадські слухання	од.	0	0	16
круглі столи	од.	2	3	2
зустрічі з громадськістю	од.	35	30	52
семінари	од.	17	16	27
громадська приймальня (кількість відвідувачів)	од.	68	70	52
інтернет-конференції	од.	13	10	4
інтерактивне спілкування (теле-, радіодіалоги)	од.	8	10	26

Доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища

№ з/п	Орган, відповідальний за підготовку та висвітлення інформації про стан довкілля	Назва публікації, видання	Періодичність підготовки публікації, видання	Інтернет-посилання
1	2	3	4	5
1	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Екологічний паспорт міста Києва	1 раз на рік	https://ecodep.kyivcity.gov.ua/ekolohichniy-pasport-ta-rehionalna-dopovid/ekolohichniy-pasport
2	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища міста Києва	1 раз на рік	https://ecodep.kyivcity.gov.ua/ekolohichniy-pasport-ta-rehionalna-dopovid/ekolohichniy-pasport
3	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	http://asm.kyivcity.gov.ua/
4	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	Мобільний застосунок «Київ Цифровий»
5	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	ecozagroza.gov.ua
6	Департамент захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	Стан якості атмосферного повітря на онлайн-мапі	Постійно, в режимі реального часу	https://www.iqair.com/

ВИСНОВКИ

Зазначені в регіональній доповіді проблемні питання характерні для кожного великого міста – транспорт, промислові зони, шкідливе виробництво, щільне будівництво – але так само як і наявність вказаних питань, для кожного міста існують шляхи їх вирішення.

Так, Рішенням Київської міської ради від 16.12.2021 № 4029/4070 була затверджена Концепція екологічної політики міста Києва «Екологічна стратегія міста Києва до 2030 року».

Особливістю цього документу є те що його розробили й запропонували не тільки чиновники, а самі жителі міста, науковці у галузі екології, громадські активісти, члени екологічних організацій.

Проте у 2022 році світ зіткнувся з однією з найбільших екологічних катастроф внаслідок війни, що триває в Україні. Її наслідки є згубними для довкілля, адже бойові дії призводять до масових руйнувань екосистем, забруднення ґрунтів та вод, знищення зелених насаджень і втрати біорізноманіття.

Оскільки передбачається значне хімічне забруднення ґрунтів і поверхневих вод, а з часом є ймовірність міграції цих забруднень до підземних водоносних шарів, надзвичайно важливо вже після завершення війни забезпечити створення ефективної системи моніторингу стану навколишнього середовища. Така система повинна надавати точну інформацію про рівень забруднення та зміни в екологічній ситуації, дозволяючи оперативно реагувати на потенційні загрози для здоров'я людини, флори і фауни. Моніторинг стане ключовим інструментом для оцінки масштабів шкоди та розробки ефективних заходів для збереження природних ресурсів та відновлення екосистем, що постраждали від військових дій.

Система моніторингу дозволила б точно зафіксувати обсяг завданої шкоди навколишньому середовищу, забезпечуючи наявність актуальних даних про стан екосистем. Це, у свою чергу, відкриває можливість для прийняття найбільш ефективних і своєчасних заходів, спрямованих на запобігання подальшому погіршенню ситуації.

Крім того, особливу увагу слід зосередити на розв'язанні нагальних екологічних проблем Києва. Серед них:

- Бортницька станція аерації, три очисні блоки якої були побудовані ще у 60-80-х роках минулого століття;
- вугільний монстр – Дарницька ТЕС (ТОВ «Євро-Реконструкція»);
- сміттєспалювальний завод «Енергія»;
- ВАТ «Радикал», який використовував металеву ртуть в процесі виробництва. За 42 роки експлуатації цього виробництва було розраховано втрати ртуті приблизно в 700 тонн, що спричинило утворення стабільного джерела довготривалого та надзвичайно небезпечного техногенного забруднення навіть після закриття підприємства.

Розв'язання цих проблем вимагатиме комплексного підходу – від модернізації та технічного переоснащення очисних споруд і промислових підприємств до впровадження сучасних екологічних технологій і суворого контролю за екологічною безпекою.

Екологічна Стратегія міста Києва реалізується двома етапами: перший етап (2022-2030 роки), який прийнятий та виконується у рамках планів заходів, міських програм та проєктів регіонального розвитку та другий етап (2031-2035 роки), для якого визначаються пріоритетні напрямки для побудови стратегії на основі успішних українських та європейських стратегій національного рівня.

Проєкт Стратегії розвитку міста Києва до 2035 року буде гармонізовано з державними документами стратегічного характеру повоєнної відбудови та розвитку України. Мова йде про необхідність корегування підходів до економічного розвитку столиці, міського планування, логістики, соціальної сфери з урахуванням посиленої безпеки та відновлювального етапу.

Екостратегія містить чотири основні напрямки екологічної політики міста Києва. Це – «Чиста вода», «Чисте повітря та чиста енергія», «Зелені зони та біорізноманіття» та «Кругове управління відходами».

У кожному з цих напрямків визначено чимало конкретних заходів. Наприклад, щоб покращити якість водопровідної води та захистити екосистему Дніпра, запропоновано посилити контроль за якістю води, в тому числі впровадивши нові стандарти її оцінки. Модернізація інфраструктури водопостачання і водовідведення – одна з цілей, що допоможе подавати чисту воду до кожної квартири.

У сфері захисту чистого повітря одним з першочергових заходів буде продовження роботи по облаштуванню сучасної системи моніторингу.

Документ також наголошує на розширенні площі зелених зон та заповідних територій.

Одним з пріоритетів є розв’язання смітцевої проблеми. У цьому плані Екостратегія передбачає будівництво сортувально-переробних станцій.

У документі йдеться й про підвищення ефективності використання енергії у будівлях житлового та нежитлового фонду, екомодернізацію промислових підприємств та переходу їх до використання відновлених джерел енергії, впровадження міського електричного транспорту тощо.

План дій «Зелене місто» для міста Києва (далі – ПДЗМ) розроблявся у рамках Програми «Зелені міста» Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), яка надає підтримку містам-партнерам у системному подоланні викликів кліматичних змін, забезпеченні політичних та стратегічних засад сталого майбутнього та інвестуванні у сталу міську інфраструктуру.

ПДЗМ визначено комплекс заходів, що сприятимуть та стимулюватимуть забезпечення публічних чи приватних зелених інвестицій у такі сектори як міський транспорт та мобільність, енергоефективність будівель та централізоване енергопостачання, водопостачання та водовідведення, управління відходами, стійкість міста та природоорієнтовані рішення, «розумне місто» та управління даними.